

T.C
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
OKULÖNCESİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

OKULÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINDAKİ AİLE KATILIMI
ETKİNLİKLERİNİN ANASINIFI ÖĞRETMENLERİ VE VELİ GÖRÜŞLERİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ

Burcu Sultan ABBAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA, 2008

T.C
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
OKULÖNCESİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

OKULÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINDAKİ AİLE KATILIMI
ETKİNLİKLERİNİN ANASINIFI ÖĞRETMENLERİ VE VELİ GÖRÜŞLERİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ

Burcu Sultan ABBAK

Danışman: Yrd.Doç.Dr. Ebru DERETARLA GÜL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA, 2008

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Ebru DERETARLA GÜL
(Danışman)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Fulya CENKSEVEN

Üye: Öğr.Gör.Dr. Mustafa YAŞAR

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylıyorum.

...../...../.....

Prof. Dr. Nihat KÜÇÜKSAVAŞ
Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir

ÖZET**OKULÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINDAKİ AİLE KATILIMI
ETKİNLİKLERİNİN ANASINIFI ÖĞRETMENLERİ VE VELİ GÖRÜŞLERİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ****Burcu Sultan ABBAK****Yüksek Lisans Tezi, Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı****Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ebru DERETARLA GÜL****Aralık 2008, 93 sayfa**

Bu araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı Okul öncesi eğitim programlarında aile katılımı etkinliklerinin öğretmen ve veli görüşleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Adana ili merkez ilçelerinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 4 bağımsız anaokulu ve 16 ilköğretim okullu olmak üzere toplam 20 okuldan; 288 veli ve 61 anasınıfı öğretmeni oluşturmuştur. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen anket formları ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak toplanmıştır. Görüşmeye 10 anasınıfı öğretmeni ve 17 anasınıfı velisi katılmıştır. Verilerin analizi bilgisayar ortamında yapılmış ve bazı verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, ki- kare gibi betimsel istatistiklere yer verilmiştir. Çalışmadaki görüşme sonucundaki veriler içerik analizi kullanılarak araştırmacı tarafından belirlenen kriterlere göre incelenmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin yıllık planda sık yer verdikleri aile katılım etkinlikleri içerisinde evde yapılacak etkinlikler, ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılımı ve okul ziyaretleri yer almaktadır. Yıllık planda hiç yer verilmeyen aile katılım etkinlikleri ise yönetim ve karar verme süreçlerine katılım, ev ziyaretleri, eğitim panoları, telefon görüşmeleri, teyp kayıtları, toplu dosyalar, toplantılar ve geliş-gidiş saatleridir.

Öğretmenlerin meslek yıllarına göre aile katılımına yer verme durumlarında ise meslek yılının ilk on yılında olan öğretmenler orta ve alt düzeyde yer verirken on bir ve üzeri meslek yılına sahip olan öğretmenlerin üst seviyede yer verdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin eğitim durumlarına göre aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıklarına

bakıldığında ön lisans mezunu olan öğretmenlerin katılım etkinliklerine orta ve üst düzeyde yer verdikleri lisans mezunu olan öğretmenlerin ise alt düzeyde yer verdikleri bulunmuştur.

Velilerin yaşlarının aile katılım etkinlikleri ile farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için yapılan ki kare testi sonucu, anlamlılığın ($P = .399$) olmadığı görülmüştür. Diğer yandan eğitim durumlarına göre bakıldığında, eğitim durumlarıyla katılım durumları arasında anlamlı farklılığın olduğu ($P = .023$) ki kare testi sonucu görülmektedir.

Nitel verilerin bulgularına göre; öğretmenlerin aile katılım formu kullandıkları, veliler için konferanslar düzenledikleri, bireysel görüşmeler yaptıkları, ebeveynleri sınıfa davet ettikleri, geliş-gidiş saatlerinde görüşmeler yaptıkları, yazışmalar kullandıkları ve eğitim panoları kullandıkları ortaya çıkmıştır. Ancak öğretmen ve veli kaynaklı sebeplerden dolayı aile katılımının tam anlamıyla gerçekleştirilemediği belirlenmiştir.

Velilerle yapılan görüşmeler sonucunda çalışmayan velilerin hemen her gün okula uğradıkları çalışan velilerin ise haftada ya da ayda bir kez okula geldikleri ortaya çıkmıştır. Genel olarak öğretmenle yüz yüze görüşmeyi tercih ettikleri, yazışmalar kullandıkları, bu yazışmaların daha çok çalışma sayfaları ve günlük bilgilendirme notları olduğu, ev ziyaretlerinin gerçekleşmediği, velilerin acil bir durum anında arandıkları ve zaman zaman etkinlikler için materyal temini ve maddi destek istendiği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, Aile Katılımı, Aile Katılım Etkinlikleri

ABSTRACT**THE SURVEY OF THE FAMILY INVOLVEMENT ACTIVITIES IN
PRESCHOOL TRAINING PROGRAMME IN TERMS OF PRESCHOOL
TEACHERS AND PARENTAL VIEW****Burcu Sultan ABBAK****Master Thesis, The Department of Preschool Education****Supervisor: Associate Prof. Ebru DERETARLA GÜL****December 2008, 93 pages**

In this study, the objective is that the survey of the family involvement activities in the Ministry of Education preschool training programme in terms of preschool teachers and parental. The practice group of this survey is formed by 288 parents and 61 preschool teachers; at total 20 schools, all of which are inspected by the Ministry of Education and 4 out of 20 are independent preschools, the other 16 are elementary schools in the central districts of Adana. The data have been obtained through using the semi-structured interview forms and the questionnaire forms developed by the researcher. 10 preschool teachers and 17 preschool parents are involved in the interview. The analysis of the data is made in a computerized media and given place to some descriptive statistics such as periodicity, percentage, arithmetic mean and square-k in the arrangement of some data.

The outcomes of the interview in the survey have been investigated by using implied analysis according to the criteria which are determined by the researcher. At the end of the study, the home activities that teachers' densely include in their yearly plans, the participation of the parents' in the training activities and their visiting the schools are assigned. Family involvement activities that have never been mentioned in the yearly plans are the sharing of management and adjudication period, home visits, training boards, telephone calls, the tape recordings, collective files, meetings and the arrival and departure hours.

Observing the teachers' ranking the family involvement is according to their career years, it is stated that those who are in their first ten year pay nominal and slight importance; whereas, those who are in their eleventh and upper years rank the family involvement at a high level. In terms of the teachers' caring the family participation activities considering their educational status, it is found out that the teachers having the college diploma value the involvement at an intermediate high level and those having faculty degree value them at a low level.

The result of the square-k test carried on to determine whether the ages of the parents differ in the involvement activities or not shows that the consistency is not ($P=.399$) On the other hand, according to their educational status, it occurs a meaningful difference ($P=.023$) between the educational status and participation progress as a square-k test result. According to qualitative data findings, it has been considered that teachers who have used family involvement forms, having held conferences for parents, having had individual conversations, having invited parents to the classroom, having had talks at the arrival and departure hours, having used correspondence and having used training boards. However, it has been determined that on account of the causes resulting from both the teacher and parents, the family involvement is not achieved properly.

As an outcome of the talks with the parents, it has been found that the inactive parents visit the schools nearly every day; whereas, those who are employed visit the school once a week or once a month.

It is deduced that the parents generally prefer to talk to the teacher face to face, having used correspondence especially the worksheets and daily informing notes, not having actualized the home visits, having been called in case of an emergency and having been demanded financial support in order to provide materials and the activities.

Keywords: Pre-school, Family Involvement, Family Involvement Activities, Working with parents

ÖNSÖZ

Her geçen gün değişen ve gelişen dünya şartlarında, okul öncesi eğitimde de hızlı bir ilerleme gerçekleşmiştir. Günümüzde okul öncesi eğitimin öneminin artması ve eğitimde kaliteyi artırma çabaları sürekli yenilenmektedir. Eğitimde devamlılık ilkesinin vazgeçilmez olması ve ailenin de eğitimin bir parçası haline getirilmesi temel eğitim olan okul öncesi eğitimde de yerini almıştır. Hayatlarının ilk ve en önemli formal eğitim sürecine okul öncesi eğitimle başlayan çocuklar aile desteği ile hem akademik hem sosyal olarak daha başarılı olabilirler. Kaliteli, sürekli ve karşılıklı bir eğitimle çocukların geleceğine sağlam temeller atılması umuduyla bu çalışmayı yapmaktan dolayı mutluyum. Bu araştırma veli ve öğretmenlerin aile katılımı hakkındaki görüşlerinden oluşmuştur.

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde birçok değerli kişinin katkısı olmuştur. Araştırmamda beni konu seçiminde, çalışmanın incelenmesi ve yürütülmesinde her zaman yanımda olan, bana her türlü desteği sağlayan değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ebru Deretarla Gül'e teşekkür ederim.

Lisans ve yüksek lisans dönemin esnasında her zaman okul öncesi eğitim alanında ufkumu açan ve beni yönlendiren değerli hocam Prof. Dr. Yaşare Arnas Aktaş'a, tezimin yazım aşamasında bana yol gösteren Dr. Mustafa Yaşar'a, yüksek lisans boyunca benden yardımlarını esirgemeyen tüm okul öncesi eğitimi bölümü akademisyenlerine; tezimin istatistiği ve araştırma metodunda bana destek olan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Ayten İflazoğluna, tezim boyunca bana her zaman yardımcı olan Sebahat Gökçe Ağbaş'a, lisans ve yüksek lisans döneminde beni pes etmeden destekleyen tüm dostlarıma teşekkürlerimi sunuyorum. Bu araştırma Ç.Ü. Rektörlüğü Araştırma Fonu Saymanlığı'nın EF2007YL20 no'lu projesi ile desteklenmiştir.

Ayrıca çalışmam sırasında hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan, zor gülerimde her zaman yanımda olan, yaptığım çalışmayı sonuna kadar destekleyen ve beni hiç yalnız bırakmayan canım annem, babam ve ağabeylerime sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Burcu Sultan Abbak

Adana, Aralık 2008

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
TABLolar LİSTESİ	ix
EKLER LİSTESİ	x

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Problemi.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Araştırmanın Sayıltıları	7
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
1.6. Tanımlar.....	8

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Aile Katılımının Önemi ve Amaçları.....	9
2.2. Öğretmen Veli İlişkileri İle İlgili Tutum ve Yaklaşımlar.....	12
2.3. Aile Katılımına Yönelik Tutumlar.....	14
2.4. Aile Katılımını Engelleyici Nedenler	16
2.5. Aile Katılımında Öğretmen.....	17
2.6. Aile Katılımında Yönetim.....	18
2.7. Okulöncesi Eğitim Programlarında Aile Katılımı ve Planlanması	19
2.8. Aile Katılım Etkinlikleri.....	21
2.8.1. Aile Eğitim Etkinlikleri	21
2.8.2. Aile İletişim Etkinlikleri.....	23

2.8.3. Ebeveynlerin Eğitim Etkinliklerine Katılımı.....	26
2.8.4. Ev Ziyaretleri.....	27
2.8.5 Evde Yapılacak Etkinlikler.....	28
2.8.6.Yönetim ve Karar Verme Sürecine Katılım.....	29
2.9. Aile Katılım Çalışmalarının Etkileri.....	29
2.9.1. Çocuklar Üzerindeki Etkileri.....	29
2.9.2. Ebeveynler Üzerindeki Etkileri.....	30
2.9.3. Öğretmen ve Okul Üzerindeki Etkileri.....	31
2.10. İlgili Araştırmalar	32

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Modeli.....	41
3.2. Evren ve Örneklem.....	41
3.3. Veri Toplama Araçları.....	45
3.3.1. Yıllık Plan Kontrol Listesi	46
3.3.2. Öğretmen Anket Formu	46
3.3.3. Veli Katılım Anketi	47
3.3.4. Öğretmen Görüşme Formu.....	48
3.3.5. Veli Görüşme Formu.....	49
3.4. Verilerin Toplanması.....	49
3.5. Verilerin Analizi.....	51

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Öğretmenlerin Yıllık Planda Yer Verdikleri Aile Katılım Etkinlikler	53
4.2.Öğretmenlerin Meslek Yıllarına Göre Aile Katılım Etkinlikleri.....	55
4.3.Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Aile Katılım Etkinlikleri.....	58
4.4.Velilerin Yaşlara Göre Aile Katılım Etkiliklerine Katılım Durumları.....	59
4.5.Velilerin Eğitim Durumuna Göre Aile Katılım Etkiliklerine Katılım Durumları....	60

4.6. Görüşme Verileri İle İlgili Bulgular.....	61
4.6.1.Öğretmen Görüşmeleri Sonucunda Elde Edilen Bulgular	61
4.6.2. Veli Görüşmeleri Sonucunda Elde Edilen Bulgular.....	65

BÖLÜM V

TARTIŞMA ve YORUM.....	69
-------------------------------	-----------

BÖLÜM VI

SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar.....	75
6.2. Öneriler.....	77
6.2.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler.....	77
6.2.2. Program Gelişimcilere Yönelik Öneriler.....	78
6.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	78
KAYNAKÇA.....	79
EKLER.....	85
ÖZGEÇMİŞ.....	92

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 3.2.1. Velilerin Yaş, Cinsiyet, Medeni Durum ve Eğitim Durumları.....	43
Tablo 3.2.2. Velilerin Meslek Grupları, Ailedeki Çocuk Sayısı, Ailedek Kaçınıcı Çocuk Olduğu.....	44
Tablo 3.2.3. Öğretmenlerin Eğitim Durumları, Meslek Yılları Kadro Durumları.....	45
Tablo 3.5.1. Öğretmenlerin Katılım Düzeyleri.....	51
Tablo 3.5.2. Velilerin Katılım Düzeyleri.....	52
Tablo 4.1. Öğretmenlerin Yıllık Planda Yer Alan Aile Katılım Etkinlikleri.....	54
Tablo 4.2. Öğretmenlerin Meslek Yıllarına Göre Aile Katılım Etkinlikleri.....	56
Tablo 4.3. Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Aile Katılım Etkinlikleri	58
Tablo 4.4. Velilerin Yaşlara Göre Aile Katılım Etkinliklerine Katılım Durumları.....	59
Tablo 4.5. Velilerin Eğitim Durumlarına Göre Aile Katılım Etkinliklerine Katılım Durumları.....	60

EKLER LİSTESİ**Sayfa**

EK 1: Yıllık Planda Yer Alan Aile Katılımı Etkinlikleri Kontrol Listesi.....	85
EK 2: Aile Katılımı Etkinlikleri Anket Form.....	86
EK 3: Aile Katılım Anketi	89
EK 4: İzin Belgesi.....	92

BÖLÜM I

GİRİŞ

Erken çocukluk yılları, çocuğun bilişsel, sosyal, duygusal ve dil gelişimi alanlarındaki birçok beceriyi kazanmaya başladığı bir dönemdir. Bu dönem gelişim ve öğrenmenin en hızlı olduğu yıllardır ve bu süreçte edinilen deneyimler ileriki yıllara temel oluşturmaktadır. Bu bakımdan büyük bir bölümü yaşamın ilk altı yılında tamamlanan gelişim alanlarının desteklenmesi için çocuğun ilkokula başlamasını beklemek günümüzde artık çok geç olacağı gibi, yaşamın ileriki yıllarında da telafisi mümkün olmayan gecikmelere neden olabilmektedir (Senemoğlu, 2004). Dolayısıyla; çocuklarına en iyi eğitimi vermek isteyen aileler okul öncesi eğitim kurumlarından yararlanmaya çalışmaktadırlar. Anaokulu öğretmenleri ve okullar ailelere bu konuda destek sağlayabilmektedir (Poyraz ve Dere, 2003). Çünkü anaokulu 3–6 yaş çocuklarının eğitimini gerçekleştiren, annenin ve babanın çocuğun üzerindeki rollerine katkıda bulunan, bu rolü yaygınlaştıran ve aile ile birlikte yürüten bir kurum olarak işlev görmektedir (Yavuzer, 2000). Yavuzer (2004)'e göre okul, aileyi destekleyerek bu eğitimi bir takım çalışması olarak değerlendirmek gerektiğini belirtmektedir. Günümüzde okul, değişen toplum yapısının ihtiyaçlarına yanıt verebilmek için yalnızca bilgi aktaran bir kurum olmaktan çıkmış ve yeni roller üstlenmiştir (Yavuzer, 2004).

Okul bir yönden çocuk ve gençlerin hayata hazırlanmalarında ve sosyalleşme sürecinde önemli rol oynarken, aynı zamanda aile eğitimi konusunda da yardımcı olmak zorundadır. Eğitimdeki devamlılık ilkesi göz önünde bulundurulduğunda, okulun genci ve çocuğu eğitme rollerine, aile ile işbirliği boyutunun da katılması önemli bir boyuttur. Okul-aile işbirliği, öğretmenin çocuğu ve aileyi yakından tanımasına yardım ettiği gibi, ailenin de okulu daha iyi tanımasına yardımcı olur. Demokratik hayat görüşünün ve yönetim şeklinin benimsendiği toplumlarda velinin okulun işleyişini, okulda uygulanan programı öğrenmek istemeleri en doğal hakları olduğu gibi vatandaşlık görevleridir. Böylece veli, çocuğun hangi şartlarda eğitim öğretim gördüğünü yakından öğrenme fırsatı bulabilecek, ilgililere gerekli uyarılarda bulunabilecek, okulda yapılması gereken düzeltmelere katılabilecektir. Okulun, devletçe sağlanamayan bazı eksikleri veya etkinlikleri aile ile işbirliğiyle sağlanabilecektir (Oktay,1999). Aile içinde başlayan eğitim, çocuk okula başlayınca okulla birlikte yürütülecektir (Gökna, 2004).

Marrison'a (2006) göre ailelerin okullardan ve öğretmenlerden çocukları adına beklentileri oldukça artmıştır ve bu da beraberinde yeni yolların aranmasını getirmektedir (Marrison, 2006).

1.1.Araştırmanın Problemi

Birçok yurt içi ve yurt dışı araştırmada aile katılımının öneminin vurgulandığı görülmektedir. Aile okul arasındaki işbirliği ve etkileşimi arttırmak için ülkemizde de birçok kurumsal düzenleme yapılmaktadır. Bu bağlamda, ülkemizde ailenin eğitime katılım şekli yönetmeliklerce belirlenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği' nin 5. maddesi “ Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda, okul ile aile arasındaki bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve öğretmenler arasında işbirliğini sağlamak amacıyla okul-aile birlikleri kurulur” açıklamasıyla devletin tutumunu açıklamaktadır. Ayrıca son yıllarda okul öncesi eğitimi hedefleri saptanırken sadece çocuk değil, çocuğun ailesini de hedeflere almanın gerekliliği vurgulanmaya başlamış ve bu durum 15. Milli Eğitim Şura'sında alınan “Aile Katılım Programları” ve “Ana Baba Okulları Yaygınlaştırmaları” kararı ile belirtilmiştir (MEB, 1996). Bu yasal düzenlemeleri yurt içi ve yurt dışında aile ve okul işbirliğinin önemi üzerine yapılan çalışmalar ve çeşitli kaynaklarla desteklemek mümkündür.

Bu kaynakları inceleyecek olursak, Coleman ve Churchill (1997)'e göre, okul öncesi eğitim aile ile birlikte kurumlarda da verilmektedir. Dolayısıyla toplumsal bu iki temel kurum arasındaki iş birliği önemlidir. Bu nedenle okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması ve verilen eğitimin sürekliliğinin sağlanması için okul aile işbirliği şarttır. Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programları ne denli kaliteli olursa olsun aile tarafından desteklenmedikçe çocuklarda kalıcı davranış değişiklikleri sağlamak ve okul öncesi eğitimin hedeflerine ulaşmak mümkün olmayacaktır. Bu işbirliğinde her iki tarafın da katılımının sağlanması gerekmektedir (Coleman ve Churchill, 1997).

Aynı şekilde Seçkin ve Koç (1997)' da çocuk eğitiminin öneminin artmasıyla birlikte evde de nitelikli bir eğitim verilmesi gerektiğinin bilincine varıldığını vurgulamaktadır. Aileyi okul öncesi eğitim programının bir parçası haline getirmek ve

bu katılımın çocuklar üzerindeki etkilerini incelemekte son yıllarda önemsenen bir konu olmuştur (Seçkin ve Koç, 1997).

Buna paralel olarak Sandberg (2005)'de aile katılımının özellikle okul öncesi çocukları için çok önemli olduğunu belirtmektedir. Birçok nedenden dolayı ailelerin eğitime katılımının çocuğun gelişiminde oldukça önemli bir yeri olmaktadır. Birincisi, bir çocuğun hayatındaki ilk üç yıl gelişim açısından oldukça kritiktir. İlk yıllarda aileler temel eğitimci rolünü oynarlar ve çocuklarının gelişimini desteklemek için gereken ilgi ve özeni gösterirler. İkincisi, aileler çocuklarını okul öncesi eğitime geçiş için hazırlarlar. Bu eğitimin verimi, çocuğun sosyalleşme özellikleri ve öğrenmeye isteklilik gibi, belirli becerileri edinmesi ile bağlantılıdır. Bu beceriler, sadece resmi eğitimde değil ayrıca ev çevresinde de gelişir. Üçüncü olarak, ailelerin bir çocuğun eğitimine, evin dışında katılımı da önemlidir. Aileler ve okul öncesi sistem arasındaki karşılıklı iletişim, çocuk tarafından alınan ilk çocukluk eğitiminin kalitesini artırır (Sandberg, 2005).

Kaplan' da (2002) eğitim faaliyetlerinin okul ve çocuğun kişiliğinin şekillendiği ilk yer olan aile ile birlikte yürütülmesinin, ulaşılmak istenen hedefe en kısa yoldan ulaşmamızda en önemli etkisi olduğunu belirtmektedir. Çocuk eğitimi konusunda sürekli bilgi edinen, onlarla iletişim kuran, sorunlarını öğretmenle diyalog kurarak gideren aileler, çocuğu hayata hazırlamada daha başarılı olmaktadır. Çocukların okul içindeki problemlerinde, olumsuz davranış ve duygularında, ailenin etkin bir rol alarak, bunun sebeplerine inmesi ve çözüm önerilerinde bulunması, öğretmenlere büyük katkı sağlamaktadır. Okul ve aile işbirliği sevgi bağlarını da kuvvetlendirmektedir (Kaplan, 2002)

Okul aile işbirliğinin yapılması, öğretmenleri ailede yapılanlar hakkında, ana babaları ise okulda yapılanlar hakkında bilgilendirerek birbirlerini tanıma fırsatı yaratmaktadır. Öğretmen ve anne babalar belirledikleri amaçlara ve beklentilere ulaşmak için birlikte hareket etmenin gerekliliğine inanmalıdır. Ailelerin okulda verilen eğitime katılmaları ev ve okul arasında devamlılığı sağlayacağından programın başarılı olmasında etkili olacaktır (Aral ve diğ., 2002). Eğitimin içine aileyi dâhil etme ve bu sayede çocuğun eğitimini en kaliteli hale getirme uğraşı okullar, öğretmenler ve aileler

tarafından iyi bir uğraş olarak kabul görmesine rağmen yine okul, öğretmen ve velilerden kaynaklanan olumsuzluklardan dolayı sistemli bir işleyişe geçememektedir.

Ensari ve Zembat (1999)'a göre aile katılımını engelleyen nedenlere bakıldığında öğretmenlerin aile katılım programlarından detaylı olarak haberdar olmayışı, programı nasıl yürüteceklerini bilmemeleri, aile katılım etkinliklerini planlamanın çok zamanlarını alacağını düşünmeleri yer almaktadır. Ayrıca öğretmenlerin, ailelerin bu katılıma yanaşmayacağı, eğitime katılımı kabul etseler bile bunun bazı olumsuzluklar yaratacağını düşünmeleri, velilerin çocuklarla ilgili durumlarda objektif olmayacağı düşüncesi, velilerin kendi sınırlılıklarını aşabileceği ve velilerin programa yeterli zamanı ayıramayacaklarını düşünmeleri önemli bir faktördür. Velilerin ise okul bürokrasisinden çekinmeleri katılımın gerçekleşmesinin önündeki en büyük engel olarak görülmektedir (Ensari ve Zembat, 1999).

Ülkemizde yapılan uygulamaları 2006–2007 dönemi için yeniden gözden geçirecek olursak; uygulanmaya başlayan Okulöncesi Eğitim Programında “Aile Katılımı Etkinlikleri” ne verilen önemin arttığı görülebilmektedir. Uygulanmaya başlanan bu aile katılım etkinlikleri ile velinin çocuğun eğitimindeki rol ve sorumlulukları artırılmaya çalışılarak daha başarılı bir erken çocukluk programı oluşturulması hedeflenmiştir. Ancak uygulanmaya çalışılan bu programda bazı anasınıflı öğretmenlerinin bazı aile katılımı etkinliklerini daha fazla tercih ederken bazılarını da daha az ya da hiç kullanmadıkları görülmektedir. Ülkemizde yeniden gözden geçirilerek hazırlanmış olan bu programda yer alan aile katılımı etkinlikleri ile ilgili durum saptaması yaparken öğretmenlerin kendilerini eksik hissettikleri aile katılım etkinliklerini belirlemek ve velilerin aile katılımı etkinlikleri ile ilgili düşüncelerinin alınması planlanmıştır. Yapılacak olan bu araştırma ile Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi eğitim programlarında aile katılımı etkinliklerinin öğretmen ve veli görüşleri açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Buna göre araştırmanın problem cümlesi “ Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi eğitim programında aile katılımı etkinliklerinin öğretmen ve veli görüşleri nedir?” olarak belirlenmiştir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi eğitim programlarında aile katılımı etkinliklerinin öğretmen ve veli görüşleri açısından incelenmesidir.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen alt amaçlar incelenecektir.

1.2.1. Alt Amaçlar

Anasınıfı öğretmenlerinin;

- 1.Yıllık planda yer verdikleri aile katılım etkinlikleri nelerdir?
- 2.Meslek yıllarına göre aile katılım etkinliklerine yer verme durumları nasıldır?
3. Eğitim durumlarına göre aile katılım etkinliklerine yer verme durumları nasıldır?
- 4.Aile katılım etkinlikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?

Velilerin;

1. Yaşları ile aile katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Eğitim durumları ile aile katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Aile katılım etkinlikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Değişen ve gelişen dünya şartlarında her geçen gün çocuk eğitiminin öneminin artması bu alandaki uygulamaların da değişmesini beraberinde getirmiştir. Hazırlanan öğretim programlarının amacına ulaşması için uygulama alanında öğretmen ve okul yanında veli katılımının da olması gerekmektedir. Okulöncesi eğitim programlarının önemli özelliklerinden biri aile katılımını gerektirmesidir. Okulöncesi eğitimde başarı, anne ve babaların çocuğun gelişim ve eğitimine destek olmalarıyla olanaklıdır. Program uygulamaları, çocukla anne ve babanın etkileşimini de içerdiğinden, anne-babaların çocuk gelişimi konusunda bilgilendirilmelerini gerektirmektedir. Ülkemizde de bu bağlamda bazı düzenlemeler yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin (MEB, 2002) 40. Maddesinde de bu gereklilik “veliler, istekli olmaları durumunda okul yönetiminin hazırlayacağı bir program doğrultusunda eğitim etkinliklerine katılabilirler. Aile eğitimi ile ilgili etkinlik ve toplantılara, velilerin

etkin olarak katılımı sağlanır” biçiminde açıklanmıştır ve bu sorumluluk bireyin gelecek yaşantısında en belirleyici rolü oynayan okullara verilmiştir. Bu nedenle okulun geliştirilmesi ve tüm ilgililerin eğitim sürecine katılması gerekir. Okulda gerçekleştirilen öğretim etkinliklerinin planlanmasında ve uygulanmasında en önemli sorumluluğu okul yöneticileri ve öğretmenler üstlenmektedir. Temelde esas olan öğrencinin nitelikli yetiştirilmesi ve hayata hazırlanması ise, çocuklarının başarısı için çaba harcayan ailelerin sürecin dışında tutulması düşünülemez. O halde okul-aile işbirliğinin sürecin her aşamasında olması hem okulun amaçlarına ulaşılmasını hem de öğrenci davranışlarında olumlu yönde değişiklik meydana getirilmesine yardımcı olacaktır (Gökçe, 2000).

Bu durum erken eğitim programlarının önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Bronfenbrenner (1974)’e göre “çocuğun gelişim ve eğitiminin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinde en etkili ve ekonomik birim ailesidir. Aile katılımı olmayan programların başarısı sınırlı ve etkileri kısa süreli olmaktadır” (Akt. Temel 2003). Aile katılımının daha derinlemesine incelenmesi gerektiği konusunda hem fikir olan araştırmacılar eğitimin sadece öğretmen merkezli değil ailenin etkinleştirilmesi temeline dayandırılmasını savunmaktadırlar (Ladner, 2003).

Okul-aile arasındaki bu etkileşimin sağlanması ile öğrencinin eğitimine ilişkin çaba ve düşüncelerde, okul ve aile arasında var olan algı farklılıklarını gidererek ortak bir anlaşma zemininin oluşturulması sağlanır. Kısaca sağlıklı bir iletişimle bu iki farklı kurumun davranışlarının daha tutarlı, yararlı ve etkili olması sağlanabilir. Bu nedenle okul-aile etkileşiminin sağlanmasına engel olan etkenlerin belirlenmesi, bunların ortadan kaldırılabilmesi açısından önemlidir. Özellikle bu konuda önemli görevlere sahip olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin algıladıkları engeller ve yine bu konuda başarı sağlanabilmesi açısından ulaşılması gereken kesim olan ailelerin ne gibi engelleri öne çıkardıklarının belirlenmesi büyük önem taşımaktadır (Koçak, 1991).

Yapılan araştırmalarda; eğitim süreci içerisinde en temel bilgi kaynağının aile olması nedeniyle aile katılımının değerlendirilmesi, yenilenen programdaki aksaklıkların ortaya çıkarılmasını sağlayacaktır. Öğretmen ve velilerin uygulama ve katılıma ilişkin düşüncelerini belirtmeleri aile katılımının kullanılabilirliğinin ve

dolayısıyla programın uygulama boyutunun değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca aile katılımı ve aile okul işbirliği konusunun çok yönlü araştırmalarla ele alınması, bu araştırmalardan elde edilecek bulgular doğrultusunda ulusal ve yerel düzeyde aile katılımı projelerinin geliştirilip uygulanması gerekmektedir (Gümüşeli, 2004).

Yapılmış olan çalışma öğretmen ve veli boyutunda olmak üzere iki önemli yarar sağlayacaktır. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda öğretmenlerin veli katılım engelleri hakkında bilgisinin olması, velilerin öğretmenlerden beklentileri hakkındaki görüşlerini bilmeleri bu alanda yapacakları çalışmaları tekrar gözden geçirmelerinde ve veli katılım engellerini ortadan kaldırmaya yönelik uygulamalarında yarar sağlayacaktır.

Öğretmenlerin ise hangi aile katılım etkinliklerini tercih ettikleri, bazı aile katılım çalışmalarını neden uygulamadıklarını ve aile katılım çalışmaları hakkındaki görüşlerinin bilinmesi hazırlanacak yeni eğitim programlarının oluşturulmasında ilgililere yön göstermesi açısından önemlidir.

2006–2007 yılında okulöncesi eğitim programında aile katılım etkinliklerinin yeniden gözden geçirilmesi ile yeni düzenlemelerin yapılması ve bu alanda ilgili çalışmaların fazla olmaması nedeniyle aile katılım çalışmalarının öğretmen ve velilere daha yararlı olabilmesi amacıyla bu araştırmanın yapılmasına gerek duyulmuştur.

1.4. Sayıtlılar

Araştırma aşağıdaki sayıtlılara dayalı olarak gerçekleştirilecektir:

1. Araştırma için seçilen okullar, Adana ili merkez ilçelerindeki bağımsız anaokulları ve ilköğretim okullarının anasınıflarını temsil etmektedir
2. Araştırmacı tarafından sunulan ankete, öğretmen ve velilerin içten ve samimi cevap vereceği varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2007–2008 öğretim yılında Adana ili merkez ilçelerindeki bağımsız anaokulları ve ilköğretim okullarının anasınıfları ile sınırlıdır.

2. Araştırma, örnekleme alınan anasınıfı öğretmenleri ve bu sınıflara devam eden çocukların velileri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Aile katılımı: Veliye konuya özgü becerilerin öğretilmesi, sosyal ve duygusal destek verilmesi, veli ve profesyoneller arasında bilgi alışverişi, velinin bir gruba katılması, uygun veli çocuk ilişkisinin geliştirilmesi ve veliye toplumsal kaynaklara ulaşmalarında yardımcı olmaktır (Çağdaş ve Seçer, 2004).

Aile eğitim etkinlikleri: Çocuk sağlığı, gelişim, davranış yönetimi, iletişim, beslenme, ruh sağlığı gibi konularda ailelerin bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik sistemli ve planlı çalışmalardır (MEB, 2006).

Aile iletişim etkinlikleri: Öğretmenler ve aileler arasındaki iletişim ve etkileşimin sağlanması için okul öncesi eğitim kurumlarında başvurulan yöntemlerdir (Telefon Görüşmeleri, Kitapçıklar ve Etkinlik Örnekleri, Teyp Kayıtları, Fotoğraflar, Haber Mektupları, Yazışmalar, Toplu Dosyalar, Okul Ziyaretleri, Geliş- Gidiş Zamanları (M.E.B, 2006).

Eğitimde devamlılık ilkesi: Okul öncesi eğitim programlarında yer alan aile katılım çalışmaları ile ev ve okul arasında eğitimin devamlılığının sağlanmasıdır (M.E.B, 2006).

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Aile Katılımının Önemi ve Amaçları

Aile katılımı, veliye konuya özgü becerilerin öğretilmesi, sosyal ve duygusal destek verilmesi, veli ve profesyoneller arasında bilgi alışverişinin sağlanması, velinin bir gruba katılması, uygun veli çocuk ilişkisinin geliştirilmesi ve veliye toplumsal kaynaklara ulaşmalarında yardımcı olmak olarak tanımlanmaktadır (Çağdaş ve Seçer, 2004). Şahin ve Ünver (2005)'e göre aile katılımı, “ailelerin kendilerine, çocuklarına ve erken çocukluk programına yarar sağlayacak doğrultuda becerilerini ortaya koyma süreci” olarak ifade edilmektedir.

Aile katılımı; ailelerin desteklenmesi, eğitilmesi ve eğitime katılımlarının sağlanması, çocukların deneyimlerinin evleri ile eğitim kurumları arasındaki iletişim artışı ve sürekliliği ile artırılmasına ve programların velilerin katılım ve katkıları ile zenginleştirilmesine yönelik sistematik bir yaklaşımdır. Aile katılımı, bilgi paylaşma ve ilişki kurma işlemidir. Aileler, öğretmenlerin kendilerini dinlemesinden, çocuklarıyla ilgili bilgileri paylaşmaktan, çocukların bakım sorunları ile ilgili öneriler almaktan ve veli olarak rolleri teşvik edildiğinde, desteklendiklerine inanmaktadırlar. Programda diğer ailelerle iletişim ve etkileşim içinde olmaları da veliler için destek ve teşvik oluşturur. Veliler, öğretmenlere yardımcı olabilecek özel bilgi ve yeteneklere sahip olabilirler. Onların katkılarına saygı göstermek ve değer vermek çok önemlidir. Evle eğitim kurumu arasındaki bu paylaşım, iletişim ve katılımın planlı bir şekilde ele alınması hem velilerin hem de öğretmenlerin çocuğun gelişimine ilişkin isteklerini gerçekleştirmede fırsat yaratacaktır (Ensari - Zembat, 1999).

Okul öncesi eğitim programlarında yer alan aile katılımı da okul ve ev arasındaki devamlılığı sağlayacaktır. Veliler okulda; öğretmenler de evde neler olduğu konusunda bilgi sahibi olacak bunları pekiştirecektir. Okul ve ev arasındaki süreklilik eğitimdeki başarıyı artıracaktır. Ayrıca veliler, programa katılarak çocuk yetiştirme konusundaki bilgi ve becerilerini geliştirecek ve daha etkili olacaklardır (Şahin ve Ünver, 2005).

Okul öncesi dönemdeki veli katılım etkinlikleri çocukların uzun vadede diğer gelişim dönemleri üzerinde de etkili olmaktadır (Barnard, 2004). Çocukların sosyal gelişimlerinde ve akademik başarısında olumlu sonuçlar elde edebilmek için çocukların gelişimsel ihtiyaçları karşılanmalı, uygun eğitim ortamı sağlanmalı ve eğitimde aile katılımı sağlanmalıdır (Lopez ve diğ. 2006). Bu katılımı aileyi ve çocuğun yakın sosyal çevresini birlikte ele alan kapsamlı programların, sadece veli eğitiminden ya da çocuğun ev ortamından soyutlanması yoluyla yapılan çalışmalardan daha başarılı olduğu görülmektedir. Diğer yandan, kısa süreli programlar uzun dönemli ve kapsamlı programlar kadar etkili olmamış, kısa sürede elde edilen etkilerin zamanla kaybolduğu görülmüştür. Erken destek programlarının bazılarının başarısızlığı, çocuğu doğal çevresinden soyutlamalarından kaynaklanmaktadır. Sosyal çevresi desteklenmemiş bir çocuk okul öncesi eğitim programından yararlı olsa bile program bittiği zaman kendi başına kalmakta, çevresi değişmemiş olduğundan programdan edindiği becerileri sürdürememektedir. Bu noktada okul öncesi eğitim programlarının daha kapsamlı olması gerektiği ortaya çıkmaktadır (Kandır ve diğerleri, 2004).

Okul öncesi eğitimde hazırlanan kapsamlı programlarla aile katılımının varmak istediği nokta, eğitimde devamlılığı ve bütünlüğü sağlamaktır. Okulda verilen eğitimin evde, evde verilen eğitimin okulda desteklenmesi, bir devamlılığın söz konusu olması ve bu sayede hem okulda hem de evde çocuğun istendik davranış değişikliklerine güvenli ve kontrollü bir biçimde ulaşması ana amaçtır. Bunun yanında aile katılımın diğer amaçları ise;

- Veliye eğitim vererek ailelerin okul öncesi eğitime destek olmasını sağlayabilmek.
- Öğretimi daha etkili hale getirebilmek.
- Aile içinde ve okul yapısında değişiklikler yapmak.
- Çocuğun tüm gelişimleriyle ilgili velileri bilinçlendirmek, desteklemek.
- Çocuğun evdeki öğrenme ortamını zenginleştirmek.
- Problemler ve çözüm önerileri hakkında velileri bilinçlendirmek ve alternatif disiplin yöntemleri sunmak.
- Velilere ev ortamında çocuklara kazandırabilecekleri deneyimler hakkında bilgi vermek.

- Velilerin çocuklarını daha iyi tanımlarına yardımcı olmak olarak belirlenmiştir (Aksoy ve Turla, 1999).

Tüm bu amaçlara ulaşılmasında aile katılımını sağlamak için izlenecek yöntemler arasında;

- Düzenli, çift yönlü ve anlamlı bir iletişim
- Ebeveynlerin yeteneklerinden yararlanma
- Çocuğun eğitiminde ebeveynin rol almasını sağlama
- Ebeveynlerden gönüllülük esası ile yardım alma
- Okul kararlarının alınmasında ebeveynlere söz hakkının tanınması
- Toplumla aile arasında iletişim sağlama da yer almaktadır (Faust-Hornk, 2003).

Bu karşılıklı işbirliği ile aile katılımının eğitimi tek yönlü bakış açısından çıkararak karşılıklı iletişim ve birlikteliğe yöneltmesiyle eğitimde devamlılık sağlanmış olacaktır. Sağlanan okul-aile işbirliği çalışmalarının faydalarını şöyle sıralayabiliriz:

- Velinin kuruma olan güvenini sağlar.
- Çocuğun gelişim alanları hakkında bilgi edinilir.
- Bazı zamanlarda velilerin özel ilgileri, becerileri okul öncesi etkinlikler içerisinde faydalı bir şekilde yer alabilir.
- Veliler okulda öğrenilenlerin evde devamlılığı konusunda bilinçli davranırlar ve çocuğun evdeki öğrenme ortamını hazırlarlar.
- Veliler eğitime katılarak, çocuklarının eğitiminde aldıkları rollerin önemini fark ederler.
- Karşılaşılan problemlerde kurum ile birlikte hareket etmeyi öğrenirler.
- Çocuk yetiştirme ile ilgili deneyimlerini paylaşma imkânı bulurlar.
- Çocuklarının gelişimlerine çok yönlü bakmayı ve geliştirmeyi öğrenirler (Poyraz, 2003, Oktay,1999).

2.2. Öğretmen Veli İlişkileri İle İlgili Yaklaşımlar

Okullarda uygulanan aile katılım etkinlikleri farklı yöntemlerle uygulanabilmektedir. Swap (1993) öğretmen veli boyutunda yürütülen katılım çalışmaları ile ilgili aşağıda yer alan yaklaşımlardan söz etmektedir.

Koruyucu model;

Bu modelde Swap'a göre öğretmenle velinin fonksiyonlarını ayırt ederek aralarında çıkabilecek çatışmaları önlemek ana esastır. Çocukların eğitimi, öğretmenler tarafından okulda verilmektedir. Velinin görevi çocukların zamanında okula gitmelerini sağlamak ve ihtiyaçlarını gidermektir. Velinin okul içindeki eğitime katılımı gereksiz ve çocuğun eğitimine zarar verici bulunmaktadır (Swap, 1993).

Uzman Modeli;

Swap'ın Cunnningham ve Davis'ten aktardığına göre öğretmen bir uzman olarak çocuğun tüm gelişimi ve eğitimi ile ilgili görevleri üstlenmektedir. Veliler az da olsa eğitime dâhil edilirler. Öğretmen kararların tümünü alır, veliler kararlar hakkında bilgilendirilirler ve kararların uygulanmasını beklerler. Bu yaklaşımdaki en büyük sorun ise velilerin her konuda öğretmene bağımlı olmasıdır. Veliler öğretmenlerin kararlarını sorgulayamamaktadır (Akt. Swap, 1993).

Geçiş modeli;

Swap'a göre bu modelde velilerden, okulun amaçlarını desteklemesi beklenir. Çocuğun gelişimi konusunda tüm kararları öğretmen verir. Fakat bunu yaparken, velinin fikirlerinden yararlanarak onu bir kaynak olarak kullanır. Bu modelde veli öğretmenin uzmanlığından yararlanabilir ve öğrendiklerini evde çocuğuna uygulayabilir (Swap, 1993).

Bu modele verilebilecek en önemli örnek çocuklarına evde verilecek eğitim konusunda velilerin eğitilmesidir. Bu modelde tüm kontrol ve karar mekanizmalarını öğretmen işletir, çocuğun gelişimi ile ilgili velilerin etkisi bulunmamaktadır.

Zenginleştirilmiş program modeli;

Swap'a göre bu modelde veli okulun programı konusunda bilgilendirilir. Velinin önemli bilgilere sahip olduğu kabul edilir ve veli öğretmen ilişkilerinin gelişmesi açısından programın velilere açıklanması benimsenir. Velinin eğitime katılımı sadece program ve okulun yönetimi ile ilgili bilgilendirilmesinden ibarettir. Bu yaklaşım çok kültürlü eğitimin yapıldığı yerlerde uygulanır (Swap, 1993).

Müşteri modeli;

Cunningham and Davis'e göre bu modelde veli, eğitim hizmetlerinin müşterisi olarak görülür. Öğretmen bilgilendiricidir. Velilerde yapabilecekleri konusunda kararlar verebilen ve öneri sunabilen konumundadır. Öğretmenin rolü çocuğun gelişimi konusunda gerekli bilgileri verip, değişik seçenekler sunmaktır. Ayrıca velilerin önerilerini de dinleyip, değerlendirmektir. Velinin görevi ise öğretmenin önerileri doğrultusunda karar vermektir. Velilerin aldıkları eğitim hizmeti konusunda tatmin olmaları, bu modelin özünü teşkil etmektedir (Akt. Swap, 1993).

Eşli model;

Bu modelde öğretmenler eğitimle ilgili uzman, veliler de çocuklarıyla ilgili uzman olarak kabul edilmektedir. Çocukların eğitiminin en yüksek düzeyde olması için uzmanlık alanlarının paylaşılması benimsenir. Velilerin çocuklarıyla çok yüksek duygusal bağları vardır. Bu yüzden çocuklarının yetenekleri, eğitimleri konusunda objektif davranamazlar. Bu bağlamda öğretmenin uzmanlığına ihtiyaç vardır. Bu yaklaşımda karşılıklı dinleme, görüşler hakkında bilgilendirme yani saygı ön plandadır. Hem öğretmenden hem de veliden uzun süreli ve kaliteli iletişim beklenmektedir. Planlama ve karar verme ortaktır (Swap, 1993). Merkeze çocuk ve onun en iyi şekilde eğitilmesi alınmaktadır. Bu modelin başarıya ulaşabilmesi için bazı ortak davranışların benimsenmesi ve uygulanması gerekmektedir. Bunlar;

Çift Yönlü İletişim: Yoğun ve iyi bir iletişim olmalıdır. Veli çocukların ihtiyaçları hakkında öğretmeni, öğretmen de çocuğun gelişimi ile ilgili veliyi bilgilendirmelidir.

Ortak Destek: Veliyle öğretmenlerin birbirlerinin çabalarını desteklemeleri gerekmektedir. Örneğin öğretmenler velilere çocuklarını evde nasıl eğitebileceği konusunda bilgi verir. Velilerde okulda gönüllü görevler alırlar.

Karar Vermeye Katılım: Öğretmenler ve veliler hem problem çözmede hem de karar vermede eğitime dâhil olmalıdır.

Öğrenmenin Yükseltilmesi: Hem öğretmenler hem veliler, çocukların okulda ve evde öğrenmeleri ile ilgili değişik ve ilgi çekici seçenekleri geliştirmelidirler (Hornby, 2000).

2.3.Aile Katılımına Yönelik Tutumlar

Aile katılımının uygulama boyutunda yeni bir program olması nedeniyle ve aile katılımının kabul görmesi ve geliştirilmesi için bazı kurum ya da görevlilerin çeşitli tutumlar üretmesi ve sergilemesi gerekmektedir. Bu tutumlar merkez yönetimlerden yerel yönetimlere kadar bilinçli ve organize bir şekilde uygulamaya konulmalıdır.

Ailelerde geleneksel hale gelmiş “okulla iletişim” konusu ele alındığında; aileler okula çoğunlukla çocuklarıyla ilgili şikâyet, parasal yardım istenmesi, öğrencinin notunun bildirilmesi, uyarı vb. nedenlerle çağrıldıklarını düşünmektedirler. Bunların sonucunda ailelerde beliren duygular, genellikle çekinme, korku, boş vermişlik ve öfke olmaktadır. Bu olumsuzlukları gidermek anne ve babaların çocuklarının eğitiminde etkin rol almalarını sağlamak amacıyla belli aralıklarla toplantılar düzenlemek, toplantılara birlikte katılmalarını sağlamak en yararlı yöntemdir (MEB, 2002).

Devlet Tutumları; Ülkemizde ailenin eğitime katılım şekli yönetmeliklerce belirlenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği’ nin 5. maddesi “ Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda, okul ile aile arasındaki bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve öğretmenler arasında işbirliği sağlamak amacıyla okul-aile birlikleri kurulur” açıklamasıyla devletin tutumunu açıklamaktadır. Ayrıca son yıllarda okul öncesi hedefleri saptanırken sadece çocuk değil, çocuğun ailesini de hedef almanın gerekliliği vurgulanmaya başlanmış ve bu durum 15. Milli Eğitim Şura’sında alınan

“Aile Katılım Programları” ve “Ana Baba Okulları Yaygınlaştırmaları” kararı ile belirtilmiştir (MEB, 1996).

Yerel Yönetim Tutumları; Gelişmiş ülkelerin çoğunda yerel yönetimler kendi bölgelerindeki eğitim seviyesini yükseltmek amacıyla, çağdaş eğitim yaklaşımlarını desteklemektedirler.

Okul Tutumları; okullar politikaları ve aktiviteleriyle aile katılımının önünü açan ve gelişmesini sağlayan tutumlar sergilemek zorundadırlar. Çünkü aile katılımı öncelikle velinin kuruma olan güvenini sağlar. Bazı okullar velilerle daha çok bazı okullarsa daha az aktivite ve işbirliğine gitmektedir. Bu aktivitelerin sayısını ve işbirliğinin düzeyini öğretmen ile veliler arasındaki iletişim belirlemektedir (Poyraz, 2001). Okullar, veliler ile iletişimi geliştirmek için kendi politikalarını geliştirmeli ve mutlaka velilere, okuldaki personelin çocuklarının eğitimine ne derece katkı verecekleri konusunda açıklamalar yapmalıdır. Ayrıca velilere personelin görev ve sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir. Bunların yanı sıra okullar katılımın sürekli ve etkili olmasını sağlamak amacıyla, velilerin ihtiyaçlarını karşılayacak aktiviteler yapmalı, bu aktivitelerden aldığı geri dönütlerle politikalarını yeniden şekillendirmelidir (Şahin ve Ünver, 2005).

Öğretmen Tutumları; Velilerle en çok ve doğrudan iletişime geçen kişiler olarak öğretmenlerin sergileyeceği tutumlar, aile katılımının başlaması, sürekli hale gelmesi ve başarıya ulaşmasında en önemli etken durumundadırlar. Bu yüzden öğretmenler tutumlarını etkili hale getirecek bazı olumlu davranışları sergilemelidirler. Öğretmenler çocuk-okul ilişkisi içindeki problemlerle ilgili, aile katılımını sağlayacak ve geliştirecek stratejilerle ilgili bilgiye sahip olmalı, ailelerle olumlu ilişkilerin başlamasında ilk teşebbüsleri gerçekleştirmelidir. Ayrıca öğretmenler okullarının politikasını iyi uygulamalı, aile katılımını etkili kılabilmek için yeterli becerilere sahip olmalıdır. Aynı zamanda öğretmenler, velileri cesaretlendirmeli, rahat olmalarını sağlamalı, velilere karşı objektif, duyarlı, yönlendirici, daha saygılı, daha empatik ve gerçekçi yaklaşmalıdırlar. Bu görüşe paralel Coleman ve Churchill (1997), okul aile iş birliğinin başlangıcı için öncelikle okul öncesi eğitimcilerinin ailenin önemine inanmaları gerektiğini belirtmektedir. Aileyi dışlamak yerine, okul öncesi kurumda verilen eğitimin aile tarafından desteklenmesi kalıcılık için önemlidir. Bu nedenle,

çocuğun kuruma kayıt olduğu andan itibaren aileyle rekabet içine girmemek her anlamda iş birliğine hazır olmak hatta yardımlarını talep etmek önemlidir. Çocukların gelişimi ve eğitimi bütüncül olarak okul, aile ve toplum yaşamlarının bağlamları içinde düşünülmelidir (Coleman ve Churchill, 1997).

Ancak ülkemizdeki anasınıfı öğretmenlerinin, bu davranışları sergilemekten yana değil, programın içeriğini ve uygulanış yöntemlerini detayları ile bilmemekten doğan sıkıntıları bulunmaktadır (Şahin ve Ünver, 2005).

2.4. Aile Katılımını Engelleyici Nedenler

Aile katılım programının yeni bir konu olması nedeniyle okul ya da aileden kaynaklanan problemler yaşanabilmekte ve bu durum katılımın tam anlamıyla gerçekleşmesini engellemektedir.

Genel olarak aile katılımı yanlış değerlendirmeler sonucunda gönüllülük, para yardımı ve ev ödevlerine yardım gibi aktivitelerle sınırlandırılmıştır. Dahası iletişim genellikle okul kaynaklı gerçekleşmekte ve öğretmenlerin çocukların akademik başarısı konusunda aileyi bilgilendirmesi ve yönlendirmesi şeklinde olmaktadır (Christenson 2002).

Değişen ve gelişen toplum şartlarında artık aileler çok uzun saatler çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Bu sorumluluk aile katılımını engelleyici nedenler arasında sayılabilmektedir. Özellikle farklı dil ve kültüre sahip aileler okuldan yabancılaşma konusunda risk taşımaktadırlar (Brandan, 2006).

Zembat ve Haktanır'ın ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılımına yönelik yaptıkları araştırma bulgularında ise kültürel uygulamalar, dini inançlar, ailenin içinde yaşadığı toplum, çocuğa ilişkin sorumluluklar gibi nedenlerden dolayı ailelerin sorumlulukları farklılaşmaktadır. Ayrıca ebeveynin çalışıyor olması, özürülü olunması işsizlik ve gelir düzeyleri de etkileyebilmektedir. Tek ebeveynli aileler, genç ebeveynler, toruna bakan büyük anne ve babalar, üvey aileler de vardır. Ailenin yapısı ve yaşam tarzı okul etkinliklerine katılımı etkilemektedir. Aile katılımını engelleyen faktörler incelendiğinde öğretmen, yönetici ve ailelerin aile katılımı kavramını tam

bilmedikleri, birilerinin işleri kendi üzerlerine bırakacağı korkusu, paylaşımın mümkün olmayacağına inanmaları olduğu görülmektedir. Bununla birlikte araştırmalar, alt sosyo-ekonomik düzeyden gelen ebeveynlerin daha az katılımında bulduklarını göstermiştir. Araştırmanın görüşme verilerinde ebeveynlerin kendilerinden maddi katkı bekleneceği korkusu ile okula gelmedikleri öğrenilmiştir. Bu durum açıklandığı ve katkılar tartışıldığı zaman en çok katılım gösteren ve yararlanan grubun alt sosyo-ekonomik düzeyden gelen ebeveynler ve çocukları olduğu ortaya çıkmaktadır. Her iki tarafında görevlerinin sınıflarını, ne yapacaklarını bilmeleri halinde önemli sorunların ortaya çıkmadığı bilinmektedir (Zembat ve Haktanır, 2005).

Ülkemizde 1996 yılında Ensari ve Zembat tarafından aile katılımı engelleri üzerine yapılan araştırma sonucunda; velilere göre yöneticilerin olumsuz tutumları, yöneticilere göre velilerin işbirliğine karşı ilgisizlikleri, ailelerin zaman yetersizliği, ekonomik şartlar ve iletişim bozukluğu gibi nedenler ortaya çıkmıştır (Akt. Şahin ve Ünver,2005).

2.5. Aile Katılımında Öğretmen

Aile katılım çalışmalarının planlanma ve uygulama boyutunda birincil öneme sahip olan öğretmenlerin ev ile okul öncesi eğitim kurumu arasındaki ilişkinin sağlıklı yürümesinde, büyük bir çaba göstermeleri gerekmektedir. Çevreden ve evden kendini koparan bir okul öncesi eğitim kurumu, çocuğun çok yönlü gelişimini ve bireysel gereksinimlerini karşılayamamaktadır. Okul öncesi eğitimcileri eğitimi sadece kendilerine ve kuruma ait olarak düşünmemeli, çocukların velilerinden edindikleri öğrenme deneyimlerini geliştirmeye çalışmalıdırlar (Kandır ve diğerleri, 2004). Bu ilişkinin geliştirilmesi ile çocukların dünyasında “ev” ve “okul” kavramının iki farklı değişken olmasından çok, uyumlu ve tutarlı bir bütün olduğunu hissetmelerine yardımcı olacaktır. Bu ilişkileri geliştirmenin birçok yolu vardır ancak, bu yollar farklı okul ortamlarına uymak üzere kesinlikle değişken olmalıdır (Aksoy, 1998).

Öğretmenler aile katılımını sağlarken koşulları baştan yaratmak yerine ihtiyaç durumlarını belirlemeli ve bu durumu nasıl uygulamaya koyacaklarını belirlemelidirler

(McBride, 1996). Brewer (2004) velilerin okul aktivitelerine katılımını isteyen öğretmenler öncelikle kendilerinin aile katılımı ile ilgili duygularını ve amaçlarını iyice irdelemeleri gerektiğini söylerken Furlow (1999), öğretmenlerin velilerle daha sağlıklı iletişim kurabilmeleri için, velilerle rahat bir ortam içerisinde görüşme yapmaları gerektiğini belirtmektedir. Öğretmenlerin çocukların ve velilerin kullandıkları dile hâkim olmaları iletişimlerini desteklemekte ve okulun ilk günü yapılan karşılama iletişimin başlangıcı için oldukça önem taşımaktadır (Akt. Brewer, 2004).

Öğretmenler bu süreçte iki farklı aile türü ile karşılaşabilirler. Bunlardan birincisi” az konuşan (suskun) ailelerdir”. Bu ailelerde öğretmenin güven verici çabalarına rağmen aile katılımı azdır. Ama bu durum bu ailelerin ilgisiz olduğunu göstermez. Bu ilgisizliğin sebebi dil farklılıkları, kültürel farklılıklar ve ekonomik seviyelerin farklılığı olabilir. Diğer aile türü ise “zor ailelerdir”. Zor ailelerde ise zaman zaman öğretmenler hiçbir neden yokken aile katılımı konusunda sorunlar yaşarlar. Bu noktada öğretmen beraberinde üçüncü bir kişiyle hareket etmelidir. Bu üçüncü kişi yönetimden biri olabileceği gibi bir danışmanda olabilir (Warner ve Judith, 2005).

Öğretmen bu sorunları ortadan kaldırabilmek için velilere saygı göstermeli, duyarlı olmalı, velilerin önem verdiği durumları bilmeli ve karşılıklı güven ve anlayışa dayanan bir ortam hazırlamalıdır. Öğretmen çocukların bireysel gelişimleri için velilerden yardım almalıdır (Yavuzer, 2002). Veliden sonra gelen üçüncü kişi olduğu için çocuğa bakış açısı tarafsızdır. Buna rağmen zaman zaman kendini velinin yerine koyarak olaylara bakmalı ve onların görüş açılarını anlamalıdır. Öğretmen okul öncesi eğitimde çocukların aile ile devamlı ilişkiler kurarak çocukların davranışları, alışkanlıkları konusunda velilere bilgi vermeli ve ailenin çocuğa nasıl yardımcı olacağı konusunda rehber olmalıdır (Poyraz ve Dere, 2003).

2.6. Aile Katılımında Yönetim

Aile katılımının sıradan bir çalışma olmaması okulların bu konuda tutarlı ve düzenli bir yol izlemelerini gerektirmektedir. Bu doğrultuda okulların katılıma yönelik tutumları arasında bazı kurallar yer almalıdır. Okullar ailelerle en az aylık olarak görüşmelidir ve bu görüşmeler sadece olumsuz bilgilendirme amaçlı olmamalıdır. Bu tutum velinin okula karşı olumsuz bir tavır almasına neden olmaktadır. Velilerin asıl

görmek istedikleri şey; okulun onlara saygı göstermesi ve çocuklarının eğitimine katkılarının okul tarafından takdir edilmesidir (Brewer, 2004).

Yönetim veya öğretmenler aile katılımını artırmak için okul içerisinde farklı stratejiler kullanabilirler. Bunlar; Okul konserleri, okul kermesleri, ebeveyn-çocuk spor günleri, sınıf dışı aktiviteler, açık hava aktiviteleri, konferanslar (Hornby, 2005).

Tüm çağrılara rağmen, okulla sürekli bir ilişki ve yardımlaşmayı sürdüremeyen velilere ise, okul yöneticilerinin gayreti ile anasınıfı öğretmeni varsa sosyal hizmet uzmanı veya okul doktorunun ev ziyaretinde bulunmaları etkili olabilir ve olumlu sonuçların elde edilmesinde yardımcı olunabilir (Poyraz, 2003).

2.7. Okulöncesi Eğitim Programlarında Aile Katılımı ve Planlanması

Ailenin eğitime katılımı; aile bireylerinin okul öncesi eğitim hakkında görüş sahibi olmaları ve çalışmaların evde pekiştirilmesini desteklemeleri ve böylece eğitimde devamlılığın sağlanması açısından önem taşımaktadır. Bu katılımın uygulama ve planlanma boyutunda sistemli bir şekilde hareket edilmesi ve karşılıklı iletişim programının amacına ulaşması için temel kriterlerdir.

Aile katılım çalışmalarının planlanması aşamasında ilk olarak ebeveynlerin etkinliklere katılımını belirlemek için “Ebeveyn Katılım Formu” kullanarak öncelikler belirlenmeli ve bu doğrultuda hareket edilmelidir. Morrison (1998), Coleman (1997), Hohmann ve Weikart (2000)’e göre yapılacak olan aile katılım çalışmalarında öncelikle ailenin çocukların eğitimi üzerinde etkilerinin önemini benimseyerek, aileleri destekleyici, onları çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda eğitici ve çocuklarının eğitimine katılmalarını sağlayıcı şekilde sistematik ve kurumsal eğitimle evdeki eğitimi paralelleştiren bir yaklaşım sergilenmelidir. Aile katılımı, çocuğun okuldaki, aile içindeki ve toplumdaki bütün yaşamlarını kapsayacak şekilde planlanmalı ve uygulanmalıdır (Akt. Ömeroğlu ve Yaşar, 2005).

Bu uygulamanın nasıl sağlanacağı (aile katılım etkinliğinin adı, tarihi, konusu, varsa çağırılması düşünülen uzman konuk ve onunla ilgili hazırlıklar, ebeveynin sınıfa katılımı ile ilgili yapılması gerekenler, veli toplantıları, bülten tahtası, broşür, afiş

hazırlıkları vb.) ile ilgili hazırlıklara ilişkin açıklamalara yer verilmelidir. Öğretmen, eğitim yılı içinde yapacağı değişiklikleri değerlendirmede belirterek bunlara yıllık planında yer verebilir. Çalışmaların detaylandırılması, ihtiyaç belirleme çalışmalarının sonuçlarına göre yapılmalıdır (Kandır, 2002). Ailenin ihtiyaçlarının belirlenmesinin yanı sıra, aileye sağlanacak hizmetlerin türü, içeriği, niteliği ve yöntem seçimi de önemlidir. Ancak hizmetlerin amacına ulaşması ve uygulanan programı ailenin kabul etmesini kolaylaştırması açısından ihtiyaç belirleme çalışması mutlaka yapılmalıdır. Toplantıların günü, saati, zamanı, konusu ve kurallar ailelerle birlikte belirlenmelidir. Aile katılımı etkinliklerinin önceden planlanması, gerekli hazırlıkların yapılmasını ve etkin katılımın sağlanmasını kolaylaştıracaktır (Yaşar, 2001).

Okulöncesi eğitim programlarında velilerin çocukların eğitimine katılmaları için değişik etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinlikler yoluyla veliler hem çocuklarının gelişimlerini takip etmekte hem de onların gelişimlerine destek olabilmektedirler. Bu katılım etkinlikleri MEB 2006 programına göre;

1-Aile eğitim etkinlikleri (Konferanslar, Eğitim Toplantıları, Eğitim Panoları, Bireysel Görüşmeler)

2-Aile iletişim etkinlikleri (Telefon Görüşmeleri, Kitapçıklar ve Etkinlik Örnekleri, Teyp Kayıtları, Fotoğraflar, Haber Mektupları, Yazışmalar, Toplu Dosyalar, Okul Ziyaretleri, Geliş- Gidiş Zamanları)

3-Ebeveynlerin Eğitim Etkinliklerine Katılımı,

4-Ev Ziyaretleri

5-Evde Yapılabilecek Etkinlikler,

6-Yönetim ve Karar Verme Süreçlerine Katılım olmak üzere altı ana başlık altında sağlanmaktadır (MEB, 2006).

MEB tarafından belirlenen aile katılım etkinlikleri içerisinde bazı etkinlikler kendi içerisinde alt başlıklara ayrılmıştır. Bu katılım çalışmalarını ve alt başlıklarına ait açıklamalara aşağıda yer verilmiştir.

2.8. Aile Katılım Etkinlikleri

2.8.1. Aile Eğitim Etkinlikleri

Aile eğitim etkinlikleri, çocuk sağlığı, gelişim, davranış yönetimi, iletişim, beslenme, ruh sağlığı gibi konularda ailelerin bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik sistemli ve planlı çalışmalardır. Aile eğitimi toplantılar, konferanslar, bireysel görüşmeler ya da makaleler, broşürler, el kitabı, dergiler gibi basılı araçlar ve eğitim panoları yolu ile yapılabilir (MEB, 2006). Aktif ve pasif rolleri olan her iki veli türünü de kapsayan birçok aktivite düzenlenebilir. Velilerle iletişim bağı “çocukla ilgili iletişim” ve “programla ilgili iletişim” üzerine gerçekleşmektedir (Brewer, 2004).

Bu katılım aktivitelerini şöyle sınıflandırabiliriz

a.Konferanslar

Konferanslar önceden belirlenen bir konuda ya da genel konularda öğretmen, yönetici ya da davet edilen bir konuk tarafından verilen bilgilendirme sunumlarıdır. (MEB, 2006). Ailelerin gereksinimlerine yanıt verecek bir toplantı olması, katılımı artıracığından ihtiyaç belirleme çalışmalarında anne ve babanın görüşleri alınmalı çocuğun gelişimi ve eğitimine ilişkin olarak en çok gereksinim duyulan konu seçilmelidir. Bu durum katılımı artıracaktır. Burada ihtiyaç anne baba tarafından belirlenmediği takdirde toplantıya katılım azdır ve anne babalar bu tür toplantılara bir daha katılmaz. Ailelerin kendi belirledikleri konularda toplantılara katılımı daha fazla olacaktır. Toplantı konuları seçilirken öncelikle ailelerin ve çocukların güçlü yönlerini destekleyecek pozitif başlıklar seçilmelidir. Bu, toplantıya katılan anne babaların başarısızlık korkusunu yenmelerini sağlayacaktır (Hornby, 2000).

Konferanslar yoluyla veliler çocuklarının büyüme, gelişme ve eğitimleri hakkında yeni bilgiler edinirler. Velinin karşılaştığı problemler, disiplin ve iletişim sorunları, çocukların gelişimsel ihtiyaçları, vb. konularında yapılabilir. Konferans sırasında öğretmen tarafsız ve nesnel olmalıdır. Değerlendirmeler yapılırken çocuklarla ilgili gözlem kayıtları veya inceleme gezileri, fen-doğa çalışmaları, sanat etkinlikleri sırasında çocukların göstermiş oldukları davranışlar fotoğraflar, video kayıtları, slaytlar vb. ile görsel olarak desteklenmelidir (Ömeroğlu ve diğerleri, 2003).

Yılda en az iki kez konferanslara yer verilmelidir. Konferanslar günlük bilgi alış verişinin yerini tutmaz ancak, çocukların gelişimini derinlemesine tartışma, velilere soru sorma, düşüncelerini açıklama ya da program hakkında önerilerin görüşülmesi açısından önem taşımaktadır (Turla ve Aksoy, 1999)

b. Eğitim Toplantıları

Okulun ilk günlerinde velilerle toplantılar düzenlenerek okulun sistemi, politikası ve okulda uygulanan eğitim programı hakkında velilere bilgi vermek amacıyla yapılan toplantılardır. Yılım ilerleyen zamanlarında toplantıların içerikleri değişebilir. Ancak bu toplantılar sırasında göz önünde bulundurulması gereken noktalar vardır. Toplantı saati, tarihi ve yeri önceden duyurulmalıdır. Her şeyden önce toplantının amacı toplantı öncesinde belirtilmelidir. Toplantıya zamanında başlanmalı ve bitirilmelidir. Toplantılar aşırı kalabalık gruplarla yapılmamalıdır, velilerin yüz yüze iletişim kurabilecekleri çalışmalar tercih edilmelidir. Toplantı konusu ile ilgili uyarıcı panolar ve masalara yer verilmeli, toplantı konusu ile ilgili görsel bir sunum hazırlanmalı, konu içeriği önceden belirlenmeli ve teorik bilgilerden çok velilerin günlük hayatta faydalanabilecekleri örnekler verilmeli, toplantı sırasında tek yönlü olmak yerine katılımı sağlamak amacıyla soru sorma, tartışma, rol oynama, demonstrasyon tekniklerine yer verilmeli ve toplantı sonunda konunun özeti ve değerlendirmesi yapılmalıdır (MEB, 2006).

c. Eğitim Panoları

Eğitim panoları, veliler için eğitim programlarını, okul ve sınıfla ilgili haberleri, duyuruları, çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili bilgileri, acil telefon numaralarını, çocukların etkinlik örneklerini görebildikleri ve güncel bazı bilgileri üzerinde barındıran panolardır. Panolar için bir konu başlığı belirlenerek, dikkati çekecek bir tarzda hazırlanmalıdır (MEB, 2006). Hazırlanan eğitim panolarına, çocukların günlük yaptığı etkinlik örnekleri, inceleme gezileri, konferanslar ve davetlerle ilgili ilanlar, oyun, veli tutumları, gazete kupürleri, afişler, broşürler, haftalık yemek listesi asılabilir (Ömeroğlu ve diğerleri, 2003).

Panoda sergilenen materyaller velilerin rahatça görebilecekleri, okul girişlerine hazırlanmalıdır. Çocuklarını beklerken bu panoları inceleme olanakları dikkate alınmalıdır. Çok uzun yazılar yerine kısa zamanda okuyabilecekleri metinler tercih

edilmelidir. Velilerin ihtiyaçları düşünülerek eğitim panolarındaki yazılar belli aralıklarla değiştirilmelidir (ağdaş ve Seçer,2004).

d. Bireysel Görüşmeler

Velilerle bireysel görüşmeler, okul öncesi dönem çocukları için ayrı bir önem taşır. nk veliler toplantılarda, konferanslarda soramadıkları birçok soruyu bireysel görüşmelerde sorabilirler. Bireysel görüşmeler ile veliler ve öğretmenler ocuk hakkında detaylı bilgi edinebilirler.

Bireysel görüşmeler velilerle düzenli ve planlı olarak yapılmalıdır. Bunun için bireysel görüşme izelgesi hazırlanmalıdır. Görüşmeler okulda yapılabileceği gibi ev ortamında da yapılabilir. Görüşmelerin amacı açıklanmalı ve veli çocuğu hakkında bilgilendirilmelidir. Aynı şekilde veliden ocuk hakkında bilgi alınmalıdır (MEB, 2006). Görüşmeler sırasında çocukların olumlu davranışları söylenerek başlanmalıdır. Gereksiz sohbetlere yer vermeden asıl konu tartışılmalıdır. Çocuğun olumsuz özelliklerine odaklanmadan konu uygun bir dille anlatılmalıdır (meroğlu ve diğerler, 2003).

2.8.2. Aile İletifim Etkinlikleri

Okul ncesi eğitim kurumlarında ebeveynlerle iletişim kurabilmek için farklı iletişim etkinlikleri kullanılmaktadır. Bu iletişim etkinlikleri Telefon Görüşmeleri, Kitapçıklar ve Etkinlik rnekleri, Teyp Kayıtları, Fotoğraflar, Haber Mektupları, Yazışmalar, Toplu Dosyalar, Okul Ziyaretleri, Geliş- Gidiş Zamanlarıdır.

a. Telefon Görüşmeleri

Yüz yüze görüşmelerin gerçekleşemediği durumlarda sık kullanılan bir iletişim yolu telefon grşmeleridir. Bu görüşmelerin etkili olabilmesi için sadece problemleri iletmek amacıyla değil, çocukların ve velilerin ihtiyaç duyduğu durumlarda ve olumlu duyguların paylaşılması amacıyla kullanıldığında daha etkili olmaktadır. İletifim sürecinin devamlılığının sağlanması açısından telefon görüşmeleri önemlidir. Veliler, ğretmenin çocukları ile ilgili konularda kendilerini aramalarından ve kendilerinin de ihtiyaç duydukları zaman, destek sağlamak amacıyla öğretmenle telefon görüşmesi yapmaktan hoşlanırlar. Görüşmenin memnuniyet verici olabilmesi için

zamanın iyi ayarlanması gereklidir (Çağdaş ve Seçer, 2004). Telefon görüşmelerinde bir sorun tartışılmamalıdır. Telefonda çocuk hakkında bilgi verilmeli ve olumlu yorumlarda bulunulmalıdır (MEB, 2006).

Değişen ve gelişen teknoloji şartlarıyla birlikte velilerle kurulan bir diğer iletişim yolu ise e-postadır. Günümüzde artık hemen her okulun bir web sitesinin olması bu iletişim yolunu daha da yaygınlaştırmaktadır. Öğretmenin her gün yapılan aktiviteleri, öğrenilenleri, velilerin bu aktiviteleri evde nasıl pekiştireceği vb. ile ilgili sesli mesajlar veya e-postalar kullanılabilir. Ayrıca okulların web sitelerinde okul hakkında daha fazla bilgi öğrenilebilmektedir (Brewer, 2004).

b. Kitapçıklar ve Etkinlik Örnekleri

Velilerin, çocuk ve eğitimle ilgili yeni bilgileri ve gelişmeleri izleyebilmeleri, kendi çocuklarının yaptığı çalışmalardan haberdar olmalarını sağlamak için evlere öğretmen ya da çocuk tarafından hazırlanmış kitapçıklar gönderilebilir. Gönderilen kitapçıklar velilerin günlük yaşamlarında kullanabileceği ve ev ortamında çocuğunun eğitimine katkıda bulunabileceği pratik bilgiler içermelidir (Ömeroğlu ve diğerler, 2006).

Bu anlamda hazırlanan kitapçıklar sadece çocukların gelişimsel özellikleri ile ilgili değil okulun genel politikası ile ilgili de olabilir. Bu kitapçıklar içerisinde okul takvimi, ders saatleri, dönem ücretleri, personel listesi ve okulun felsefesi hakkında bilgilendirme yazıları da bulunabilir (Brewer, 2004). Kitaplar hazırlanırken velinin eğitim düzeyi dikkate alınmalıdır. Eğitim seviyesi düşük olan veliler için hazırlanan kitapların, pratik bilgiler içermesine, kısa yazılı ve bol resimli olmasına özen gösterilmelidir (Çağdaş ve Seçer, 2004).

Grup çalışmaları sırasında küçük kitapçıklar ve broşürler oluşturulabilir. Sınıf içerisinde yapılan çalışmalar sonrasında adres kitapçıkları, gezi kitapçıkları, yemek kitapçıkları vb.. olabileceği gibi bireysel kitapçıklarda yapılabilir (MEB, 2006).

c. Teyp Kayıtları

Öğretmen anasınıfında her zaman kayıt almaya hazır bir teyp bulundurmalıdır. Teyp çocuklarında kullanabileceği araçlardır. Çocuklar heyecan verici bir olayı

keşfettiğinde ya da o an önemli olan bir olayı anında yakalayıp bu kayıtları velilerle paylaşabilirler (MEB, 2006).

Ayrıca çocukların arkadaşları ile aralarında geçen ilginç konuşmaları, söyledikleri şarkı ve şiirleri, oluşturdukları hikâyeleri vb. kaydedebilir. Okul dışında yapılan bir etkinlik kameraya çekilerek velilere gönderilebilir (Çağdaş ve Seçer, 2004).

d. Fotoğraflar

Her anasınıfında bir tane fotoğraf makinesi olmalıdır ve öğretmen bu makineyi kullanabilmelidir. Çocuk için ilk olarak gerçekleşen gelişimsel olaylar ve diğer bütün hatırlanması gereken olaylar fotoğraf makinesi ile kayıt edilebilmelidir. Geziler, yemekler, etkinlikler, oyunlar vb. fotoğraflanmalıdır (MEB, 2006). Öğretmen tarafından çekilen fotoğraflar panolarda sergilenebilir ya da bir albüm oluşturularak velilere armağan edilebilir (Çağdaş ve Seçer, 2004).

e. Haber Mektupları

Haber mektubu, okuldaki gelişmeler, planlamalar ve aktiviteler hakkında anne ve babaları bilgilendirmek ve aynı zamanda onları programa katmaya ve desteklemeye davet etmek amacıyla yaygın şekilde kullanılan araçtır (Ömeroğlu ve Diğ., 2004).

Bu mektuplar, haftalık, aylık veya on beş günde bir düzenli olarak hazırlanabilir. Çocuk yetiştirme ile ilgili makaleler, oyuncak yapımı, personel ya da veliler ile ilgili haberler, okul öncesi ile ilgili yeni çıkan yasalar, değişiklikler vb. konularda hazırlanabilir (MEB, 2006). Haber mektupları çocuğun o gün ilk kez başarabildiği bir davranışı, evde çocukla yapabilecek etkinlik örneklerini, izin belgelerinin alınması ve okulda yapılacak proje çalışmalarını amacıyla da kullanılabilir (Ömeroğlu ve diğerleri, 2003).

f. Yazışmalar

Yazışmalar okuldan veliye ve veliden okula olmak üzere iki yönlü bir süreçtir. Bu süreçte öğretmen memnuniyetine ya da önemli olaylara ilişkin notlar yazabilir. Kesin kayıtların ve raporların tutulmasında çocukların katılmasının çok kritik önemi vardır (MEB, 2006). Bu nedenle öğretmen her çocuk için ayrı bir defter tutmalıdır. Her

çocuğun defterine aktivitelerini, başarılarını ve varsa sorunlarına ilişkin kısa notlar tutmalı ve haftada bir ya da iki haftada bir çocuğun defterini eve göndermelidir. Yazışma defterinde velilerin görüşlerini belirtecekleri bir yer ayrılmalıdır (Çağdaş ve Seçer, 2004). Çünkü veliler öğretmenlerin bilgilendirme amaçlı olarak gönderdikleri mektuplardan hoşnut olmaktadır. Gönderilen mektuplarda öğretmenin velilere özel öneriler sunabileceği bir alan olursa ve mektubun sonunda çocukların gelişimsel dönemleri ile ilgili kişisel notların bulunması velileri mutlu kılmaktadır (Brewer, 2004).

g. Toplu Dosyalar

Her çocuğun büyüme ve gelişim kayıtları için öğretmen toplu dosyalar tutmalıdır. Sağlık kayıtları, gelişim çizelgeleri ve anekdot kayıtları bu dosyalarda yer alabilir. Ayrıca çocukların yaptıkları etkinlik örnekleri tarihleri düzenli olarak sıralanmış şekilde bulundurulabilir. Gözlem kayıtları ve anekdotlar, çocuğun davranışlarını ve gelişimini dönemler boyunca izleme amacıyla kullanılabilir (MEB, 2006).

h. Okul Ziyaretleri

Okul ziyaretleri velilerin program etkinliklerini anlamaları açısından çok önemlidir. Okul ziyaretleri planlanmalıdır. Çalışan veliler için günler ayarlanmalıdır. Özel günlerde velilerin okulu çocuklarıyla birlikte ziyaret etmelerine olanak verilmelidir. Okul tarafından anneler günü, kardeşler günü vb... özel günler planlanabilir (MEB, 2006).

ı. Geliş- Gidiş Zamanları

Geliş-gidiş saatleri veli ile iletişim açısından önemli fırsatlardır. Çocuğun evdeki ve okuldaki durumu hakkında bilgi alışverişinde bulunulabilir. Ancak görüşmelerin günlük aktiviteleri engellememesine dikkat edilmelidir (MEB, 2006).

2.8.3. Ebeveynlerin Eğitim Etkinliklerine Katılımı

Velilerin zaman zaman günlük etkinlik programı içerisinde yer alan sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere öğretmenin rehberliğinde katılmasıdır. Dikkat edilmesi gereken nokta, katılımın ne amaçla ve nasıl yapılacağıнын senenin başında planlanmasıdır (Çağdaş ve Seçer, 2004). Bu amaçla ailelerin katılımını belirlemek için “Ebeveyn

Katılım Formu” kullanılmalıdır. Katılım formlarının analizi sonrasında çalışmalar sürekli olarak ya da aralıklı olarak katılacak veliler için bir katılım planı hazırlanmalıdır.

Velilerin etkinliklere katılmasının birçok şekli vardır. Bazı programlarda veliler öğretmenin yardımcısı gibi görev yapmakta, bazı programlarda ise, sadece belirlenmiş zamanlarda özel etkinlikler için çağırılmaktadır. Müzik, dans, meslek, özel ilgi alanı vb. konularda veliler sınıfa davet edilebilir (MEB, 2006).

Velilerin bu davetlere ve dolayısıyla sınıf içi etkinliklere katılımı aşamalı olarak gerçekleştirilmelidir. Bu aşamaları şöyle sıralayabiliriz.

- Sınıfı ve uygulanan program etkinliklerini gözleme.
- Evde ve okulda eğitim materyali hazırlama.
- Dosyalama, kayıt tutma, tamir, gezi ve diğer etkinliklerde öğretmene yardımcı olma.
- Meslekleriyle ya da yetenekleriyle ilgili konularda çocuklarla birlikte bazı etkinliklere katılma olarak sıralanmaktadır (Çağdaş ve Seçer, 2004).

Veliler bu katılımı gerçekleştirirken neyi yapıp neyi yapamayacaklarını bilmelidir. Okulu tanımalı ve okulda uygulanan yöntemlerden haberdar olmalıdır. Bu tür bilgiler oryantasyon ya da eğitim programları ile ya da basılı yayın aracılığıyla verilebilir (MEB, 2006).

2.8.4. Ev Ziyaretleri

Ev ziyaretleri okul öncesi eğitimde yeni olmayan bir konudur veli öğretmen arasındaki ilişkiyi kurmak adına hala önemli bir rol oynamaktadır. Ev ziyaretleri ile çocuk veli ve ev ortamı hakkında bilgi edinimini sağlanır.

Ev ziyaretlerinin özellikle okul açılmadan ayarlanması öğretmen ve velinin birbirlerini bir grup ortamından önce bireysel olarak daha iyi tanımasını sağlamaktadır. Ayrıca velilerde okul açılmadan önce öğretmeni tanımakta, program hakkında bilgi sahibi olmakta, beklentilerine ve sorunlarına cevap bulabilmektedirler (Brewer, 2004).

Bu görüşe paralel Hildebrand (1981)' e göre ev ziyaretleri, ebeveynlerin değerlerini, çocuğuna karşı tutum ve davranışlarını, çocuk ile ilgili beklentilerini öğrenmek ve aileyi tanımak için kullanılan en iyi yöntemlerden biridir. Öğretmen açısından güç olsa da çocukların evlerine yapılan ziyaretler çok önemli eğitim fırsatları sunmaktadır. Öğretmenin ziyaretleri çocuk ve aileyi daha iyi tanınmasına fırsat vermektedir. Aile, ev ziyaretleri sırasında duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebilmekte, çocuk ise öğretmenin kendisi ile ilgilendiğini ve değer verdiğini düşünerek öz-saygısını geliştirebilmektedir (Akt. Yaşar, 2005). Bu ziyaretler sırasında öğretmen;

- Çocuk ve velisinin birlikte oynayabileceği ve yapabileceği etkinlikleri planlar.
- Veliyi dinleyerek, tartışarak ona destek olur.
- Evdeki rutin işlerin çocuğun öğrenme yaşantısında nasıl kullanılabilirliği gösterilir.
- Oyun oynar, öykü okur ve veliyi gözler.
- Ev ziyaretini değerlendirir ve sonraki ziyareti planlar (MEB, 2006).

Öğretmenler ev ziyaretleri sırasında veliyi bilgilendirmek için hazırlanmış bir liste götürebilir. Bu liste içerisinde önemli tatil günleri, okul takvimi, yemek saatleri, doğum günü kutlamaları, getirilebilecek olası hediye listesi, okul ihtiyaçlarının bulunduğu bir liste açıklanarak veliye verilebilir. Ekonomik koşulları çok sınırlı olan ailelerin bile katılım sağlayabileceği “güzel çöp” listeleri hazırlanabilir. Bu listeler içerisinde ise; yumurta kapları, atık şişeler, gazete kâğıtları vb. bulunabilir (Brewer, 2004).

2.8.5. Evde Yapılacak Etkinlikler

Velilerin okul öncesi eğitim hakkında bilgi edinmeleri, çocuklarının gelişimlerini desteklemeleri, çocukları ile zaman geçirmeyi öğrenmeleri ya da özel gereksinim nedeni ile çocuğun bireysel olarak desteklenmesi amaçları ile velilere evde yapılabilecek bireysel etkinlikler ya da ev programları hazırlanabilir.

Bu çalışmaların sürekli ve düzenli olmasına özen gösterilmeli, etkinliğin uygulanmasına yönelik yönergeler açık ve anlaşılır olmalı, uygulama zamanları ve yöntemleri hakkında bilgi verilmelidir. Gerekiyorsa resim ve şekiller kullanılarak etkinlik anlatılmalıdır (MEB, 2006).

Çocukların ve velilerin ortak katılımını gerektiren aktivitelerin eve gönderilmesi, velilerin öğrenmenin sadece temel beceriler üzerine olmadığını gösterilmesi açısından yararlı olmaktadır. Bazı araştırmalar çocuğun başarısında en büyük etkenin ailenin iyi planlanmış ev aktivitelerine katılması olduğunu göstermiştir (Brewer, 2004).

2.8.6. Yönetim ve Karar Verme Süreçlerine Katılım

Başarılı bir aile katılımı ancak velilerin amaçlar, hedefler ve politikaların belirlenmesinde, karar verme süreçlerine katılımları ile gerçekleşir. Bu yolla velinin okulun amaçları, işbirliği ve açık iletişim konularında katılımı garanti edilebilir.

Okul öncesi eğitim kurumu, ne tür bir kurum olursa olsun, velinin karar verme sürecine katılımı gereklidir. Geçerli olabilecek kararlar, bilgi ve anlayış temeline oturtulmalıdır. Okulda politikaların belirlenmesi için, veli temsilcilerinin de bulunduğu yönetim heyetleri oluşturulmalıdır. Veliler program çalışmalarının başından sonuna kadar politika belirlenmesinde, sürece doğrudan katılmalıdır. Bu şekilde aileler okulöncesi eğitimde planlama, uygulama, değerlendirme ve yönetim süreçlerinin her birine dâhil edildiklerinde, gerçek bir aile katılımından söz edilebilir (MEB, 2006).

2.9. Aile Katılım Çalışmalarının Etkileri

Aile katılım çalışmalarının etkileri incelendiğinde bu etkileri üç boyutta değerlendirebiliriz. Aile katılımının çocuklar üzerindeki etkileri, ebeveynler üzerindeki etkileri ve okul-öğretmen üzerindeki etkileri olarak sıralayabiliriz.

2.9.1. Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Aile katılım çalışmaları ile okul ve ev arasında birliktelik sağlanmaktadır. Bu birliktelik çocuklar üzerinde olumlu etkiler bırakmaktadır. Powel (1986) okul ve ev arasında kurulan olumlu bağların ve velilerin çocuklarının eğitiminde yer almasının

çocukların başarı seviyelerini artırdığını belirtmektedir. Okul ile velinin iletişim içerisinde olması ile çocuk tutarlı ve sürekli bir ortamda olmaktan dolayı kendini güvende hissetmektedir. Veli katılım çalışmaları ile çocuk olası bir eğitim ikilemi yaşamamaktadır. Aile katılımının sağlanması ile çocuk okula karşı pozitif duygular hissetmekte ve okulda kendini güvende hissetmektedir (Akt. Kandır ve diğerleri, 2004). Bu görüşle benzer şekilde Davies (2000), okul öncesi eğitim kurumlarında, okul aile ve toplum işbirliği sağlandığında çocukların okul ve hayattaki başarı şansları artmaktadır. İyi ve dikkatli planlanmış bir aile katılımı çocukların hem ileride akademik hemde sosyal başarılarını artırdığını gösteren birçok araştırma vardır. Aynı zamanda çocuğun evde ailesi ile birlikte yapmış olduğu etkinlikler çocuğun zihinsel ve duygusal gelişim başarısını artırmaktadır (Davies, 2000).

Yine bu görüşü destekleyen (Oktay, 2003) aile katılımının çocuk açısından, aile ortamı ve okul ortamının ortak noktada birleşmesiyle daha kendine güvenli, uyumlu ve mutlu olma, etkinliklere kolay katılım, günlük yaşantısında kullanabileceği kalıcı davranışlar edinme, davranışların kalıcı ve iyi öğrenilmesinde başarılı olması açısından büyük yarar sağladığını belirtmektedir (Oktay, 2003).

Aile katılım çalışmaları ile çocukların benlik saygısı, öğrenmeye güdülenme ve dil becerileri de gelişmekte ve çocukların sınıf ortamında kendilerini daha güvenli ve desteklenmiş hissetmelerine neden olmaktadır. Bununla birlikte aile katılımının, çocukların dil gelişimi ve bilişsel gelişimleri ile ilgili ölçümlerde çok daha iyi performans sergilemelerini sağladığı görülmektedir (Sucuka ve Kimmert, 2003).

2.9.2. Ebeveynler Üzerindeki Etkileri

Aile katılım çalışmaları ile ebeveynlerin okulun ve programın bir parçası haline gelmesi sağlanmaktadır. Ebeveyn eğitimde sorumluluğu paylaştığında sorunlara karşı daha duyarlı olmakta ve daha sağlıklı bir yaklaşım göstermektedir. Bu görüşe paralel olarak; Karip (2002) ebeveyn ile eğitimsel sorumlulukları paylaşmayı dört evrede ele almaktadır. Birinci evre, başlangıç evresidir. Bu evrede ebeveyn ile öğretmen birbirine ısınmaya, birbirini anlamaya çalışırlar. İkinci aşama bilgilendirme aşamasıdır. Ebeveynler bu aşamada ne olduğunu, kendilerinden ne istendiğini ve ne yapabileceklerini öğrenmek isterler. Üçüncü evre birlikte karar verme evresidir. Hem

öğretmen hem de ebeveyn ne yapılırsa neye ulaşabileceklerini görüş alış verişi yaparak karar verirler. Son evrede ise, sorumluluğu paylaşma evresidir. Bu evrede hem öğretmen hem ebeveyn sorumluluğunun bilincindedir (Karip, 2002).

Bu sorumluluğun aile ve öğretmen tarafından farkında olunması ile Wolfendale (1992) okul ve arasında kurulan eğitim köprüsü ile velilere çocuklarını anlama ve kavrama konusunda yeni fırsatlar verilmiş olmaktadır. Veliler desteklendiklerine inanmakta kuruma ve katılım çalışmalarına daha olumlu bakmaktadırlar. Velilerin çocukları ile iletişim becerileri gelişmektedir. Evde zamanı doğru kullanma konusunda daha bilinçli davranmaktadırlar. Veliler, okul hakkında olumlu deneyimler kazanmakta okulu çocuğun gelişimi ve eğitimi ile ilgili gereksinim duyduğu pek çok bilgi ve beceriyi öğrenebileceği bir yer olarak görmeye başlamaktadır (Akt. Ömeroğlu ve diğerleri, 2004). Aynı zamanda Seçkin ve Koç (1997)' e göre öğretmenle iletişim içerisinde bulunan ebeveynler çocukların her alandaki gelişimlerine katkıda bulunarak bilgilerini geliştirmekte ve bu sayede kendilerine olan güvenleri artmaktadır. Ebeveynler çocukların gereksinimlerini daha iyi karşılamak ve bilgilerini daha etkili kullanmanın verdiği güvenle, çocukları ile olan iletişimlerinden daha fazla zevk almaktadırlar. Ayrıca aile ve öğretmenin birlikte çalışması, fikir alışverişinin sağlanması okulda verilen eğitimin kalıcı nitelikte olmasını desteklemektedir (Seçkin ve Koç, 1997). Bunun yanında aile katılım çalışmalarının ebeveynler üzerindeki diğer etkilerine bakacak olursak;

- Çocuklarının eğitimlerinde kendi rollerinin önemini farkına varır.
- Çocuğun gelişimine çok yönlü olarak katkıda bulunur.
- Bu konuda kendine güven duyar.
- Kendi ilgi, yetenek, becerilerinin farkına varır.
- Çocuklara duydukları saygı artar ve onları birey olarak görür.
- Çocukla sağlıklı bir iletişim kurar.
- Zaman ayıramamaktan dolayı duydukları suçluluk duygusunu yok eder

(Cömert, 2002).

2.9.3. Öğretmen ve Okul Üzerindeki Etkileri

Günümüz toplumlarında okulların görev ve sorumlulukları değişim göstermiştir. Okulda yürütülen programların amacına ulaşması için eğitimin tek boyuttan çıkarılıp

devamlılığı sağlamak için aile ile birlikte yürütülmesi artık kaçınılmazdır. Canpolat (2001)' a göre okul toplumun parçası, hatta ürünüdür. Toplumu özellikle aileyi okulun içine katmadan çocuk eğitiminde gelişme yeterince sağlanmaz. Okulun gelişmesi, öğrenci performanslarının daha yüksek olması aile, öğretmen, öğrenci ve yöneticiler dörtlüsünün el ele vermesi ve birlikte çalışması ile mümkündür (Canpolat, 2001)

Jyotsna (2003)' e göre uzmanlar eğitimde ailenin rolünün pasif, alıcı ya da tüketiciden aktif katılımcıya değişmesi gerektiğini idda ederler. Başka bir ifade ile okullar ailenin uzmanlığı, deneyimleri, görüşleri ve bakış açıları ile çizilen politika ve uygulamalarla ailenin aktif katılımını kolaylaştırabilirler. Okullar, çocukların ev ve çevrelerini genişletebilecek geniş destek sistemlerini planlamalı ve tamamlamalıdır (Jyotsna, 2003). Tamamlanan sağlıklı bir aile katılım çalışması ile okul ve öğretmen arasında aşağıda belirtilen kazanımlar sağlanabilir.

- Okulun programını daha kolay gerçekleştirebilmesini sağlar.
- Sağlıklı iletişim sonucu okul ve aile birbirini kolayca tanıyabilir ve problemleri çözebilir.
- Eğitim hedeflerine ulaşır.
- Eğitimin sürekliliği sağlanır.
- Çocuğun çok yönlü gelişimine katkıda bulunulur.
- Eğitimin kalitesini artırır.
- Sorumluluklar paylaşılır (Cömert, 2002).

2.10. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırma konusuna farklı açılardan yaklaşan yurt içi ve yurt dışı çalışmalara yer verilmiştir. Çalışmalarda aile katılımının farklı boyutları ele alınmıştır.

Aile katılımının çocukların akademik başarıları üzerinde etkileri olup olmadığına ilişkin okul öncesi eğitim alan çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar, aile katılımını sağlayan programlarda yetişen çocukların gelişimindeki olumlu etkinin kalıcı olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, okul öncesi eğitim kurumlarının birçoğunda veli, programın dışında kalmakta böylece çocuğun kazandığı becerilerin kalıcılığı sağlanmamakta ve bu becerilerin günlük yaşama aktarılması mümkün olmamaktadır.

Bu nedenle okul öncesi eğitimde en iyi yaklaşım, çocuğu tek başına birey olarak değil ailesi ile birlikte ele alan yaklaşımdır (Şahin ve Ünver,2005).

Aynı şekilde Çelenk (2003), okul aile dayanışmasının öğrencinin okul başarısı üzerindeki etkisi incelendiğinde öğretmenlerin “okul aile işbirliği içinde, çocuğu ile ilgilenen ailelerin okul başarısını olumlu yönde etkilediği çocuğu yanlış bir yönlendirmeden korumak, öğretmene aile çelişmesini engellemek amacıyla ailelerin okul tarafından eğitilmelerinin gerekli olduğu” görüşünü belirttikleri saptanmıştır. Ayrıca çalışmada okul ile ortak program üzerinde görüş birliği içinde düzenli iletişim içinde bulunan, bu ortak anlayış içinde çocuğuna eğitim desteği sağlayan ailelerin çocuklarını okul başarılarını daha yüksek olduğu saptanmıştır (Çelenk, 2003).

Yine başka bir araştırmada Arabacı (2003), okul öncesi eğitim kurumlarında sınıf içi etkinliklere katılan ve katılmayan annelerin okul öncesi eğitim hakkındaki bilgilerinin incelenmesi ile ilgili yaptığı çalışmada anaokulu öğrencilerinin anneleri deney gurubu(25), ve kontrol gurubu (25) olmak üzere 50 anne ile çalışılmıştır. Bulgulara göre deney gurubunun okul öncesi eğitime ilişkin bilgi düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu ve uygulanan katılım programının annelerin okul öncesi eğitim hakkındaki bilgilenmelerine katkı sağladığı bulunmuştur. Kontrol grubu annelerinin son test puanlarında da anlamlı bir farklılık olduğu ancak fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmasına rağmen deney grubunda gözlenen yüksek düzeydeki puan artışının kontrol gurubunda çok düşük düzeyde olduğu saptanmıştır (Arabacı, 2003).

Brooks (2004)’da çocuğun sosyalleşmesi ve akademik başarısı üzerinde aile katılımının etkisini incelemiştir. Çalışmada öğretmen ve ebeveyn anketi kullanılmış ve ayrıca öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. Araştırma bulgularında aile katılımının sağlandığı eğitim ortamlarında çocukların daha sosyal ve akademik olarak daha başarılı oldukları belirlenmiştir (Brooks, 2004).

Diğer yandan Dempsey (2002)’nin aile katılımının yararları ve engelleri üzerine yaptığı çalışmada şu sonuçlar elde edilmiştir. Aile katılımının çocuğun akademik başarısı üzerinde etkili olduğu, akademik başarı için gerekli davranış değişikliğinin oluşması, ailenin tatmini ve ailenin bu tatminle okulla işbirliğine girmesi bulgular arasındadır.

Diğer yandan ailenin sosyal durumundan kaynaklı sorunlar (eğitim vb.), zaman problemi ve ailenin psikolojik sorunları (kötü okul anıları vb.) gibi nedenlerden dolayı katılımın gerçekleşmesi azalmaktadır sonucu çıkmıştır (Dempsey 2002).

Ayrıca Fausthornk (2003) anneler babalar ve öğretmenlerle uygulama yapmıştır. Örneklem grup random yoluyla seçilmiştir. 33 sorudan oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Okul-aile işbirliğinin çocuğun akademik başarısına etkisi ve ailelerin aile katılımına yönelik bakış açıları üzerine yaptığı çalışma sonucunda okul ile aileler arasında aile katılımına yönelik, akademik başarı için ve eğitimde kullanılması gereken metod gibi konularda görüş ayrılıkları olduğu ortaya çıkmıştır (Fausthornk, 2003).

Gürşimşek (2003)' de ailenin eğitime katılım düzeyinin çocukların psiko-sosyal gelişimleri açısından bir farklılaşma yaratıp yaratmadığını incelemiştir. Araştırmaya 5-6 yaş grubundan oluşan toplam 200 çocuk ve bu çocukların aileleri katılmıştır. Araştırmada aile katılım ölçeği ile okul öncesi çocuklar için davranış gözlem formları kullanılmıştır. Bulgulara göre, ailenin eğitim sürecine katılım düzeyi ile çocukların öğretmenlerce gözlenen psiko-sosyal gelişim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmasına karşın istatistiksel açıdan anlamsız bir ilişki bulunmuştur (Gürşimşek, 2003).

Bir başka çalışmada İstanbul ili Kadıköy ilçesinde yapılan çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular, ankete katılan 50 öğretmen velinin okuldaki eğitim konusunda bilgilendirilmesini çok önemli bulduklarını belirtmişlerdir. Bu bilgilendirmenin öğretmen tarafından bir veya birkaç şekilde gerçekleştirildiği görülmüştür. Birinci sırayı “aylık, üç aylık veya yıllık toplantılar” alırken velinin “okula daveti” ,“telefonla bilgilendirme” , “kısa karşılaşmalar” ve“eve gönderilen raporlar” şeklinde sıralanmıştır. Okuldaki eğitimciler tarafından eğitici konferanslar ve ev ziyaretlerinin son sırayı aldığı gözlenmiştir. Öğretmenlere “ veliyi bilinçlendirmede ele aldıkları konular” sorulduğunda birinci sırayı “okuldaki program ve uygulamalar hakkında bilgi” almıştır. (Akt. Çağdaş ve Seçer, 2006)

Koç, Taylan ve Bekman'ın (2001)'da yaptıkları araştırmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerine okul-aile işbirliğinin nasıl sağlandığı ile ilgili görüşme soruları yöneltilmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu 1-2 ya da 3-4 kez

velilerle toplantı yaptıklarını, toplantıların dışında veli ya da kendileri istedikçe, veliler okula geldikçe görüşme yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğu, toplantılarda velilerle malzeme gereksiniminin karşılanması, çocuğun eğitimi ve okuldaki davranışları ile ilgili bilgi vermek ve velilerden evde olanlar ile ilgili bilgi almak konularında işbirliği yaptıklarını belirtmişlerdir (Koç ve diğerleri, 2001).

Yine Büyükkaragöz'ün (1993,) çocukları okul öncesi eğitim kurumuna devam eden anne babalarla, bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin okul öncesi eğitime yaklaşımlarına ve bu kurumlardaki amaçların nasıl gerçekleşebildiğine ve çocuklarda meydana gelen davranış değişikliklerine ait görüşlerini incelemiştir. Çalışmayı 3-6 yaş grubunun eğitimini üstelenen 70 öğretmen ve bu yaş grubu çocuklarının anne-babaları (230) oluşturmuştur. Anne babalarla öğretmenlerin "okul öncesi eğitim programı" hakkındaki görüşleri anket yoluyla toplanmıştır. Bulgulara göre anne ve babalar, okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan çalışmalar hakkında öğretmenle ilişki kurup bilgi alma yoluna gitmemekte çocuklarının anlattıkları ile bilgi sahibi olmaktadır. Araştırma kapsamındaki anne ve babaların büyük çoğunluğu da çocuklarından bu konuda bilgi aldıklarını belirtmişlerdir (Büyükkaragöz, 1993).

Endsley ve diğ.(1993)'de aile ve okul etkileşimi ile ilgili olarak yaptıkları çalışmada; aileler, uzmanlar, yöneticiler, sınıflar ve okullar ile çalışmışlardır. Çalışmada yer alan çocuk sayısı 1032 dir. Çalışmanın verileri okul yöneticileri, personele uygulanan anket ve iki gözlem aracı yoluyla toplanmıştır. Bulgulara göre, personelin ailelerle girilen iletişime verdikleri değer yüksek olduğunda ve formal iletişime yüksek oranda girerlerse ailenin iletişim yoluyla katılımı da yüksek olmaktadır. Ayrıca programın kalitesi yüksek olduğunda formal aile katılımı oldukça belirgin düzeyde gerçekleşmektedir. Formal iletişimi ya da katılım faaliyetini teşvik eden yöneticiler diğer etkinlikleri destekleme eğilimindedirler. Bunun yanı sıra formal katılım etkinliklerine destek veren yönetici ve personel, aileler kaliteli informal sohbetler yapmaktadırlar. Çalışmada aile katılım türlerinin çocuğun yer aldığı programlarla ilişkili olduğu da çıkan sonuçlar arasında yer almaktadır (Endsley ve diğ. 1993)

Benzer bir çalışmada Castro ve diğ.(2004) yaptıkları çalışmada, Head Start programlarındaki aile katılımı türlerini ve katılım sayısını belirlemek için aile, öğretmen, sınıf nitelikleri ve aile katılımı arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Haed Start

programına aileler (1131) ve öğretmen (58) katılmıştır. Veriler gönüllü kayıtları, aile mülakatları, öğretmen anketleri ve sınıf gözlemleri ile toplanmıştır. Bulgulara göre aile katılımı aktivitesinin en sık tipi, sınıftaki etkinliklere yardımcı olmak, daha sonrası ise aile toplantılarına katılmaktır. Bu tür yıl içindeki katılım sayısı ile tutarlıdır.(yılda bir, iki, üç ya da daha fazla kez ailelerin katılımında bulunması) Head Starts'da daha deneyimli öğretmenler, sınıflarında gönüllü olanlarla çok daha fazla zaman geçirmektedirler buna göre öğretmenlerin sınıflarındaki aile katılımına dair kayıtları, gönüllülerle tutarlı olarak ilişkilendirilmiştir (Castro ve diğ. 2004).

Aile katılım engelleri üzerine Kaya'nın 2002 yılında ailelerin okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara karşı ilgi ve katılımları ile ailelerin eğitimine okul öncesi eğitim kurumlarının katkısı konusunda anne ve baba görüşleri üzerine yapmış olduğu araştırmada araştırmaya 18 anne, 6 baba olmak üzere toplam 24 kişi katılmış ve nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşmelerle gerçekleştirilmiş şu sonuçlar elde edilmiştir: Anne ve babalar, çocuklarının öğretmenleri ile görüşme sıklıklarını, hemen hemen her gün ve sorunlar oldukça biçiminde belirtmişlerdir. Anne ve babaların tümü, okulda gün boyu çocukları ile yapılan etkinlikler konusunda bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Anne ve babaların, okulda gün boyunca yapılan etkinlikler ve uygulanan eğitim programında rol almadıkları, ancak rol alma konusunda tümüyle istekli oldukları görülmüştür. Kendileriyle görüşme yapılan anne ve babaların büyük bir bölümü öğretmenlerin kendilerini, çocuklarının gelişimi, eğitimi, gereksinimleri vb. konularda bilgilendirmeye yönelik çalışmalar yaptıklarından söz etmişlerdir. Anne ve babaların büyük bir bölümü okuldaki eğitimciler tarafından, kendilerine yönelik bir anne-baba eğitimi programı düzenlenmediğini belirtirken kimileri ise böyle bir programın düzenlendiğini belirtmişlerdir. Sonuç olarak; araştırma bulguları anne ve babaların, okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara karşı ilgili ve işbirliğine açık oldukları, okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan etkinlikler ve eğitim programına katılımları gerçekleşmese de bu konuda istekli ve işbirliğine hazır bulduklarını göstermiştir.

Benzer olarak Gökçe'nin ebeveyn katılımını sağlamaya yönelik yaptığı araştırma bulgularına göre şu sonuçlar elde edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, hem okul yöneticileri ile öğretmenlerin hem de velilerin okul-aile işbirliğinin kurulabilmesi için, etkili bir işbirliği ve iletişimin sağlanması gerektiği

konusunda tam bir görüş birliği içerisinde oldukları söylenebilir. Okul yöneticileri, velilerin okul etkinliklerine katılmasını, çocuğuyla ilgilenmesini ve sorumluluklarını yerine getirerek okula destek olmasını isterlerken; öğrenci velileri ise, okul yönetiminin ve öğretmenlerin kendilerine yardımcı olmalarını, velilerin okul yönetimine katılmalarını, okulda verilen eğitimin kalitesinin artırılmasını ve öğrenci başarısının sağlanmasını istemektedirler.

Fantuzzo (2000)'da Africa-American aileler üzerinde aile katılım engelleri üzerine yaptığı çalışmada farklı sosyo-ekonomik seviyelerden aileler örneklem grubuna alınmıştır. 5'li likert tipinde 30 sorudan oluşan okul katılımı engelleri anketi uygulamıştır. Öğretmen ve ailelere anket uygulaması yapılarak veriler elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarında Africa-American ailelerin dil ve kültür farklılığı yanında sosyo-ekonomik nedenlerden dolayı aile katılım etkinliklerine sınırlı katıldıkları ortaya çıkmıştır (Fantuzzo, 2000).

Metin ve diğerlerinin (1993) anaokuluna devam eden 3-6 yaş grubundaki çocukların anne babaları üzerinde yaptıkları araştırmada aileleri okulları seçerken göz önünde bulundurdıkları özellikler ve anaokulundan beklentileri incelenmiştir. Araştırma 90 çocuğun anne ve babası üzerinde yapılmış ve anket tekniği kullanılmıştır. Hem annelerin hem de babaların anaokullarından beklentilerinde herhangi bir problem durumunda eğitimciyle beraber ortak çözüm yolu bulmaya yönelme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Araştırma grubundaki ailelerin, okul aile arasında kurulacak köprünün önemini vurgulayan tepkilerini dile getirdikleri bulunmuştur (Metin ve diğ. 1993).

Aynı şekilde Koçak (1991)'in aile katılım engelleri ile ilgili yaptığı çalışmadan şu sonuçlar elde edilmiştir. Yönetici ve öğretmenlerin okul-aile iletişimde etkili olduğunu ileri sürdükleri engeller şunlardır: Okul ve öğrenciyle ilgili bilgilerin anne ve babalara geç gitmesi, sınıflardaki öğrenci sayısının çokluğu, anne babaların işlerinin çokluğu, anne babaların çocuklarıyla ilgili olumsuz şeyler duymaktan hoşlanmaması, okulla ilgili bilgileri anne babalara öğrencilerin iletmesi, yönetici ve öğretmenlerle anne babaların birbirlerini tanımamaları gibi sonuçlar elde edilmiştir (Koçak, 1991).

Aslanargun ve arkadaşlarının yaptığı “Okula Yönelik Veli İlgi Yetersizliğinin Sebepleri” başlıklı araştırmaya göre (2007) aileler, okula yeterince ilgi göstermeme nedenlerini işlerinin çokluğuna ve kendi eğitim düzeylerinin yetersiz olmasına bağlamaktadır. Dikkate değer oranda veli okula yönelik ilgisizlik nedenini, öğretmen ve yöneticilerin kendilerine yeterince ilgi göstermemesi olarak belirtmektedir. Gerek çocuklarıyla olan iletişimlerinde karşılaştıkları sorunların çözümünde, gerekse bilgi gereksinimi hissettikleri alanlarda okuldan yararlanmak isteyen velilerin büyük çoğunluğu eğitim kurumlarına duyulan güven konusunda olumlu görüş taşımaktadır. Genel anlamda, ailelerin okula yönelik ilgi yetersizliğinin temelinde, okul yönetimi ve öğretmenlerle iletişimsizlikten kaynaklanan yanlış anlamaların ve şüphelerin bulunduğu ortaya çıkmaktadır (Aslanargun, 2007).

Kaplan (2002) okul aile işbirliği mevcut durumu ile ilgili araştırma yapılmıştır. Araştırma 10 okulda uygulanmıştır. Veriler anket tekniği ile toplanmıştır. Bulgulara göre okul aile işbirliğine yönelik çalışmaların yapılmamakta olduğu ve buna karşılık aile ve öğretmenlerin katılıma ve işbirliği yapmak istedikleri saptanmıştır (Kaplan, 2002).

Kazak (1998)’de okul aile işbirliği ve sorunları ile ilgili çalışmayı Adapazarı’ndaki okullarda; yönetici, öğretmen ve velilerin görüşlerini alarak yapmıştır. Okul aile işbirliği etkinlikleri ve sorunlarına ilişkin sorunlara beşli ölçeğe dayanılarak aritmetik ortalamasının alınması yoluyla varılmıştır. Sonuçlara göre Adapazarı il merkezinde okul aile işbirliği etkinliklerinin, eğitim, meslek ve gelir değişkenlerine bağlı gruplar açısından bakıldığında yeterli düzeyde olduğu bulunmuştur (Kazak, 1998).

Aile katılım çalışmalarının kültürel yönden ele alındığı Lewis (2002)’in yaptığı çalışmada aile katılımının içinde bulunulan kültürel ortam ile ailenin içinden geldiği sosyal statünün aile katılımı ile doğrudan ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır (Lewis2002)

Mcwayne ve diğerlerinin(2004)’de aile katılımını çok boyutlu olarak ele almak için sosyo-ekonomik seviyesi düşük 307 aile örnekleme alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında aile katılımı ile çocukların sosyal yetenekleri arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur (Mcwayne ve diğerleri, 2004).

Benzer şekilde Swick (1995), aile katılımının kültürel boyutu üzerine yaptığı çalışmada okul öncesi dönemdeki yaşantıların, eğitim ortamının ve eğitim ortamındaki aile desteğinin çocuğun ilerideki kültür anlayışında önemli bir yere sahip olduğunu ortaya koymuştur (Swick, 1995).

Aile katılım çalışmalarında baba katılımı üzerine Gürşimşek ve diğerleri (2007)'de yaptığı araştırmanın örneklem grubunu İzmir ili Foça, Aliğa ve Karşıyaka ilçelerinde araştırmacılarca seçilmiş 6 okul öncesi eğitim kurumunda çocuğu eğitim görmekte olan 161 baba oluşturmaktadır. Katılımın desteklendiği/desteklenmediği okullardaki babalara Aile Katılım Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu uygulanarak veriler toplanmıştır. Elde edilen bulgular katılımın desteklendiği okullardaki babaların katılım düzey ve beklentilerinde anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan istatistiksel analizlerde babaların yaşı, eğitim düzeyi ve anne-babanın çocuk yetiştirme konusunda anlaşma düzeyleri ile babaların eğitime katılım düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı her hangi bir farklılaşma bulunmamıştır. Yapılan analizlerde babaların çocukları ile geçirdikleri süre ve okul öncesi eğitimin çocuklarının gelişimine katkısına ilişkin inançları ile katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür (Gürşimşek ve diğerleri, 2007).

Benzer şekilde Downer (2005)'in African-American babaların aile katılımı üzerine yaptığı çalışmada veriler öğretmen raporları ve gözlem yoluyla elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre ise duygusal olan babaların ve daha önce ailesinden ilgi görmeyen babaların çocuklara ve aile katılımına daha fazla katıldıkları ortaya çıkmıştır (Downer2005).

Aile katılım çalışmalarının öğretmen eğitimindeki yeri üzerine Laloumi-vidali (1997), Yunanistan'da yapılan bir çalışmada 131 okul öncesi eğitim uzmanına anket uygulamıştır. Çalışmada uzmanların iş birliği düzeyinde ailelerin katılımına yönelik duyarlılıkları incelenmiştir. Uzmanlar mesleklerine hazırlanırken ailelerle nasıl ortaklık yapabilecekleri konusunda eğitim almanın önemini belirtmişlerdir. Yunanistan'da okul öncesi eğitimin ve bakımın toplumun iç sistemi olarak işlev göstermesinden dolayı, uzmanların ailelerin ihtiyaçları konusunda daha fazla bilgi edinmeleri gerektiği, ailelerinde ortaklığın yapısını anlama konusunda zorluklar yaşamakta oldukları çalışmada ortaya çıkan bulgulardır. Ayrıca okul öncesi eğitim öğretmenliği eğitiminde,

öğretmen adaylarına aile katılımı hakkında bilgi verilmediği ve ailelerinde bu ortaklığın önemi konusunda bilgilendirilmediği ulaşılan bulgular arasındadır (Laloumi-vidali, 1997).

Yine Grue ve Brown (2003), yaptıkları çalışmada ailelerle öğretmenlerin birlikte çalışmaları hakkında, öğretmenlik eğitiminde okuyan üniversite öğrencilerinin aile katılımına bakış açısını incelemiştir. Sonuçlara göre öğretmenlik eğitiminde okuyan öğrencilerin görüşleri, ailelerle öğretmenlerin ilişkilerini katı bir zeminde oluşturduğudur. Çalışma ortamındaki öğretmenlerin inanç, tutum ve duygularına dikkat edilmediği, öğretmenlik eğitiminde okuyan öğrencilerin, kendi deneyimlerini yansıtan eğitim ve uzmanlık hazırlıklarına giriştikleri gözlenmiştir. Öğretmen eğitim programları ailelerle birlikte çalışma deneyimi kazandırırken bu programların öğrencilerin teorik alt yapılarını zenginleştiren imkânları sağlamadığı bulunmuştur(Grue ve Brown, 2003).

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Milli Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitim programında aile katılımı etkinliklerinin öğretmen ve veli görüşleri açısından incelenmesinin yapıldığı bu araştırma genel tarama modelinde bir çalışmadır. Karasar (2006,) genel tarama modellerini çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri olarak ifade etmektedir.

Tarama modelindeki araştırmalar ilk ve temel araştırma eylemi niteliğini taşırlar. Eğitim sorunlarının birçoğu tanımlanabilir nitelikte olması nedeni ile tarama modelindeki araştırmalar bilginin anlaşılması ve artırılmasında kuramcılara ve uygulayıcılara önemli katkılar sağlamaktadır (Balcı, 2004).

Nitel araştırma ise gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır. Nitel yöntemlerden en sık kullanılanı görüşmedir. Görüşme, insanların perspektiflerini, deneyimlerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada kullanılan, oldukça güçlü bir yöntemdir. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan görüşmede içerik analizi kullanılarak toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşılmaya çalışılmıştır. (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

3.2. Evren ve Örneklem (Çalışma Grubu)

Araştırmanın evrenini, Adana ili merkez ilçelerinde bulunan bağımsız anaokulları ve ilköğretim okullarının anasınıflarında görev yapan anasınıfı öğretmenleri ve bu sınıflardaki çocukların velileri oluşturmuştur.

Örneklem alınan okullar oransız küme örnekleme ile belirlenmiştir. Adana ili merkez ilçelerinde MEB'e bağlı 4 bağımsız anaokulu ve 16 ilköğretim okulu olmak üzere toplam 20 okuldan örneklem alınmıştır. Anket çalışması için seçilen okullardaki tüm evren alınarak öğretmen ve veli anket formu dağıtılmıştır.

Araştırmacı yaklaşık 1000 anket formunu öğretmen ve velilere dağıtmış ve içlerinden tam veri verenleri ayırmıştır. Buna göre 288 veli ve 61 anasınıflı öğretmeni olmak üzere toplam 349 kişiden veriler eksiksiz geri bildirimle toplanarak analiz edilmiştir.

Örnekleme betimlemek için ilköğretim anasınıflı velilerinin yaş, cinsiyet, birliktelik, meslek ve öğrenim durumları, anasınıflına devam eden çocuğun kaçınıcı çocuk olduğu gibi değişkenler tablolar halinde açıklanmıştır. Ayrıca ilköğretim anasınıflı öğretmenlerinin eğitim durumu, meslek yılı, kadro durumu gibi değişkenleri de tablolar halinde açıklanmıştır.

Velilerin Yaş, Cinsiyet, Medeni Durum ve Eğitim Durumları

Anasınıflı velilerinin yaş, cinsiyet, medeni durum ve eğitim durumlarına ilişkin dağılımları aşağıda Tablo 3.2.1'de verilmiştir.

Tablo 3.2.1. Velilerin Yaş, Cinsiyet, Medeni Durum ve Eğitim Durumları

YAŞ	Yaş aralığı				
		f	%		
	22-31	122	42.3		
	32-41	145	50.4		
	42 ve üstü	21	7.3		
	TOPLAM	288	100		
CİNSİYET	Anne	239	82.9		
	Baba	49	17.1		
	TOPLAM	288	100		
MEDENİ DURUM	Berber	269	93.4		
	Ayrı	19	6.6		
	TOPLAM	288	100		
		Anne		Baba	
		f	%	f	%
EĞİTİM DURUMU	İlkokul mezunu	75	31.3	10	20.4
	Orta okul mezunu	29	12.1	7	14.2
	Lise mezunu	90	37.6	16	32.7
	Ön lisans mezunu	12	5	6	12.2
	Lisans mezunu	33	13.9	10	20.4
	TOPLAM	239	100	49	100

Tablo 3.2.1’de velilerin yaş dağılımları görülmektedir. Velilerin 145’inin (%50.4) 32-41, 122’sinin (% 42.3) ise 22-31 yaş aralığında olduğunu görmekteyiz. Velilerin cinsiyetlere göre dağılımlarına bakıldığında 239’unun (% 82.9) anne 49’unun (%17.1) babalardan oluştuğu, bu ailelerin 269’unun (%93.4) beraber, 19’unun (% 6.6) ise boşandığı görülmektedir. Velilerin eğitim durumlarının dağılımına baktığımızda annelerin 90’ı (%37.6) lise mezunu iken 12’si (% 5) ön lisans mezunudur. Babaların 16’sı (32.7) lise, 10’u (% 20.4) lisans mezunudur.

Velilerin Meslek Grupları, Ailedeki Çocuk Sayısı, Doğum Sırası

Örnekleme yer alan velilerin kişisel özelliklerine ilişkin bazı bilgiler aşağıda Tablo 3.2.2’de sunulmuştur. Tabloda velilerin hangi meslek gruplarında yer aldıkları, ailedeki çocuk sayısı ve anaokuluna devam eden çocuğun kaç yaşında olduğuna ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3.2.2. Velilerin Meslek Grupları, Ailedeki Çocuk Sayısı, Doğum Sırası

MESLEKLER	Anne		Baba	
	f	%	f	%
İşçi	1	0.4	2	4
Çiftçi	-	-	11	22.4
Memur	41	17.1	17	34.7
Esnaf/Tüccar	-	-	3	6.1
Serbest meslek	16	6.7	15	30.7
Başka (özel sektör)	3	1.2	1	2
Ev hanımı/İşsiz	178	74.4	-	-
TOPLAM	239	100	49	100
		f	%	
AILEDEKİ ÇOCUK SAYISI	1 kişi	79	27.4	
	2 kişi	152	52.8	
	3 kişi	49	17	
	4 kişi	8	2.7	
	TOPLAM	288	100	
DOĞUM SIRASI	Birinci Çocuk	163	56.5	
	İkinci Çocuk	94	32.7	
	Üçüncü Çocuk	27	9.3	
	Dördüncü Çocuk	4	1.3	
	TOPLAM	288	100	

Anasınıfı velilerinin meslek dağılımına ilişkin Tablo 3.2.2’de sunulmuştur. Buna göre annelerin 178’i (%74.4) ev hanımı, 41’i (% 17.1) memur ve 16’sı (% 6.7) serbest meslek sahibidir. Babaların 17’si (% 34.7) memur, 15’i (% 30.7) serbest meslek ve 11’i (% 22.4) çiftçidir. Ailelerin 152’sinin (% 52.8) 2 çocuğa sahip olduğu ve anasınıfına devam eden çocuğun doğum sırasına bakıldığında 163’ünün (% 56.5) ilk çocuğu, 4 ailenin ise (% 1.3) 4. çocuğu olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Eğitim Durumları, Meslek Yılları ve Kadro Durumları

Araştırmada yer alan diğer örneklem grubunu öğretmenler oluşturmaktadır. Örnekleme daha ayrıntılı tanıtmak için öğretmenlere ait bazı kişisel bilgiler açıklanmıştır. Öğretmenlerin kadro durumları, eğitim durumları ve meslek yıllarına ilişkin açıklamalar Tablo 3.2.3’ de sunulmuştur.

Tablo 3.2.3. Öğretmenlerin Eğitim Durumları, Meslek Yılları, Kadro Durumları

		f	%
EĞİTİM DURUMU	Ön lisans	17	27.9
	Lisans	44	72.1
	TOPLAM	61	100
MESLEK YILI	1-5	21	34.4
	6-10	22	36
	11 ve üzeri	18	30
	TOPLAM	61	100
KADRO DURUMU	Kadrolu	36	59.1
	Usta Öğretici	25	40.9
	TOPLAM	61	100

Öğretmenlerinin öğrenim durumlarına ilişkin betimsel veriler Tablo 3.2.3'da sunulmuştur. Tablo 3.2.3'e baktığımızda öğretmenlerin 44'ünün (%72.1) lisans mezunu, 17'sinin (%27.9) ön lisans mezunu öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir. Öğretmenlerin 22'sinin (% 36) 6-10 arasında meslek yılına; 21 öğretmenin (% 34.4) 1-5 yıl arasında ve 18 öğretmenin (% 30) 11 ve üzeri meslek yılında görev yapmaktadırlar. Ayrıca Öğretmenlerin 36'sı (% 59.1) kadrolu ve 25'i (% 40.9) usta öğretici olarak görev yapmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amaçları doğrultusunda veri toplama araçları olarak; araştırmacı tarafından geliştirilen:

- 1- Yıllık Plan Kontrol Listesi
- 2- Anket Formları
  - a- Öğretmen Anket Formu(Aile Katılım Etkinlikleri Anketi)
  - b- Veli Katılım Anketi
- 3- Görüşme Formu
  - a- Öğretmen Görüşme Formu
  - b- Veli Görüşme Formu kullanılmıştır.

Öğretmenlere ve velilere uygulanacak olan anket formlarının oluşturulmasında öncelikle bu alanla ilgili hazırlanan tezler, konu alanı öğretmen ve aile olan değerlendirme ölçekleri incelenerek, geniş bir kaynak taraması yapılmıştır. Taslak

olarak hazırlanan anket formları uzman görüşleri ve öğretmen görüşleri alınarak yeniden düzenlenmiştir. Düzenlenen anket ve görüşme formlarının anasınıfı öğretmenleri ve velilerine pilot uygulaması yapılmıştır. Pilot uygulama sonunda anket formlarındaki eksiklikler düzeltilerek anket formuna son şekli verilmiştir.

3.3.1. Yıllık Plan Kontrol Listesi

Araştırmacı tarafından anasınıfı öğretmenlerinin yıllık planda yer verdikleri aile katılım etkinliklerini belirlemek amacıyla Yıllık Plan Kontrol Listesi oluşturulmuştur. Kontrol listesi oluşturulurken gerekli literatür taraması yapılmış MEB'nin okul öncesi eğitim programı incelenmiş ve yıllık plan örnekleri değerlendirilerek MEB'nin aile katılım etkinlikleri ile ilgili belirlediği altı ana başlık ve bu ana başlıklara bağlı alt başlıklar olmak üzere;

1-Aile eğitim etkinlikleri (Konferanslar, eğitim toplantıları, Eğitim Panoları, Bireysel Görüşmeler)

2-Aile iletişim etkinlikleri (Telefon Görüşmeleri, Kitapçıklar ve Etkinlik Örnekleri, Teyp Kayıtları, Fotoğraflar,Haber Mektupları, Yazışmalar, Toplu Dosyalar,Okul Ziyaretleri,Geliş- Gidiş Zamanları)

3-Ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılımı,

4-Ev ziyaretleri

5-Evde yapılabilecek etkinlikler,

6-Yönetim ve karar verme süreçlerine katılım (MEB, 2006)

etkinlikleri göz önünde bulundurularak kontrol listesi oluşturulmuştur. Alan uzmanları olan, Çukurova Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğretim üyeleri tarafından geri bildirimler ve öneriler sonucu, kontrol listesi için ortak ve uygun değerler alınıp gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

3.3.2. Öğretmen Anket Formu (Aile Katılım Etkinlikleri Anketi)

Veri toplama araçlarından tarama modelleri içinden olan anket tekniği seçilmiştir. Öncelikle, literatür taraması sonucunda, aile katılımı konulu yapılan yurt içi ve yurt dışı çalışmalar incelenmiştir. Bu çalışmalara paralel olarak taslak anket düzenlenmiştir.

Gerekli literatür çalışması sonucu belirlenen veli ve öğretmen anket formu alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanları olan, Çukurova Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğretim üyeleri tarafından geri bildirimler ve öneriler sonucu, anket ve görüşme soruları taslakları için ortak ve uygun değerler alınıp gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Anket pilot uygulama için hazırlanmıştır. Pilot uygulama MEB'e bağlı bir bağımsız anaokulunun velilerine ve öğretmenlerine uygulanmıştır. Pilot uygulama sonuçları alınmış, geri dönütlerle dil geçerliğine bakılmış ve analiz sırasında olabilecek sorunlar görülmeye çalışılmıştır. Uygulama esnasında karşılaşma ihtimali olan problem durumlar (veli ve öğretmene ulaşma, zaman sorunu) görülüp bu durumların en aza indirilmesine çalışılmıştır.

Adana ili merkez ilçelerinde belirlenen bağımsız anaokulları ve ilköğretim okullarının anasınıfı öğretmenlerinin uyguladıkları aile katılım etkinliklerini belirlemeye yönelik olarak öğretmen anket formu (Aile Katılım Etkinlikleri Anketi) geliştirilmiştir.

Anket formu iki bölümden oluşmakta olup birinci bölümde öğretmenlere yönelik kişisel bilgiler sorulmaktadır. Öğretmenlere yönelik bilgi formunda öğretmenin eğitim durumu, yaşı, meslek yılı, kadro durumu gibi konular belirlenmiştir. İkinci bölümde ise öğretmenlerin genel anlamda aile katılım etkinlikleri ile ilgili; aile eğitim etkinlikleri (21 soru); aile iletişim etkinlikleri (12 soru); ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılımı (5 soru) ; ev ziyaretleri (7 soru) ; yönetim ve karar verme süreçlerine katılım (3 soru); evde yapılacak etkinlikler (2 soru) olmak üzere toplam 50 soru yer almaktadır. Ankete verilecek cevaplar dördümlük likert tipinde; “her zaman, sık sık, bazen ve hiç” şeklinde ifade edilmiştir. Anketin Cronbach Alfa katsayısı .94'dür.

3.3.3. Veli Katılım Anketi

Adana ili merkez ilçelerinde belirlenen anaokulu ve anasınıflarının velilerinin aile katılım etkinliklerine katılımı belirlemeye yönelik olarak araştırmacı tarafından Veli Katılım Anketi geliştirilmiştir. Anketi açıklayan bir paragraf sunularak gerekli açıklamalar verilmeye çalışılmıştır. Anketin başında örnekleme betimlemeye yönelik kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Velilere yönelik kişisel bilgi formunda yaş, cinsiyet, anne-babanın eğitim durumu, anne-babanın medeni durumu gibi sorulara yer verilmiştir. İkinci bölüm ise, veli katılımını engelleyebilecek bireysel nedenler, öğretmen ve yönetim

kaynaklı nedenleri içeren toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Ankete verilecek cevaplar dörtlü likert tipinde; “her zaman, sık sık, bazen ve hiç” şeklinde ifade edilmiştir. Anketin Cronbach Alfa katsayısı . 87’dir.

Gerekli literatür çalışması sonucu belirlenen veli katılım anketi alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanları olan, Çukurova Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğretim üyeleri tarafından geri bildirimler ve öneriler sonucu, anket ve görüşme soruları taslakları için ortak ve uygun değerler alınıp gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Anket pilot uygulama için hazırlanmıştır. Pilot uygulama MEB’e bağlı bir bağımsız anaokulunun 6 yaş grubu bir sınıfın velilerine uygulanmıştır. Pilot uygulama sonuçları alınmış, geri dönütlerle dil geçerliğine bakılmış ve analiz sırasında olabilecek sorunlar görülmeye çalışılmıştır. Uygulama esnasında karşılaşma ihtimali olan problem durumlar (veli ve öğretmene ulaşma, zaman sorunu) görülüp bu durumların en aza indirilmesine çalışılmıştır.

3.3.4. Öğretmen Görüşme Formu

Anasınıfı öğretmenleri için hazırlanan görüşme formunda ise okul öncesi eğitim programında yer alan Aile Katılım Etkinlikleri ile ilgili öğretmenlerin düşüncelerini almak amacıyla çeşitli sorular yer almaktadır. Bu çalışmada aile katılımı ile ilgili derinlemesine bilgi edinmek amacıyla ayrıca nitel araştırma yöntemlerinden en çok kullanılan görüşme tekniğinden de yararlanılmıştır. Anket ile sorulamayacak uzun cevaplı sorular görüşme yoluyla alınmıştır. Araştırmanın amacına paralel velilere ve öğretmenlere ayrı görüşme soruları uygulanmıştır. Soru biçimleri literatür taramasıyla belirlendikten sonra anketteki gibi alan uzmanlarına danışılarak geri bildirimleri alınmıştır. Görüşme formları hazırlanırken formda yer alacak soruların araştırmanın genel amacına ve alt amaçlara paralel olmasına dikkat edilmiştir. Geri bildirim sonucu düzenlenen görüşme soruları kapsam geçerliği ile ilgili olarak pilot uygulamada iki anasınıfı velisine, iki anasınıfı öğretmenine uygulanmıştır. Ortaya çıkan aksaklıklar belirlenerek (örneklem alma zorluğu, zaman) giderilmeye çalışılmıştır.

Araştırmada nitel araştırmada veri toplama tekniklerinden görüşmede az sayıda veli ve okul öncesi öğretmenden derinlemesine bilgi toplamak amaçlandığından olasılık temelli olmayan amaçlı örnekleme tekniklerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme

yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Örneklem yoluyla alınan toplam 27 kişiyle görüşme yapılmıştır. Bu kişilerin 10'u anasınıfı öğretmeni, 17'si anasınıfı velisidir.

Öğretmen görüşme formunda toplam 13 soru yer almaktadır. Bu soruların tamamı açık uçlu sorulardan oluşup derinlemesine bilgi ve görüş alınmaya çalışılmıştır. Verilen cevaplar farklı sorularla örneklendirilmeye çalışılmış ve daha derin bilgi alınmaya çalışılmıştır.

3.3.5. Veli Görüşme Formu

Anasınıfı velileri için hazırlanan görüşme formunda ise okul öncesi eğitim programında yer alan Aile Katılım Etkinlikleri ile ilgili velilerin düşüncelerini almak amacıyla çeşitli sorular yer almaktadır. Bu çalışmada aile katılımı ile ilgili derinlemesine bilgi edinmek amacıyla ayrıca nitel araştırma yöntemlerinden en çok kullanılan görüşme tekniğinden de yararlanılmıştır. Anket ile sorulamayacak uzun cevaplı sorular görüşme yoluyla alınmıştır. Araştırmanın amacına paralel velilere ve öğretmenlere ayrı görüşme soruları uygulanmıştır. Soru biçimleri literatür taramasıyla belirlendikten sonra anketteki gibi alan uzmanlarına danışılarak geri bildirimleri alınmıştır. Görüşme formları hazırlanırken formda yer alacak soruların araştırmanın genel amacına ve alt amaçlara paralel olmasına dikkat edilmiştir. Geri bildirim sonucu düzenlenen görüşme soruları kapsam geçerliği ile ilgili olarak pilot uygulamada iki anasınıfı velisine, iki anasınıfı öğretmenine uygulanmıştır. Ortaya çıkan aksaklıklar belirlenerek (örneklem alma zorluğu, zaman) giderilmeye çalışılmıştır

Veli görüşme formunda velilerin aile katılımı ile ilgili düşüncelerine yönelik sorular yer almaktadır. Toplam 10 sorudan oluşan görüşme formunda soruların tamamı açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Bu sorularda velilerin aile katılımına ilişkin görüşleri alınarak değerlendirme yapılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Anket ve görüşme formları ile kontrol listesinin random yoluyla seçilen anasınıflarına uygulanabilmesi için; Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli onay yazısı alındıktan sonra uygulamaya geçilmiştir. Araştırmacı 2007–2008 eğitim öğretim yılının güz yarıyılında örneklemde yer alan okullara giderek anasınıfı öğretmenleri ile

görüşmüştür. Yapılacak çalışma hakkında öğretmenler bilgilendirilmiş ve araştırmacı ile çalışmayı kabul eden öğretmenler belirlenmiştir. Güz yarıyılı'nın ilk ayları içerisinde anasınıfı öğretmenlerinin yıllık plan örneklerinin fotokopileri alınmıştır.

Anasınıfı öğretmenlerinden alınan yıllık plan örnekleri incelenmiştir. Yıllık planda yer verilen aile katılım etkinlikleri araştırmacı tarafından geliştirilen kontrol listesine işlenmiştir.

Araştırmanın anket ve görüşme verileri 2007–2008 öğretim yılının bahar yarıyılında (2.dönem) toplanmıştır. Çalışma grubu kapsamındaki velilere ve öğretmenlere araştırmacı tarafından hazırlanan konu ile ilgili sırayla; kişisel bilgi formu ve bir anket formu uygulanmıştır. Bu uygulamalar araştırmacı tarafından okullara randevu alınarak gidilmesi ve formların sınıf öğretmenleri vasıtasıyla velilere ulaştırılması ile olmuştur.

Görüşme verilerini alma sürecinde ise, anket için belirlenen okulların içinden olasılık temelli olmayan amaçlı örnekleme tekniklerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenerek veriler toplanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2004). Belirlenen okullardaki istekli veliler ve öğretmenler çalışmaya katılmıştır. Örnekleme yoluyla alınan toplam 27 kişiyle görüşme yapılmıştır. Bu kişilerin 10'u anasınıfı öğretmeni 17'si anasınıfı velisidir.

Görüşmeler yüz yüze yapılmış ve izin veren öğretmen ve velilerin sesleri ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Ayrıca araştırmacı görüşme sırasında kısa notlar olarak yazılı belgeler oluşturmuştur.

Görüşmeler sınıflarda ya da öğretmen odasında gerçekleştirilmiştir. Görüşme boyunca kayıtlar görüşmeci tarafından alınan izin doğrultusunda ses kayıt cihazı ya da el ile yazılarak yapılmıştır. Velilerle yapılan görüşmeler ortalama 20 dakika öğretmenlerle yapılan görüşmeler ise ortalama 25 dakika sürmüştür. Öğretmen velilerle yapılan görüşme verileri yazılı kayda aktarılmış ve toplam 30 sayfalık bir yazılı metin elde edilmiştir.

3.5.Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın amaçları doğrultusunda bazı verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ki-kare gibi betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 3.5.1. Öğretmenlerin Katılım Düzeyleri

AİLE KATILIM ETKİLİKLERİ	Alt		Orta		Üst	
	N	%	N	%	N	%
Aile Eğitim Etkinlikleri	20	32.8	21	34.4	20	32.8
Aile İletişim Etkinlikleri	23	37.7	16	26.2	22	36.1
Ev Ziyaretleri	17	27.9	22	36.1	22	36.1
Ebeveynlerin Eğitim Etkinliklerine Katılımı	24	39.3	13	21.3	24	39.3
Evde Yapılacak Etkinlikler	22	36.1	20	32.8	19	31.1
Yönetim ve Karar Verme Süreçlerine Katılım	21	34.4	18	29.5	22	36.1

Öğretmenlerin “Aile Katılım Etkinlikleri Anketi”ne verdikleri yanıtlar üst-orta ve alt katlım şeklinde sınıflandırılmıştır. Her bir alt boyuta ilişkin toplam puanlar hesaplanmıştır. Daha sonra her bir alt boyut için ortalama ve standart sapma değerleri dikkate alınarak +/-0.5 standart sapma aralığında olanlara orta, bunun dışındakiler ise alt ve üst gruplar olarak isimlendirilmiştir. Öğretmenlerin aile katılım düzeyleri ile ilgili bilgiler Tablo 3.5.1’de gösterilmiştir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin aile katılım puanlarının normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir

Veli katılım anketinde de öncelikle toplam puanlar elde edilmiş daha sonra öğretmen katılım anketinde olduğu gibi ortalama ve standart sapma değerleri dikkate alınarak alt-orta-üst düzeyler belirlenmiştir. Velilerin aile katılım düzeyleri ile ilgili bilgiler Tablo 3.5.2’de gösterilmiştir.

Tablo 3.5.2. Velilerin Katılım Düzeyleri

Katılım düzeyi	N	%
Alt	108	37.5
Orta	124	43.1
Üst	56	19.4
TOPLAM	288	100.0

Çalışmaya katılan velilerin aile katılım puanlarının normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Çalışmadaki görüşme sonucundaki veriler derinlemesine betimlenerek (içerik analizi kullanılarak) araştırmacı tarafından incelenmiştir. İçerik analizinin ilk ve en önemli aşamaları olan açık ve seçici kodlama süreci takip edilmiştir. Buna göre, yazılı hale getirilen görüşme metni birkaç kez okunarak olası kodlarla ilgili notlar alınmıştır. Kodlama yaparken ilgili literatür, araştırma ve görüşme soruları göz önünde bulundurulmuştur. Görüşme verilerini rapor haline getirirken öncelikle var olan durumu betimlemek esas alınmıştır (Atıcı, 2004). Görüşme yapılan kişileri bakış açılarını yansıtmak ve betimlenen durumu okuyucunun zihninde daha canlı bir şekilde resmetmesini sağlamak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bulguları sunarken anasınıfı öğretmenlerinden alıntı yapıldığında “Ö”, anasınıfı velisinden alıntı yapıldığında “V” gibi kısaltmalara gidilmiş ve yanına verilen numaralarla hangisinden alıntı yapıldığı belirtilmiştir (“Ö3”).

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda verilerin analizinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

4.1.Yıllık Planda Yer Verdikleri Aile Katılım Etkinlikleri

Öğretmenlerin hangi aile katılım etkinliklerine yer verdikleri belirlemek amacıyla Yıllık Plan Kontrol Listesi kullanılmıştır. Bu listede öğretmenlerin hangi aile katılım etkinliklerini daha fazla tercih ettikleri hangi aile katılım etkinliğini sık kullanmadıkları açıklanmıştır. Araştırmacı tarafından 2007-2008 eğitim ve öğretim yılı güz yarısında belirlenen okullarda görev yapan öğretmenlerin yıllık plan örnekleri toplanmıştır. Toplanan yıllık planlar incelenmiş ve gruplara ayrılmıştır. Toplanan yıllık planlarda öğretmenlerin hazır plan kullandıkları ortaya çıkmıştır. Bu planlar dört farklı yayınevine aittir. Yıllık planlar incelenmiş ve öğretmenlerin yıl içerisinde yer verdikleri aile katılım etkinlikleri araştırmacı tarafından geliştirilen kontrol listesine işlenmiştir. Yıllık Plan Kontrol Listesine aşağıda yer verilmiş ve tablonun açıklaması yapılmıştır.

Tablo 4.1. incelendiğinde öğretmenlerin en sık kullandıkları aile katılım etkinlikleri evde yapılacak etkinlikler (% 95.1) ve ebeveynlerin eğitim etkiliklerine (% 95.1) katılımıdır. Bu etkinlikleri takip eden diğer katılım etkinliği ise okul ziyaretleridir (% 91.8). Bu etkinlikler kapsamında eğitimde devamlılığı sağlamak adına velilere okulda yapılan etkiliklerin benzer örneklerini evde kendilerinin de uygulaması amaçlanmaktadır. Bunun yanında evde hazırlanabilecek ve çocuğun sınıfta arkadaşları ile paylaşabileceği küçük etkinlikler, çalışma sayfaları yer almaktadır. Bu durum hem çocuğun sorumluluk duygusunu geliştirmekte hem de sorumluluğunu yerine getirerek bunu sınıfta arkadaşları ile paylaşması sağlanmaktadır. Bu etkinliği ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılımı izlemektedir. Bu etkinliklerde ebeveyni eğitimin bir parçası haline getirmek söz konusudur. Ebeveynin mesleği, özel yetenekleri yapılacak katılımın belirlemede kriter olarak kabul edilebilir. Ebeveynler sınıf içerisinde etkinliğe katılmaktadırlar. Şarkı söyletme, hikaye okuma, oyun oynatma, mesleğini tanıtmaya vb.

Diğer yandan yıllık planda bazı aile katılım etkinliklerine yer verilmemiştir. Bunlar ise yönetim ve karar verme süreçlerine katılım (%100) ve ev ziyaretleridir (%100). Bu etkinliklerden yönetim ve karar verme süreçlerine katılım okul idaresi ile yürütülebilecek bir etkinliktir. Okul ve anasınıfı ile ilgili alınacak olan kararların veliler ile birlikte verilmesi ve ortak kararlar doğrultusunda hareket edilmesi söz konusudur. Bu durum hem veliyi önemli kılmakta hem de uygulamaların sürekliliği açısından önem taşımaktadır. Bunun yanında ev ziyaretleri öğretmenlerin bireysel olarak gerçekleştirebileceği bir etkinlik olabileceği gibi çocuklarla birlikte de yapılabilir. Amaç veli ile konuşarak çocuk hakkında daha ayrıntılı bilgi sahibi olmak ve veliyi aydınlatarak evde yapılabilecek etkilikler konusunda bilgilendirmek esastır. Bu katılım çalışmaları dışında yer verme sıklığı az olan ya da hiç olmayan diğer etkinlikler ise eğitim panoları, telefon görüşmeleri, teyp kayıtları, toplu dosyalar, toplantılar ve geliş-gidiş saatleridir.

4.2. Öğretmenlerin Meslek Yıllarına Göre Aile Katılım Etkinlikleri

Araştırmanın alt amaçlarından birini oluşturan öğretmenlerin meslek yıllarına göre aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıklarına ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

Meslek yıllarına göre öğretmenlerin aile katılım etkinliklerinden hangilerine ne kadar sıklıkta yer verdikleri aşağıda Tablo 4.2’de açıklanmıştır.

Tablo 4.2 Öğretmenlerin Meslek Yıllarına Göre Aile Katılım Etkinlikleri

Etkinlikler	1-5 YTL N 21						6-10 YTL N 22						11 ve üzeri N 18						TOPLAM
	Alt		Orta		Üst		Alt		Orta		Üst		Alt		Orta		Üst		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Aile Eğitimi Etkinlikleri	8	38,1	9	42,9	4	19	10	45,5	5	22,7	7	31,8	2	11,1	7	38,9	9	50	61
Aile İletişim Etkinlikleri	11	52,4	5	23,8	5	23,8	5	23,3	5	22,7	11	50	6	33,3	6	33,3	6	33,3	61
Ev Ziyaretleri	7	33,3	5	23,8	9	42,9	7	31,8	8	36,4	7	31,8	3	16,7	9	50	6	33,3	61
Ebeveynlerin Eğitimi Etkinliklerine Katılım	8	38,1	4	19,0	9	42,9	8	36,4	7	31,8	7	31,8	8	44,4	2	11,2	8	44,4	61
Evde Yapılacak Etkinlikler	13	61,9	5	23,8	5	23,8	5	22,7	11	50	6	27,3	4	22,2	6	33,4	8	44,4	61
Yönetim ve Karar Verme Süreçlerine Katılım	9	42,9	5	23,8	7	33,3	7	31,8	8	36,4	7	31,8	5	27,7	5	27,7	8	44,4	61

Tablo 4.2'ye baktığımızda meslek yıllarına göre aile katılım etkinliklerine yer verme durumları katılım etkinliğine göre değişiklik göstermektedir. Tablo incelendiğinde aile katılım etkinlikleri içerisinde yer alan aile eğitim etkinliklerine 1-5 yıllık öğretmenlerden 9'u (% 42,9) ile orta seviyede; 6-10 yıl olan öğretmenlerden 10'u (%45.5) ile alt seviyede ve 11 ve üzeri olan öğretmenlerden 9'u (% 50) ile üst seviyede yer vermişlerdir.

Aile iletişim etkinliklerine 1-5 yıllık öğretmenlerin 11'i (%52.4) ile alt seviyede; 6-10 yıl olan öğretmenlerin 11'i(%50) ile üst seviyede ve 11 ve üzeri olan öğretmenler ise (%33.3) ile eşit dağılım göstermişlerdir.

Ev ziyaretlerine bakıldığında 1-5 yıl olan öğretmenlerin 9'u (%42.9) ile üst seviyede, 6-10 yıl olan öğretmenlerin 8'i (%36.4) ile orta seviyede ve 11 ve üzeri olan öğretmenlerin 9'u (%50) ile orta seviyede yer vermişlerdir.

Tablo incelendiğinde ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılımına ilişkin 1-5 yıllık öğretmenlerin 9'u (% 42.9)ile üst seviyede, 6-10 yıllık öğretmenlerin 8'i (%36.4) ile alt seviyede, 11 ve üzeri olan öğretmenlerin 8'i (%44.4) ile üst seviyede yer vermişlerdir.

Evde yapılacak etkinliklerle ilgili olarak 1-5 yıllık öğretmenlerin 13'ü (% 61,9) ile alt seviyede, 6-10 yıllık öğretmenlerin 11'i (%50) ile orta seviyede ve 11 ve üzeri olan öğretmenlerin ise 8'i (%44.4) ile üst seviyede yer vermişlerdir.

Tablo 4.2 incelendiğinde yönetim ve karar verme süreçlerine 1-5 yıllık öğretmenlerin 9'u (% 42.9) ile alt seviyede, 6-10 yıllık öğretmenlerin 8'i (%36.4) ile orta seviyede ve 11 ve üzeri olan öğretmenlerin 8'i (%44.4) ile üst seviyede yer verdikleri belirlenmiştir.

Tablodaki genel dağılıma baktığımızda öğretmenlerin meslek yıllarına göre aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıkları arasında bir ilişki ortaya çıkmaktadır. Katılım etkinliğine göre farklılıklar olsa da genel olarak meslek yılı fazla olan öğretmenlerin aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıkları artmakta; meslek yılı az olan

öğretmenlerin ise aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıkları etkinliğe göre değişiklik göstermektedir.

4.3.Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Aile Katılım Etkinlikleri

Alt amaçlarda yer alan Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Aile Katılım Etkinliklerine Yer Verme Sıklıklarına ilişkin analiz sonuçlarında öğretmenlerin eğitim durumlarına göre aile katılım etkinliklerine yer verme durumları farklılık göstermektedir. Tablo 4.3da öğretmenlerin eğitim durumları ve aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıkları gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Aile Katılım Etkinlikleri

Etkinlikler	ÖN LİSANS N= 17						LİSANS N=44						TOPLAM
	Alt		Orta		Üst		Alt		Orta		Üst		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Aile Eğitim Etkinlikleri	2	11.9	9	52.9	6	35.2	18	40.9	12	27.2	14	31.8	61
Aile İletişim Etkinlikleri	5	29.4	4	23.5	8	47.0	18	40.9	12	27.2	14	31.8	61
Ev Ziyaretleri	1	5.9	9	52.9	7	41.1	16	36.3	13	29.5	15	34.9	61
Ebeveynlerin Eğitim Etkinliklerine Katılımı	6	35.2	2	11.9	9	52.9	18	40.9	11	25	15	34.9	61
Evde Yapılacak Etkinlikler	4	23.5	6	35.2	7	41.1	18	40.9	14	31.8	12	27.2	61
Yönetim ve Karar Verme Süreçlerine Katılım	4	23.5	5	29.4	8	47.0	17	38.6	13	29.5	14	31.8	61

Tablo 4.3 incelendiğinde ön lisans mezunu öğretmenlerin aile eğitim etkinlikleri ve ev ziyaretlerine 9 öğretmen (% 52.9) ile orta seviyede, aile iletişim etkinliklerine 8 öğretmen (% 47) ile, ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılımına 9 öğretmen (% 52.9) ile, evde yapılacak etkinliklere 7 öğretmen (% 41.1) ile ve yönetim ve karar verme süreçlerine 8 öğretmen (% 47) ile üst seviyede yer vermiştir.

Tablo 4.3 değerlendirildiğinde lisans mezunu olan öğretmenlerin 18'i (%40.9) ile aile eğitim etkinliklerine, aile iletişim etkinliklerine, ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılımı ve evde yapılacak etkinliklere alt seviyede yer vermişlerdir. Ev

ziyaretlerine 16 öğretmen (% 36.3) ile ve 17 öğretmen (% 38.6) ile yönetim ve karar verme süreçlerine katılım etkinliklerine de alt seviyede yer vermişlerdir.

Tablo 4.3’de aile katılım etkinliklerine ön lisan mezunu olan öğretmenlerin tüm etkinliklerde orta ve üst düzeyde yer verdikleri, lisans mezunu olan öğretmenlerin kategoriler arasındaki dağılımda çok büyük farklılıklar olmamasına rağmen alt düzeyde yer verdikleri görülmektedir.

4.4.Velilerin Yaşlara Göre Aile Katılım Etkiliklerine Katılım Durumları

Burada örnekleme yer alan diğer grup olan velilere ilişkin alt amaçların bulgularına yer verilmiştir. Velilerin yaş ve eğitim durumlarına bağlı olarak aile katılım etkinliklerine katılım durumları yapılan ki-kare testi ile belirlenmiştir. Aşağıda velilerin yaş aralıkları ve aile katılım durumlarını açıklayan Tablo 4.4’e yer verilmiştir.

Tablo 4.4. Velilerin Yaşlara Göre Aile Katılım Etkiliklerine Katılım Durumları

YAŞ	Alt		Orta		Üst	
	f	%	f	%	f	%
22-31	40	37.0	52	41.9	28	50.0
32-41	62	57.4	63	50.8	23	41.1
42 ve üzeri	6	30	9	7.3	5	8.9
TOPLAM	108	37.5	124	43	56	19.4

$$[x^2(4)= 4.05, p=.399]$$

Tablo 4.4’te Velilerin Yaşlara Göre Aile Katılım Etkiliklerine Katılım Durumları görülmektedir. Velilerin yaşlarının aile katılım etkinlikleri ile farklılaşp farklılaşmadığını anlamak için yapılan ki kare testi sonucu, anlamlılığın ($P = .399$) olmadığı görülmüştür. Velilerin yaş durumları ve etkinliklere katılım durumlarının yüzdelerine baktığımızda da birbirine yakın değerler olduğu ortaya çıkmıştır. 22-31 yaş aralığında yer alan velilerin 52’si (%41.9) orta düzeyde, 32-41 yaş arası velilerin 63’ü (%50.8) ile orta düzeyde ve 42 üzeri olan 9 velide(%7.3) ile orta düzeyde yer vermiştir. Bu durumda velilerin yaşlarının aile katılım etkinliklerine katılımı etkilemediğini söyleyebiliriz.

4.5.Velilerin Eğitim Durumuna Göre Aile Katılım Etkiliklerine Katılım Durumları

Velilere yönelik ikinci amaç olan velilerin eğitim durumları ve aile katılım etkinliklerine katılım durumlarına ilişkin ki-kare testi yapılmış ve bulgular aşağıda Tablo 4.5’de açıklanmıştır. İlkokul, ortaokul, lise, ön lisans ve lisans mezunu olan ailelerin katılım durumları aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.5. Velilerin Eğitim Durumlarına Göre Aile Katılım Etkinliklerine Katılım Durumları

EĞİTİM DURUMU	Alt		Orta		Üst	
	f	%	f	%	f	%
İlkokul	24	28.2	33	38.8	28	32.9
Orta okul	15	41.7	13	36.1	8	22.2
Lise	43	41.7	47	45.6	13	12.6
Ön lisans	6	33.3	10	55.6	2	11.1
Lisans	20	43.5	21	45.7	5	10.9
TOPLAM	108	37.5	124	43.1	56	19.4

[$\chi^2 (8) = 17.725, p = .023$]

Tablo 4.5.Velilerin Eğitim Durumlarına Göre Aile Katılım Etkinliklerine Katılım Durumlarına baktığımızda ise, eğitim durumlarıyla katılım durumları arasında anlamlı farklılığın olduğu ($P = .023$) ki kare testi sonucu görülmektedir. İlkokul mezunu olan ailelerin 33’ü (%38.8) ile orta düzeyde, orta okul mezunu olan ailelerin 15’i (%41.7) ile alt düzeyde, lise mezunu olan ailelerin 47’si (% 45.6) ile orta düzeyde, ön lisans mezunu olan ailelerin 10’u (%55.6) ile orta düzeyde ve lisans mezunu olan ailelerin 21’i (% 45.7) ile orta düzeyde yer vermişlerdir. Bu duruma bakarak ailelerin eğitim durumları ile aile katılım etkinliklerine katılım durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

4.6. Görüşme Verileri ile İlgili Bulgular

Bu bölümde veli ve öğretmenlerle yapılan görüşme sonuçlarına yer verilmiştir. Görüşme için, hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. Öğretmenler için toplam 13 sorudan oluşan ve aile katılım etkinlikleri hakkındaki görüşlerini içeren açık uçlu soruların yer aldığı öğretmen görüşme formu; veliler için ise 10 sorudan oluşan ve aile katılımına ilişkin görüşlerini içeren açık uçlu soruların yer aldığı veli görüşme formu kullanılmıştır. Örnekte 17 anasınıfı velisi ve 10 anasınıfı öğretmeni yer almıştır ve toplamda 27 kişi ile görüşme yapılmıştır. Görüşme sorularında velileri ve öğretmenleri daha iyi tanımlamak ve görüşmeyi rahatlatmak için sohbet ortamında giriş soruları sorulmuş ve cevaplar alınmıştır. Öğretmen görüşmeleri sonucunda alınan cevaplar aşağıda açıklanmıştır.

4.6.1. Öğretmen Görüşmeleri Sonucu Elde Edilen Bulgular

Araştırmada öğretmenlerin uygulama boyutuna geçmeden önce bazı hazırlıklar yaptıkları ortaya çıkmıştır. Hazırlık aşamasında formlar kullanılmakta ve velilerin bu formları doldurarak neler yapabilecekleri belirlenmektedir. Bu konuda veliyi bilgilendirmek için broşürler, duyurular kullanılmakta ve velilerle yüz yüze konuşarak aile katılımının sağlanmasında neler yapılabileceği ortaya çıkarılmaktadır. Toplantılar düzenlenerek neler yapılacağı, nasıl yapılacağı öğretmen tarafından açıklanmaktadır. Öğretmen notlar tutarak yıl içerisinde hangi veliden nasıl bir yardım alabileceğini belirlemektedir. Bu aşamada öğretmenler hangi aile katılım etkinliğini uygulayacağını belirlemektedir. “**Ö.7:** Yılın başında velilerimle toplantı yapıyorum. Öncelikle onlara aile katılımının önemi anlatmaya çalışıyorum. Evlere formlar, duyurular gönderiyorum doldurup bana tekrar ulaştırmalarını istiyorum. Gerekirse bu konuda bilgilendirici yazılar gönderiyorum.” “**Ö.3:** Senenin başında form gönderip neler yapabileceklerini öğrenmeye çalışıyorum. Zaten velilerle sık sık görüşme şansımız oluyor. Veli sürekli okula uğrayabiliyor.” Yapılan çalışmada bazı aile katılım etkinliklerine yer verilmediği belirlenmiştir. Bu durum zamanın yetersizliği ve velilerin özel nedenlerinden kaynaklanmaktadır. Uygulanacak etkinliğin uzun sürmesi, veliler için ortak bir zamanın olmaması, velilerin çalışması gibi nedenlerden dolayı bazı aile katılım etkinlikleri uygulanmamaktadır. Öğretmenler bu durumu şu şekilde ifade etmişlerdir.”**Ö.2.** Genellikle bazı etkinlikleri sık kullanıyoruz. Ancak hem velinin hem de bizim zaman problemi yaşamamız gibi nedenlerden ötürü bazı etkinlikleri

yapamıyoruz. Veliler çalıştıkları için uygun saati ayarlayamıyoruz bu nedenle her etkinliği kullanamıyoruz.”

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda bazı etkinliklerin kullanılmamasına rağmen uygulama boyutunda yaptıkları çalışmalar arasında veliler için konferanslar düzenledikleri, bireysel görüşmeler yaptıkları, ebeveynleri sınıfa davet ettikleri, geliş-gidiş saatlerinde görüşmeler yaptıkları, yazışmalar kullandıkları ve eğitim panoları kullandıkları ortaya çıkmıştır. Konferanslarda çocuk gelişimi ile ilgili bir konu belirlenmekte ve bu konuda uzman kişiler çağırılarak veliler bilgilendirilmeye çalışılmaktadır. Özellikle velilerin istediği konular seçilmeye çalışılmakta buna rağmen katılım gerçekleşmemektedir. Katılımın az olması velilerin genellikle hafta sonlarını bu tip etkinliklere ayırmamaları ile açıklanmaktadır. Öğretmenler bu durumu şöyle açıklamaktadır. “**Ö.4:** Bu tür etkinliklerde en büyük sorun velinin duyarsız olması. Okul öncesi eğitimin önemini bilmiyorlar. Buraya barınma amaçlı bakıyorlar. Konferanslarında genellikle hafta sonu olmasından dolayı tatil diye bu zamanı kendilerine ayırmayı tercih ediyorlar”. Velilerin bu konuları bildiklerini idda etmeleri ya da verilen çözüm önerilerini yeterli bulmamaları, çocuğu sorunlu olan ailelerin bunu kalabalık bir ortamda sorunu paylaşmak istememesi ve okul öncesi eğitim konusunda bilinçli olmadıkları gibi nedenlerle toplantılara katılmadıkları ortaya çıkmıştır. “**Ö.5:** Yaptığımız eğitim toplantılarında genellikle katılım az oluyor. Özellikle sorunlu çocuğun ailesi gelmiyor. Toplantılarda farklı bir fikri kabul etmiyorlar ve inatlaşıyorlar.” şeklinde belirtmişlerdir.

Bunun yanında görüşmelerde öğretmenlerin velilerle yaptıkları bireysel görüşmelerde de katılımın yetersiz kaldığı belirlenmiştir. Bu duruma neden olan etmeler arasında velinin görüşmeye gelmemesi, çocuğun sorunlu olduğunu kabul etmemesi, çözüm önerilerini reddetmesi, öğretmenin sorunu kendinin çözmesini istemesi gibi nedenler yer almaktadır. “**Ö.2:** Veliye çocuğu ile ilgili durumu anlatıyorum. Bu problem için beraber hareket etmemiz gerektiğini söylüyorum. Ancak veli çocuğunun problemlili olduğunu kabul etmiyor ve her şeyi benden bekliyor. Sorunu tek başıma benim çözmemi istiyor.” Velilerin duygusal davranması ve çözümü reddetmeleri veya okul müfredatında yer almayan isteklerde sürecin uzamasına ve öğretmen ile veli arasındaki ilişkinin zedelenmesine neden olmaktadır. Bu durum aile katılım çalışmalarının amacına ulaşmasını zorlaştırmaktadır. “**Ö7:** Okuma yazma öğretmemi

isteyen velilerle ikna etme konusunda sıkıntılar olabiliyor ama bu veliler sınıfta birkaç etkinlik izledikten sonra çocukların neler kazandıklarını fark ediyorlar.”

Görüşmeler sırasında öğretmenler velilerin katılımını sağlamak için sınıf içine davet etmekte ve bazı etkinlikleri onları uygulamalarını sağlamaktadır. Bu etkinlikler içerisinde kitap okuma, şarkı söyletme, resim yaptırma gibi günlük programda yer alan etkinlikler vardır. Ancak öğretmenlerin bu duruma çok fazla yer vermedikleri ortaya çıkmıştır. Velilerin sınıfa gelmesi halinde velisi gelen çocuğun sınıfta davranış değiştirdiği, diğer çocuklarında annelerini istemeleri ve ağlamaları, sınıftaki dikkat ve düzenin dağılması, velinin sınıf hakimiyetini sağlayamaması ve sınıf içi kuralları bilmemesi nedeni ile yanlış davranması gibi nedenlerle bu etkiliğinde sınırlı kullanıldığı saptanmıştır. Bu durumda öğretmenlerin sınıfa müdahalesi gerekmektedir. Veliler ise kendini zor durumda hissetmekte ve bazen istenilen uygulamayı gerçekleştirememektedir. “**Ö.6:** Velilerimin mesleklerini gözönünde bulundurarak konuya uygun olması halinde sınıfa davet ederek soru-cevap, hikaye okuma, şarkı söyleme gibi faaliyetlerde katılmalarına izin veriyorum. Diğer etkinliklerde karışıklık çıkıyor ve sınıf dağılıyor. Sınıfa farklı bir kişinin gelmesi ile çocuklar olmadık davranışlar sergiliyorlar.”

” **Ö.2 :** Velilerimi sınıfa çağırıyorum onlar için uygun olan bir etkiliği seçiyoruz. Ancak uygulamada sınıf karışıyor çocuklar dinlemiyor bu durumda veli ne yapacağını şaşırıyor ve zor durumda kalıyor. Ben tekrar sınıfları toparlıyorum.”

Yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenler günlük bilgilendirmelerde geliş-gidiş saatlerinde kısa görüşmelerde çocuk hakkında günlük bilgi vermektedir. O gün yapılan çalışmalar, çocuğun davranışları, farklı bir olayın paylaşımı bu görüşmelerde yer alan konular arasındadır. Ayrıca velilere gönderilen yazışmalarda da yine gün içerisinde yapılan çalışmalar haber mektupları şeklinde gönderilmektedir. Bu yazışmalar veli ile öğretmen arasındaki bağı güçlendirmekte veli sürekli bilgi almakta ve yapılan uygulamaları takip edebilmektedir. Ancak bu yazışmalar her gün yapılmamaktadır. Öğretmenler sınıfların kalabalık olması nedeni ile her gün düzenli olarak göndermemekte bunun için zaman gerekmektedir. Önemli gördükleri konular hakkında bu yazışmaları kullanmaktadırlar. “**Ö.6:** Daha çok gün içerisinde gerçekleşen ekstra bir durum varsa örneğin; çocuğun o gün düşmüş olması, çok güzel bir fikir ortaya atması, yedek kıyafet, o haftaki etkinlikler için gerekli malzemeler, özel bir durum varsa velinin

okula çağırılması ve bazı bilgilendirme amaçlı küçük yazılar konularımız oluşturuyor.”

” **Ö.3:** Genellikle gün içerisinde öğrettiğim şeylerin evde de tekrar edilmesi ya da kullanılması için haber mektupları gönderiyorum. Tabi bunun dışında okulla ilgili olabilecek hatırlatmaları da yazışma ile yapabiliyoruz.” Ayrıca öğretmenler yapılan çalışmalara dikkat çekmek ve velilerle paylaşımı artırmak adına eğitim panolarını da kullanmaktadırlar. Bu panolarda yapılan çalışmalar sergilenmekte, bilgilendirici yazılar yer almakta, duyurular, ilanlar sergilenmektedir. Bu durumu okulun fiziki şartları etkilemektedir. Özellikle dar sınıflarda eğitim panolarının kullanımı sınırlanmaktadır. Bu durumda öğretmenler okulun koridorlarını kullanmaktadırlar. “**Ö.8:** Eğitim panolarımız var ve çok rahat kullanıyoruz. Yaptığımız çalışmalarımızı sergileyebiliyoruz. Velilere de görsel olarak sunum yapma şansımız oluyor.” “**Ö.3:** Okulun fiziki koşulları çok önemli. Bazen sınıfımızda yer bulamıyoruz ve eğitim panosu yerine sınıfımızın camlarını kullanıyoruz”.

Yapılan analizler sonucunda görüşme yapılan öğretmenlerin bir kısmı aile katılımını yeterli bulurken bir kısmı yetersiz bulmaktadır. “**Ö.2:** Yeterli buluyorum. Öğretmen veli ilişkisi yakın ve sürekli görüşebiliyoruz. Hatta bazen bu durum aşırıya kaçıyor ve veliler neredeyse sınıfa dahil oluyorlar.” Bu durumda katılımı artırmak için okula davet etme, yazışmalar kullanma ve duyular gönderme, okul yönetiminde yardım isteme gibi teknikleri kullanmaktadırlar. “**Ö.3:** Yönetim okul öncesine önem veriyor ve benim düzenlediğim her şeye destek veriyorlar. Ailelerle birlikte yaptığım piknik, müze gezisi, sergi vb. hep destekliyorlar.”

Bazı velilerin çalışma hayatında olmamasına rağmen katılmadıkları bunun nedeni olarak ise günlük rutinlerin fazla zaman alması olduğunu belirtmeleridir.

Ö.8: Kesinlikle yetersiz buluyorum. Çünkü velilerin bir çoğu ev hanımı olmasına rağmen çocuklarıyla ilgili olan etkinliklere katılma taraftarı olmuyorlar gerekçe olarak da işlerinin bir türlü bitmediğini dile getiriyorlar. Katılımları arttırmak için çeşitli konularda daha çok görsel olan ya da somut olan olaylara yer vererek ilgilerini toplamaya ve çocuklar üzerindeki etkisini anlatmaya çalışıyorum. Bunu da gerek sözel olarak gerekse yazılı olarak sunuyorum. Zaman zaman kısa çalışmalar düzenleyerek katılımı arttırmaya çalışıyorum ekonomik nedenlerle gelemeyen veliler için bile ücretsiz ve hiç sorunsuz

ortamlar ayarlamaya çalışıyorum. Bütün bunlara rağmen aile katılımını yetersiz buluyorum.”

Diğer yandan aile katılımının yeterli olması için öğretmenlerin aile katılımına ilişkin farklı düşünceleri bulunmaktadır. Öğretmenlerin seminerler ve kurslarla bu konuda daha fazla bilgilendirilmesi, yazışmalar, resimler, haftalık bültenler hazırlanması ve veliye gönderilmesi, özellikle sosyal faaliyetler konusunda M.E.B'nin izin konusunda daha esnek olması gibi öneriler gelmiştir.”Ö.5 Bizlere daha fazla eğitim verilsin. Aile katılımını daha farklı nasıl kullanabileceğimiz öğretilsin. “

4.6.2. Veli Görüşmeleri Sonucunda Elde Edilen Bulgular

Velilerle yapılan görüşmeler ve yapılan analiz sonucunda aile katılım etkinliklerinin veliler üzerinde; velilerin çalışma unsuru, aile katılım etkinliklerinin özellikleri, velilerin bu etkiliklere ne sıklıkta katıldıkları ya da katılmadıkları, iletişim yöntemi olarak kullanılan teknikler, yazışmalar ve konferanslar gibi unsurlar saptanmıştır. Araştırmada aile katılım etkinliklerinin veli gruplarında farklı özellikleri belirlenmiştir. Yapılan görüşmeler sonrasında aile katılım etkinlikleri içerisinde yer alan iletişim etkinlikleri konusunda velilerin okula hemen her gün geldikleri saptanmıştır. Bu durum velilerin evlerinin okula yakın olması ve servise ihtiyaç duymamalarından kaynaklanmaktadır. Okula her gün geliş ve gidişlerinde öğretmenle görüşmelerini yeterli bulmaktadırlar. “V.2: Çocuğumu okula hergün ben getirip götürüyorum çünkü evimiz okula çok yakın ayrıca öğretmenle görüşme fırsatım oluyor. Bu nedenle ben getirip götürüyorum.” ”V.6: Sürekli ben getirip götürüyorum. Eğitimin sürekli olması gerektiğini düşünüyorum ve öğretmeni ile sık sık konuşuyorum. Sürekli bilgi alıyorum. Bu da iyi benim için iyi bir olaydır.” Bu görüşmeleri aslında aile katılım etkinlikleri içerisinde yer aldıkları ya da bu konuda bilinçli olarak her gün görüşme yaptıklarını söylemek uygun değildir. Veliler bu durumu evlerinin okula yakın olması şeklinde açıklamışlardır. Bunun yanında veli gruplarında farklı özelliklerde saptanmıştır.

Özellikle çalışan velilerin okula sık sık gelemedikleri haftada ya da ayda bir kez uğrayabildikleri belirlenmiştir. Çalışma saatlerinin okul saatleri ile çakışması, çocukların geliş ve gidişlerinde servis kullanılması nedeni ile velilerin okula uğramadıkları ortaya çıkmıştır. Bu velilerin çalışmaları nedeni ile okula her gün

gelmemelerinden kaynaklı olarak daha çok telefon ile öğretmene ulaştıkları belirlenmiştir. “**V.2:** Okula her gün ben getirip götürüyorum geliş-gidişlerde de öğretmenle yüz yüze görüşüyorum. Böyle daha iyi oluyor. Çok zor durumda kalırsam acil bir durum olursa telefon ediyorum.” ” **V.1:** Çalışıyorum ben bu nedenle okula gelemiyorum. Yüz yüze görüşme fırsatım olmadığı zaman telefonla görüşüp bilgi alıyorum.” Çalışan velilerin daha çok bir sorun olduğunda okula gelerek, öğretmenle yüz yüze konuşarak çözüm yolları bulmaya çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmen ile her gün görüşmeyi çok anlamlı bulmadıkları ve her gün görüşüldüğü takdirde öğretmenin bu durumdan sıkılacağı düşünülmektedir. “**V.3:** Okula her gün gelemiyorum uğrayabilirsem haftada bir kez ya da ayda bir kez uğruyorum. Çalışıyorum bu nedenle de sık sık okula gelemiyorum. Öğretmeni de sıkmamak lazım.” Elde edilen veriler açısından bakıldığında çalışmayan velilerin okula sık sık uğradıkları, çalışan velilerin ise zaman problemi nedeni ile haftada ya da ayda bir kez uğradıkları belirlenmiştir. Her iki grup veli için daha çok yüzyüze görüşmeyi tercih ettiklerini söylemek mümkündür.

Velilerle yapılan görüşmeler sonrasında sadece yüzyüze görüşme ve telefonla iletişim sağlanmadığı diğer aile katılım etkinliklerinden biri olan yazışmalardan da faydalandığı belirlenmiştir. Bu yazışmalar daha çok kısa notlar şeklinde hazırlanan haber mektuplarıdır. Bu mektuplarda genellikle günlük bilgilendirmeler ve duyurular yer almaktadır. Gün içerisinde yapılan etkinliklerle ilgili bilgilere yer verilmektedir. Sınıf içerisinde yapılan etkinlikleri ya da öğrenilen yeni bir konunun evde de pekiştirilmesi için veliler bilgilendirilmektedir. Bu bilgilendirmede yapılabilecek etkinlik örnekleri yer almaktadır. “**V.5:** Okulda o gün neler yapmışlarsa ondan bahseden yazılar geliyor bazende yaptıklarını eve gönderiyor. Yaptıklarının aynısını ya da benzerini evde de yapmamızı istiyor.” Bunun yanında çocuğun gün içerisinde yaptığı farklı bir davranış, çocuğun olumlu bir gelişme göstermesi gibi paylaşımcı notlar yer almaktadır. Ayrıca yapılan etkinliklerinin evlere gönderilmesi veli ile paylaşılmasını artmasını sağlamaktadır. Veliler öğretmenlerin çocukları ile ilgili bu tip bilgileri kendileri ile paylaşımlarından ve evde de çocuklarının eğitimi ile ilgili bir şeyler yapabilmelerine olumlu bakmaktadır. Yazışmalar içerisinde yer alan diğer konu ise velilerden istenen malzemeler ve maddi destektir. Günlük plan içerisinde yer alan uygulamalar için velilerde artık malzemeler istenmektedir. Bu malzemeler içerisinde kapaklar, boncuklar, düğmeler, kumaşlar, kutular vb. materyaller yer almaktadır. “**V.1:** Evde kullanmadığımız kutuları

falan istiyor bir de çocuğumuza karşı sabırlı ve anlayışlı davranmamız gerektiğini söylüyor.” Bunun dışında zaman zaman maddi destek istendiği saptanmıştır. Bu maddi desteğin sınıf içerisine yeni bir materyal almak, kırtasiye parası ya da gezi ve tiyatro gibi sosyal etkinlikleri sağlayabilmek için istendiği ortaya çıkmıştır. Veliler çok fazla para istenmediği takdirde bu durumdan rahatsız olmamaktadır. Veliler bu durumu şu ifadelerle açıklamışlardır. “**V.4:** Okula ya da sınıfa bir şeyler yapılacağı ya da alınacağı zaman para isteniyor. Çok fazla olmazsa ödüyorum ama miktar arttıkça zorlanıyoruz tabi.”

Ancak öğretmenler velileri yazışmalar ve yüz yüze görüşmeler dışında aramamaktadırlar. Öğretmenler daha çok acil bir durum olduğunda velilere ulaşmaktadırlar. Çocuğun okulda hasta olması, düşmesi veya saldırgan bir davranış göstermesi, sınıf düzenini bozması, arkadaşına zarar vermesi gibi problem kabul edilen davranış sorunlarında velileri aramakta ve okula davet etmektedirler. “**V.2:** Çocuğum okulda hastalanmıştı ateşi çıkmıştı o zaman aradılar ve gelmemi söylediler.” Veliler bu durumu kabullenmektedirler. Problemlerli çocukların aileleri zaman zaman okula dahi gelmeden bu durumu tamamen öğretmene bırakmaktadır ve bu konuda öğretmen ne derse onun yapılmasını kabul etmektedir. Bu durumdan çocuklarının yaramazlığı nedeni ile sürekli öğretmenle yüz yüze gelmekten utandıkları belirlenmiştir. “**V.3:** Benim çocuğum biraz yaramaz sorun çıkarıyor o zaman öğretmen benle konuşmak için beni çağırıyor. Ben de aslında bu durumdan bazen utanıyorum ama çocuk işte dinlemiyor.”

Veliler öğretmenlerin acil bir durum olmadığı takdirde kendilerini aramamalarını normal karşılamaktadırlar. Bu durum velilerin aile katılım çalışmaları hakkında bilgi sahibi olmadıklarını ve geleneksel eğitim anlayışının devam ettiğini ortaya koymaktadır. Aksine aile katılım etkinlikleri içerisinde sadece problem durumunda değil velilerle olumlu gelişmelerinde paylaşılması daha uygundur.

Aile katılım etkinliklerine bakıldığında önemli bir yere sahip olan ev ziyaretleri ve evde yapılacak etkinlikler konusunda yapılan görüşmeler sonucunda şu saptamalar yapılmıştır. Tüm veliler öğretmenlerin kendilerini evde ziyaret etmesini istemektedirler. Bu durumda farklı bakış açıları ortaya çıkmıştır. Çocukların öğretmenlerini evde de görmek istemeleri, odalarını ve oyuncaklarını göstermeyi istemeleri, evdeki sosyal ortamın beraber paylaşılması, okulda rahatça sormadıkları soruları evde daha rahat sormaları, çocukları hakkında çok özel olan bazı konuları yalnız konuşmak istemeleri gibi

nedenlerle veliler öğretmenlerin ev ziyaretlerine olumlu bakmaktadırlar. “**V.6** : Ev ortamımızı görmesini isterim. Oğlum odasını öğretmenine göstermeyi çok istiyor. Bende gelmesini ve nasıl bir ortamda yaşadığımızı görmesini isterim. Tabiki geldiğinde de oğlumla ilgili ayrıntılı olarak konuşmak ve bilgi almak isterim.”Ancak tüm öğrencilere ev ziyareti düzenlenememektedir. Bu durum uygun zamanın ayarlanamaması şeklinde belirlenmiştir. Öğretmenlerin evde yapılabilecek etkinlikler konusunda en çok çalışma sayfalarını kullandıkları bunun dışında oyun hamurları ile oynama ve hikaye kitabı okuma önerileri ortaya çıkmıştır. “**V.8**: Evde ona hikaye kitabı okumamı söylüyor hem dili gelişsin diye hem de kitap okumaya alışsın diye.” Çalışma sayfaları gün içerisinde öğrenilen yeni bir kavramın ya da bir rakamın evde tekrar edilmesini sağlamak için gönderilen fotokopilerden oluşmaktadır. Bu fotokopilerin ödev olarak nitelendirildiği belirlenmiştir. Ödevlerin doğru bir şekilde yapılması ve velilerle çocukların bu fotokopileri beraber yapmaları istenmektedir. Bu durumda çocukların bir büyükle çalışarak yanlış öğrenmelerini engellemek amaçlanmıştır. Veliler bu durumu şu şekilde ifade etmiştir. ” **V.5**: Kendinin gönderdiği ödevleri -rakamlarla ilgili olanları falan-birlikte yapmamızı istiyor. Çünkü yanlış yapıyor ya da özenmiyor.” ”**V.1**: Verdiğim ödevleri birlikte yapın diyor yanlış öğrenmesin diyor.”

Yapılan görüşmeler sonucunda velilerin aile katılımına sıcak baktıkları zaman zaman etkinliklere katıldıkları ancak aile katılımı konusunda çok fazla bilgiye sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışmalara uyum sağlamaya çalıştıkları ancak yapılan çalışmaların amacı konusunda çok net olmadıkları belirlenmiştir. Aile katılımına ilişkin önerileri hakkında düşünceleri alındığında bu konuda değil ama daha çok okul müfredatı hakkında öneriler sunmuşlardır. Kendilerine de eğitim verilmesi, çocuklar için ingilizce derslerinin müfredata alınması, ilköğretim alt yapısının biraz daha yoğun verilmesi, giriş ve çıkış saatlerinin velilerle iletişim konusunda broşürler kullanılarak daha verimli hale getirilmesi, gelişim değerlendirmelerinin velilerle paylaşılması, internet kullanımının yaygın olarak kullanılması şeklinde ifade etmişlerdir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalarla sunulmuştur.

Araştırmanın amaçlarında yer alan öğretmenlerin yıllık planda yer verdikleri aile katılım etkinliklerine baktığımızda öğretmenlerin bazı etkinliklere sıkça yer verdikleri bazı etkinlikleri hiç kullanmadıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin farklı yayın evlerine ait hazır plan kullandıkları belirlenmiştir. Kullanılan bu planlarda aile katılım etkinliklerinden en sık yer verilenleri evde yapılacak etkinlikler, ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılımı ve okul ziyaretleridir. Bunun yanında diğer aile katılım etkinliklerinden yönetim ve karar verme süreçlerine katılım, ev ziyaretleri, eğitim panoları, telefon görüşmeleri, teyp kayıtları, toplu dosyalar, toplantılar ve geliş-gidiş saatleri yer verilmeyen etkinlikler arasındadır.

Benzer bir araştırmada Castro ve diğ.(2004) yaptıkları çalışmada, Head Start programlarındaki aile katılımı türlerini ve katılım sayısını belirlemek için aile, öğretmen, sınıf nitelikleri ve aile katılımı arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Haed Start programına aileler (1131) ve öğretmen (58) katılmıştır. Veriler gönüllü kayıtları, aile mülakatları, öğretmen anketleri ve sınıf gözlemleri ile toplanmıştır. Bulgulara göre aile katılımı aktivitesinin en sık tipi, sınıftaki etkinliklere yardımcı olmak, daha sonrası ise aile toplantılarına katılmaktır. Bu tür yıl içindeki katılım sayısı ile tutarlıdır (Castro ve diğ.2004).

Araştırmanın ikinci amacına yönelik öğretmenlerin meslek yıllarına göre aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıklarına ilişkin analiz sonuçlarına baktığımızda öğretmenlerin meslek yıllarına göre aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıkları arasında bir ilişki ortaya çıkmaktadır. Katılım etkinliğine göre farklılıklar olsa da genel olarak meslek yılı fazla olan öğretmenlerin aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıkları artmakta; meslek yılı az olan öğretmenlerin ise aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıkları azalmaktadır.

Aynı şekilde Castro'nun yaptığı araştırmada Head Starts'da daha deneyimli öğretmenler, sınıflarında gönüllü olan velilerle çok daha fazla zaman geçirirler buna göre öğretmenlerin sınıflarındaki aile katılımına dair kayıtları, gönüllülerle tutarlı olarak ilişkilendirilmiştir (Castro ve diğ. 2004).

Araştırmanın üçüncü amacı olan anasınıfı öğretmenlerinin eğitim durumlarına göre aile katılım etkinliklerine yer durumları şöyledir. Öğretmenlerin eğitim durumları ön lisans mezunu ve lisans mezunu olmak üzere iki kategoride incelenmiştir. Aile katılım etkinliklerine ön lisan mezunu olan öğretmenlerin tüm etkinliklerde orta ve üst düzeyde yer verdikleri, lisans mezunu olan öğretmenlerin kategoriler arasındaki dağılımda çok büyük farklılıklar olmamasına rağmen alt düzeyde yer verdikleri görülmektedir

Yapılan çalışmanın dördüncü amacı olan anasınıfı öğretmenlerinin aile katılımı hakkındaki görüşlerine baktığımızda öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda şu bulgular elde edilmiştir. Öğretmenlerin aile katılım çalışmalarına hazırlık aşamasında formlar kullandıkları belirlenmiştir. Bu formlarla aile katılımının nasıl sağlanacağı, neler yapılabileceği saptanmaktadır. Yapılan çalışmalar sonucunda bazı aile katılım etkinliklerinin zaman problemi ve velilerden kaynaklı bazı özel nedenlerden dolayı kullanılmadığı ortaya çıkmıştır. Bunun dışında öğretmenlerin yazışmalar kullandıkları, okulun veya sınıfın fiziki şartlarının uygun olması halinde eğitim panolarından faydalandığı, ebeveynlerin sınıfa davet edilerek sınıf içi etkinliklere katılımı sağlandığı, konferanslar ve bireysel görüşmeler yapıldığı belirlenmiştir. Ancak konferans ve bireysel görüşmelerde yine zaman problemi ve ailenin sorun durumunda görüşmeye gelmemesi gibi nedenlerle katılım az gerçekleşmektedir. Yazışmaların içeriğinde ise günlük bilgilendirme notları, okul ile ilgili duyurular, etkinlik için artık malzeme isteme ve maddi destek konuları yer almaktadır. Genel katılım değerlendirilmesi yapıldığında bazı öğretmenler aile katılımını yeterli bulurken bazı öğretmenler yetersiz bulmaktadır. Velilerin müfredata aykırı istekleri olduğu yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin aile katılımına ilişkin farklı düşünceleri bulunmaktadır. Öğretmenlerin seminerler ve kurslarla bu konuda daha fazla bilgilendirilmesi, yazışmalar, resimler, haftalık bültenler hazırlanması ve veliye gönderilmesi, özellikle sosyal faaliyetler konusunda M.E.B'nin izin konusunda daha esnek olması gibi öneriler gelmiştir.

Dempsey (2002)'nin aile katılımının yararları ve engelleri üzerine yaptığı çalışmada şu sonuçlar elde edilmiştir. Aile katılımının çocuğun akademik başarısı üzerinde etkili olduğu, akademik başarı için gerekli davranış değişikliğinin oluşması, ailenin tatmini ve ailenin bu tatminle okulla işbirliğine girmesi bulgular arasındadır. Diğer yandan ailenin sosyal durumundan kaynaklı sorunlar (eğitim vb.), zaman problemi ve ailenin psikolojik sorunları (kötü okul anıları vb.) gibi nedenlerden dolayı katılımın gerçekleşmesi azalmaktadır sonucu çıkmıştır (Dempsey 2002).

Bir başka çalışmada İstanbul ili Kadıköy ilçesinde yapılan çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular, ankete katılan 50 öğretmen velinin okuldaki eğitim konusunda bilgilendirilmesini çok önemli buldukları ortaya çıkmıştır. Bu bilgilendirmenin öğretmen tarafından bir veya birkaç şekilde gerçekleştirildiği görülmüştür. Birinci sırayı “aylık, üç aylık veya yıllık toplantılar” alırken velinin “okula daveti” ,“telefonla bilgilendirme” , “kısa karşılaşmalar” ve“eve gönderilen raporlar” şeklinde sıralanmıştır. Okuldaki eğitimciler tarafından eğitici konferanslar ve ev ziyaretlerinin son sırayı aldığı gözlenmiştir.Öğretmenlere “ veliyi bilinçlendirmede ele aldıkları konular” sorulduğunda birinci sırayı “okuldaki program ve uygulamalar hakkında bilgi” almıştır. (Akt. Çağdaş ve Seçer, 2006)

Koç, Taylan ve Bekman'ın (2001)'da yaptıkları araştırmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Okulöncesi öğretmenlerine okul-aile işbirliğinin nasıl sağlandığı ile ilgili görüşme soruları yöneltilmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu 1-2 ya da 3-4 kez velilerle toplantı yaptıklarını, toplantıların dışında veli ya da kendileri istedikçe, veliler okula geldikçe görüşme yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğu, toplantılarda velilerle malzeme gereksiniminin karşılanması, çocuğun eğitimi ve okuldaki davranışları ile ilgili bilgi vermek ve velilerden evde olanlar ile ilgili bilgi almak konularında işbirliği yaptıklarını belirtmişlerdir (Koç ve diğerleri, 2001).

Yine Büyükkaragöz'ün (1993,) çocukları okul öncesi eğitim kurumuna devam eden anne babalarla, bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin okul öncesi eğitime yaklaşımlarına ve bu kurumlardaki amaçların nasıl gerçekleşebildiğine ve çocuklarda meydana gelen davranış değişikliklerine ait görüşlerini incelemiştir. Çalışmayı 3-6 yaş grubunun eğitimini üstelenen 70 öğretmen ve bu yaş grubu çocuklarının anne-babaları

(230) oluşturmuştur. Anne babalarla öğretmenlerin “okul öncesi eğitim programı” hakkındaki görüşleri anket yoluyla toplanmıştır. Bulgulara göre anne ve babalar, okulöncesi eğitim kurumlarında yapılan çalışmalar hakkında öğretmenle ilişki kurup bilgi alma yoluna gitmemekte çocuklarının anlattıkları ile bilgi sahibi olmaktadır. Araştırma kapsamında ki anne ve babaların büyük çoğunluğu da çocuklarından bu konuda bilgi aldıklarını belirtmişlerdir (Büyükkaragöz, 1993).

Ayrıca Fausthornk (2003) anne babalar ve öğretmenlerle uygulama yapmıştır. Örneklem grup random yoluyla seçilmiştir. 33 sorudan oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Okul-aile işbirliğinin çocuğun akademik başarısına etkisi ve ailelerin aile katılımına yönelik bakış açıları üzerine yaptığı çalışma sonucunda okul ile aileler arasında aile katılımına yönelik, akademik başarı için ve eğitimde kullanılması gereken metod gibi konularda görüş ayrılıkları olduğu ortaya çıkmıştır (Fausthornk, 2003).

Araştırmanın velilerle ilgili amaçlarında yer alan beşinci amaçta Velilerin Yaşlara Göre Aile Katılım Etkiliklerine Katılım Durumları görülmektedir. Velilerin yaşlarının aile katılım etkinlikleri ile farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için yapılan ki kare testi sonucu, anlamlılığın ($P = .399$) olmadığı görülmüştür. Velilerin yaş durumları ve etkinliklere katılım durumlarının yüzdeliklerine baktığımızda da birbirine yakın değerler olduğu ortaya çıkmıştır. 22-31 yaş aralığında yer alan velilerin 52’si (%41.9) orta düzeyde, 32-41 yaş arası velilerin 63’ü (%50.8) ile orta düzeyde ve 42 üzeri olan 9 velide(%7.3) ile orta düzeyde yer vermiştir. Bu durumda velilerin yaşlarının aile katılım etkinliklerine katılımı etkilemediğini söyleyebiliriz.

Velilerin Eğitim Durumlarına Göre Aile Katılım Etkinliklerine Katılım Durumlarına baktığımızda ise, eğitim durumlarıyla katılım durumları arasında anlamlı farklılığın olduğu ($P = .023$) ki kare testi sonucu görülmektedir. İlkokul mezunu olan ailelerin 33’ü (%38.8) ile orta düzeyde, orta okul mezunu olan ailelerin 15’i (%41.7) ile alt düzeyde, lise mezunu olan ailelerin 47’si (% 45.6) ile orta düzeyde, ön lisans mezunu olan ailelerin 10’u (%55. 6) ile orta düzeyde ve lisans mezunu olan ailelerin 21’i (% 45.7) ile orta düzeyde yer vermişlerdir. Bu duruma bakarak ailelerin eğitim durumları ile aile katılım etkinliklerine katılım durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Aslanargun ve arkadaşlarının yaptığı “Okula Yönelik Veli İlgi Yetersizliğinin Sebepleri” başlıklı araştırmaya göre (2007) aileler, okula yeterince ilgi göstermeme nedenlerini işlerinin çokluğuna ve kendi eğitim düzeylerinin yetersiz olmasına bağlamaktadır. Dikkate değer oranda veli okula yönelik ilgisizlik nedenini, öğretmen ve yöneticilerin kendilerine yeterince ilgi göstermemesi olarak belirtmektedir. Gerek çocuklarıyla olan iletişimlerinde karşılaştıkları sorunların çözümünde, gerekse bilgi gereksinimi hissettikleri alanlarda okuldan yararlanmak isteyen velilerin büyük çoğunluğu eğitim kurumlarına duyulan güven konusunda olumlu görüş taşımaktadır. Genel anlamda, ailelerin okula yönelik ilgi yetersizliğinin temelinde, okul yönetimi ve öğretmenlerle iletişimsizlikten kaynaklanan yanlış anlamaların ve şüphelerin bulunduğu ortaya çıkmaktadır (Aslanargun, 2007).

Gürşimşek ve diğerleri(2007)’de yaptığı araştırmanın örneklem grubunu İzmir ili Foça, Aliğa ve Karşıyaka ilçelerinde araştırmacılarca seçilmiş 6 okulöncesi eğitim kurumunda çocuğu eğitim görmekte olan 161 baba oluşturmaktadır. Katılımın desteklendiği/desteklenmediği okullardaki babalara Aile Katılım Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu uygulanarak veriler toplanmıştır. Elde edilen bulgular katılımın desteklendiği okullardaki babaların katılım düzey ve beklentilerinde anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan istatistiksel analizlerde babaların yaşı, eğitim düzeyi ve anne-babanın çocuk yetiştirme konusunda anlaşma düzeyleri ile babaların eğitime katılım düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı her hangi bir farklılaşma bulunmamıştır. Yapılan analizlerde babaların çocukları ile geçirdikleri süre ve okul öncesi eğitimin çocuklarının gelişimine katkısına ilişkin inançları ile katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür (Gürşimşek ve diğerleri, 2007).

Çalışmanın son amacı olan velilerin aile katılım etkinliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde çalışmayan ve evleri okula yakın olan velilerin servis kullanmadıkları okula hemen her gün geldikleri ve öğretmenle yüz yüze görüştükleri, çalışan velilerin ise haftada ya da ayda bir kez okula geldikleri ve acil bir durum olduğu takdirde öğretmenle telefon ile haberleştikleri belirlenmiştir. Öğretmenler ve veliler arasında haber mektupları en sık kullanılan yöntemlerden biridir. Bu mektuplarda günlük bilgilendirmeler, çalışma sayfaları (ödev) etkinlikler için materyal isteme ve maddi destek gibi konular yer almaktadır. Bunun dışında veliler acil bir durum yani çocuğun hasta olması vb. gibi durumlar dışında aranmamaktadır. Bunun aksine veliler

öğretmenlerin ev ziyareti yapmalarını çok istemekte ve bunu öğretmenlerin ev ortamlarını görmelerini istemeleri ve çocukları hakkında ayrıntılı bilgi almak istemeleri ile açıklamaktadırlar. Velilerin aile katılımı ve okul öncesi eğitim programından beklentileri arasında kendilerine de eğitim verilmesi, günlük program akışında ilköğretim alt yapısının daha yoğun çalışmalarla desteklenmesi, İngilizce derslerinin müfredata alınması ve çocuklarla ilgili yapılan değerlendirmelerin kendileri ile paylaşılması yer almaktadır.

Aile katılım engelleri üzerine Kaya'nın 2002 yılında ailelerin okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara karşı ilgi ve katılımları ile ailelerin eğitimine okulöncesi eğitim kurumlarının katkısı konusunda anne ve baba görüşleri üzerine yapmış olduğu araştırmada araştırmaya 18 anne, 6 baba olmak üzere toplam 24 kişi katılmış ve nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşmelerle gerçekleştirilmiş şu sonuçlar elde edilmiştir: anne ve babalar, çocuklarının öğretmenleri ile görüşme sıklıklarını, hemen hemen her gün ve sorunlar oldukça biçiminde belirtmişlerdir. Anne ve babaların tümü, okulda gün boyu çocukları ile yapılan etkinlikler konusunda bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Anne ve babaların, okulda gün boyunca yapılan etkinlikler ve uygulanan eğitim programında rol almadıkları, ancak rol alma konusunda tümüyle istekli oldukları görülmüştür. Kendileriyle görüşme yapılan anne ve babaların büyük bir bölümü; öğretmenlerin, kendilerini, çocuklarının gelişimi, eğitimi, gereksinimleri vb. konularda bilgilendirmeye yönelik çalışmalar yaptıklarından söz etmişlerdir. Anne ve babaların büyük bir bölümü; okuldaki eğitimciler tarafından, kendilerine yönelik bir anne-baba eğitimi programı düzenlenmediğini, belirtirken kimileri ise böyle bir programın düzenlendiğini belirtmişlerdir. Sonuç olarak; araştırma bulguları anne ve babaların, okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara karşı ilgili ve işbirliğine açık oldukları, okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan etkinlikler ve eğitim programına katılımları gerçekleşmese de bu konuda istekli ve işbirliğine hazır bulduklarını göstermiştir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Yapılan analizler sonucunda araştırmanın amaçlarına ilişkin şu sonuçlar elde edilmiştir. Amaçlar içerisinde yer alan; Anasınıfı öğretmenlerinin;

Yıllık planda yer verdikleri aile katılım etkinliklerine baktığımızda öğretmenlerin bazı etkinliklere sıkça yer verdikleri bazı etkinlikleri hiç kullanmadıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin farklı yayın evlerine ait hazır plan kullandıkları belirlenmiştir. Kullanılan bu planlarda aile katılım etkinliklerinden en sık yer verilenleri evde yapılacak etkinlikler, ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılımı ve okul ziyaretleridir. Bunun yanında diğer aile katılım etkinliklerinden yönetim ve karar verme süreçlerine katılım, ev ziyaretleri, eğitim panoları, telefon görüşmeleri, teyp kayıtları, toplu dosyalar, toplantılar ve geliş-gidiş saatleri yer verilmeyen etkinlikler arasındadır.

Araştırmanın ikinci amacına yönelik öğretmenlerin meslek yıllarına göre aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıklarına ilişkin analiz sonuçlarına baktığımızda öğretmenlerin meslek yıllarına göre aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıkları arasında bir ilişki ortaya çıkmaktadır. Katılım etkinliğine göre farklılıklar olsa da genel olarak meslek yılı fazla olan öğretmenlerin aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıkları artmakta; meslek yılı az olan öğretmenlerin ise aile katılım etkinliklerine yer verme sıklıkları azalmaktadır.

Araştırmanın üçüncü amacı olan anasınıfı öğretmenlerinin eğitim durumlarına göre aile katılım etkinliklerine yer durumları şöyledir. Öğretmenlerin eğitim durumları ön lisans mezunu ve lisans mezunu olmak üzere iki kategoride incelenmiştir. Aile katılım etkinliklerine ön lisan mezunu olan öğretmenlerin tüm etkinliklerde orta ve üst düzeyde yer verdikleri, lisans mezunu olan öğretmenlerin kategoriler arasındaki dağılımda çok büyük farklılıklar olmamasına rağmen alt ve üst düzeyde yer verdikleri görülmektedir.

Yapılan çalışmanın dördüncü amacı olan anasınıfı öğretmenlerinin aile katılımı hakkındaki görüşlerine baktığımızda öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda şu bulgular elde edilmiştir. Öğretmenlerin aile katılım çalışmalarına hazırlık aşamasında formlar kullandıkları belirlenmiştir. Bu formlarla aile katılımının nasıl sağlanacağı, neler yapılabileceği saptanmaktadır. Yapılan çalışmalar sonucunda bazı aile katılım etkinliklerinin zaman problemi ve veliden kaynaklı bazı özel nedenlerden dolayı kullanılmadığı ortaya çıkmıştır. Bunun dışında öğretmenlerin yazışmalar kullandıkları, okulun veya sınıfın fiziki şartlarının uygun olması halinde eğitim panolarından faydalandığı, ebeveynlerin sınıfa davet edilerek sınıf içi etkinliklere katılımı sağlandığı, konferanslar ve bireysel görüşmeler yapıldığı belirlenmiştir. Ancak konferans ve bireysel görüşmelerde yine zaman problemi ve ailenin sorun durumunda görüşmeye gelmemesi gibi nedenlerle katılım az gerçekleşmektedir. Yazışmaların içeriğinde ise günlük bilgilendirme notları, okul ile ilgili duyurular, etkinlik için artı malzeme isteme ve maddi destek konuları yer almaktadır. Genel katılım değerlendirilmesi yapıldığında bazı öğretmenler aile katılımını yeterli bulurken bazı öğretmenler yetersiz bulmaktadır. Öğretmenlerin aile katılımına ilişkin farklı düşünceleri bulunmaktadır. Öğretmenlerin seminerler ve kurslarla bu konuda daha fazla bilgilendirilmesi, yazışmalar, resimler, haftalık bültenler hazırlanması ve veliye gönderilmesi, özellikle sosyal faaliyetler konusunda M.E.B'nin izin konusunda daha esnek olması gibi öneriler gelmiştir.

Araştırmanın velilerle ilgili amaçlarında yer alan beşinci amaçta Velilerin Yaşlara Göre Aile Katılım Etkinliklerine Katılım Durumları görülmektedir. Velilerin yaşlarının aile katılım etkinlikleri ile farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için yapılan ki kare testi sonucu, anlamlılığın ($P = .399$) olmadığı görülmüştür. Velilerin yaş durumları ve etkinliklere katılım durumlarının yüzdeliklerine baktığımızda da birbirine yakın değerler olduğu ortaya çıkmıştır. 22-31 yaş aralığında yer alan velilerin 52'si (%41.9) orta düzeyde, 32-41 yaş arası velilerin 63'ü (%50.8) ile orta düzeyde ve 42 üzeri olan 9 velide (%7.3) ile orta düzeyde yer vermiştir. Bu durumda velilerin yaşlarının aile katılım etkinliklerine katılımı etkilemediğini söyleyebiliriz.

Velilerin Eğitim Durumlarına Göre Aile Katılım Etkinliklerine Katılım Durumlarına baktığımızda ise, eğitim durumlarıyla katılım durumları arasında anlamlı farklılığın oluştuğu ($P = .023$) ki kare testi sonucu görülmektedir. İlkokul mezunu olan

ailelerin 33'ü (%38.8) ile orta düzeyde, orta okul mezunu olan ailelerin 15'i (%41.7) ile alt düzeyde, lise mezunu olan ailelerin 47'si (% 45.6) ile orta düzeyde, ön lisans mezunu olan ailelerin 10'u (%55. 6) ile orta düzeyde ve lisans mezunu olan ailelerin 21'i (% 45.7) ile orta düzeyde yer vermişlerdir. Bu duruma bakarak ailelerin eğitim durumları ile aile katılım etkinliklerine katılım durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Çalışmanın son amacı olan velilerin aile katılım etkinliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde çalışmayan ve evleri okula yakın olan velilerin servis kullanmadıkları okula hemen her gün geldikleri ve öğretmenle yüz yüze görüştükleri, çalışan velilerin ise haftada ya da ayda bir kez okula geldikleri ve acil bir durum olduğu takdirde öğretmenle telefon ile haberleştikleri belirlenmiştir. Öğretmenler ve veliler arasında haber mektupları en sık kullanılan yöntemlerden biridir. Bu mektuplarda günlük bilgilendirmeler, çalışma sayfaları (ödev) etkinlikler için materyal isteme ve maddi destek gibi konular yer almaktadır. Bunun dışında veliler acil bir durum yani çocuğun hasta olması vb. gibi durumlar dışında aranmamaktadır. Bunun aksine veliler öğretmenlerin ev ziyareti yapmalarını çok istemekte ve bunu öğretmenlerin ev ortamlarını görmelerini istemeleri ve çocukları hakkında ayrıntılı bilgi almak istemeleri ile açıklamaktadırlar. Velilerin aile katılımı ve okul öncesi eğitim programından beklentileri arasında kendilerine de eğitim verilmesi, günlük program akışında ilköğretim alt yapısının daha yoğun çalışmalarla desteklenmesi, İngilizce derslerinin müfredata alınması ve çocuklarla ilgili yapılan değerlendirmelerin kendileri ile paylaşılması yer almaktadır.

6.2. Öneriler

6.2.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

- Aile katılımını artırmak ve velilere uygun etkinlikleri belirlemek için velileri daha yakından tanıma çalışmaları yapılabilir.
- Ailelerle iletişim boyunda teknolojik araçlardan faydanılabilir.
- Ailelerin katılımı ile ilgili beklentileri alınıp değerlendirilebilir.

6.2.2. Program Gelişimcilerine Öneriler

- Hazırlanacak olan aile katılım programları belirlenirken veli ve öğretmen görüşleri doğrultusunda hazırlanabilir. Öğretmenler çalıştıkları okulu, buldukları bölgedeki aileleri tanımaları bölgenin ihtiyaçlarını ve koşullarını da dikkate alarak aile katılım programında önceliklere yer vermeli ve gereken etkinlikleri belirlemeli, diğer aile katılım etkinliklerini de kullanmalıdır.
- Öğretmen ve veliler için seminer ve kurslar daha sık kullanılarak bu alanda farklı bakış açıları sunulabilir.
- Şuan kullanılan aile katılım programının uygulama boyutu ve sonuçları tekrar gözden geçirilebilir.
- Öğretmenlere hizmetiçi eğitim verilebilir.
- Aile katılım etkinliklerinde az kullanılan etkinliklerin nedenleri araştırılarak kullanımının sağlanması için çözüm yolları üretilebilir.

6.2.3. Araştırmacılara Öneriler

- Sosyo-ekonomik düzey dikkate alınarak yeni bir araştırma yapılabilir.
- Özel okullar ve devlet okulları arasındaki aile katılım çalışmaları ve katılım düzeylerinin karşılaştırılması yapılabilir.
- İdarecilerin de bu araştırma konusu hakkındaki görüşleri alınabilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, B. A.(1998), “Okulöncesi Eğitime Ebeveyn Katılımının Sağlanması “, *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi VII. Uluslar arası Eğitim Bilimleri Kongresi* (1998), C.2 S.97-100 .
- Aksoy, B., Turla, A. (1999), “Okul-Aile İşbirliği”, *Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı*, İstanbul :Ya-Pa Yayınları.
- Arabacı, N. (2003), ”Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Sınıf İçi Etkinliklere Katılan ve Katılmayan Annelerin Okul öncesi Eğitim Hakkındaki Bilgilerinin İncelenmesi”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aral, N., Kandır, A., Yaşar, M. (2002), *Okulöncesi Eğitim ve Okulöncesi Eğitim Programı*, İstanbul: Ya-Pa Yayınları .
- Aslanargun, E. (2007), “Okul - Aile İşbirliği Ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, s.18, ss.120-135.
- Balcı, A. (2004), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*, Ankara: PegemA Yayıncılık, 4. Baskı.
- Barnard, W.M. (2004), “Parent Involvement In Elementary School And Educational Attainment”, *Children & Youth Services Review*, s.26(1), ss.39–62.
- Brandan,R. (2006), “An Exploration Of The Alienation Experience By African-American Parents From Their Child’s Educational Envoriment “ *University Of Nevada Las Vegas*, August.
- Brewer, J, A. (2004), *Early Childhood Education Preschool Through Primary Grades*, Fifth Edition, USA:Merrencehall. Allyn and Bacon.
- Brooks, J, E. (2004), “Family Involvement In Early Childhood Education : A Descriptive Study Of Family Involvement Approaches And Strategies In Early Childhood Classrooms”, *Dissertation Abstracts International*, 65(08), 2890A. (UMI No. 3142799), University Of South Caroline .
- Büyükkaragöz, S. (1993), “Ana Babalarla, Öğretmenlerin Okulöncesi Eğitim Programı Hakkındaki Görüşleri”, *9. YA-PA Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul. YA-PA, 66-76.

- Canpolat, T. (2001), “Öğretmen Aile İşbirliği İle Aileleri Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Castro, C. D, Bryant, D. M., Skinner, M.L., Peisner-Feiberg, E.S. (2004), ” Parent Involvement in Head Start Programs: The Role of Parent, Teacher and Classroom Characteristics”, *Early Childhood Research Quarterly*, <http://www.sciencedirect.com/science> adresinden Nisan 2008’de alınmıştır.
- Coleman, M., Churchill, S. (1997), “Challenges to Family Involvement”, *Childhood Education*. (73), 144-148 .
- Cömert, D., Güleç, H. (2002),” Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımının Önemi: Aile-Çocuk Ve Kurum”, *On Sekiz Mart Üniversitesi İlköğretim Bölümü Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı* www.sosbil.aku.edu.tr/dergi/VII/comert.pdf adresinden Ağustos 2008’de alınmıştır.
- Çağdaş, A. , Seçer, Z (2004), *Anne Baba Eğitimi*, Konya: Eğitim Yayıncılık.
- Çağdaş, A., Seçer, Z (2006), *Anne-Baba Eğitimi*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çelenk, S.(2003), “Elementary Education Online”, 6(2), 234-248, <http://www.ilkogretim-online.org.tr>, adresinden Mayıs 2008’de alınmıştır.
- Christenson, L.S. (2002),” Collaborative Family-School Relationships for Children’s Learning Beliefs and Practices”, *Virginia Department of Education*, University of Minnesota.
- Davies, D.(2000). “Okul, Aile ve Toplumla Başarılı Bir İşbirliği asıl Sağlanır”? *Yaşadıkça Eğitim*, (67), 16-20. (Çev. İlkay Ulutaş).
- Downer, J. T., Mendez, J. L. (2005), “African American Father Involvement And Preschool Children's School Readiness”, *Early Education and Development*, 16(3), 317–340.
- Endsley, R., Minish, C. P., Zhou, Q. (1993), “Parent Involvement and Quality Day Care I Proprietary”, *Journal of Research in Childhood Education*, 7 (2), 53-61.
- Ensari, H. ,Zembat, R. (1999), “Yönetim Stillerinin Ailenin Okulöncesi Eğitim Programlarına Katılımı Üzerindeki Etkileri”, *Marmara Üniversitesi Anaokulu\Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı*, İstanbul: YA-PA Yayınları.

- Fantuzzo, J., Tighe, E., Childs, S. (2000), "Family Involvement Questionnaire: A Multivariate Assessment Of Family Participation In Early Childhood Education", *Journal of Educational Psychology*, 92(2), 367–370.
- Faust-Horn, K. L. (2003), "Parent And Teacher Perceptions Of The Relationship Between Home-School Collaboration And Student Success In The Classroom", *The Graduate School University of Wisconsin-Stout*, January 2003.
- Gökçe, E. (2000), "İlköğretimde Okul-Aile İşbirliğinin Geliştirilmesi" *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* Sayı:7 Sayfa 30 <http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/makale/say%C4%B17/30-> adresinden Ağustos 2008 de alınmıştır.
- Gökner, Ö. (2004), *Bilinçli Çocuk Yetiştirme*, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Graue, E., Brown, C.P. (2003), "Preservice Teacher's Notions of Families And Schooling", *Teaching and Teacher Education* 719-735.
- Gümüseli, A. (2004), "Aile Katılım ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi," *Özel Okullar Birliği Bülteni*, S. 2\6, SS. 14-14 <http://www.agumuseli.com/dokumanlar/makale/ailekatilimiogrencibasarisini.pdf> adresinden Temmuz 2007' de alınmıştır.
- Gürşimşek, I.(2003), "Okul Öncesi Eğitime Aile Katılımı ve Psikososyal Gelişim", *Kuramda ve Uygulamada Eğitim Bilimler Dergisi*, 3(1): S. 125-144.
- Gürşimşek, I., Kefi, S., Günseli, G. (2007), "Okulöncesi Eğitime Babaların Katılım Düzeyi İle İlişkili Değişkenlerin İncelenmesi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* Sayı:33 Sayfa: 181-191.
- Gürşimşek, I.(2003), "Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı ve Psikososyal Gelişim", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 3 (1), 125-144.
- Hoover-Dempsey, K.V., Joan M.T.(2002), "*Family-school Communication*", Vanderbilt University, March 2002.
- Hornby, G. (2000), *Improving Parental Involvement*, Cassell Wellington House, London.
- Hornby, G. (2005), *Improving Parental Involvement*, Continuum International Publishing Group, London.
- Jyotsa, P.(2003), "Multicultural Literacy Starts at Home", *Childhood Education*, 74.

- Kandır, A. (2002), *Okulöncesi Eğitim Programlarının Hazırlanması*, İstanbul : Kök Yayınevi
- Kandır, A. , Ersoy, Ö. , Ömeroğlu, E. (2004), *Yıllık Plan Örnekleri ve Aile Katılım Çalışmaları*, İstanbul: Morpa .
- Kaplan, S.(2002), “İlköğretim Birinci Kademe Okul-Aile İşbirliği Mevcut Durum ve Bir Model Önerisi”, *Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2006), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karip, E. (2002), *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kaya, Ö. M. (2002), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programlara Ailelerin İlgi Ve Katılımları İle Okulöncesi Eğitim Kurumlarının Aile Eğitimine Katkısı Konusunda Anne-Baba Görüşleri”, *Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü , Eskişehir.
- Kazak, E. (1998), “Okul-Aile İşbirliği ve Sorunları”, *Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adapazarı.
- Koç, A. Eser, T. Bekman, S. (2001), *Türkiye’de Okulöncesi Çocuk Eğitimi: İhtiyaç Değerlendirme Araştırması ve Dil Yetisi Düzeyi Değerlendirmesi*, AÇEV, ss.1-11.
- Koçak, Y. (1991), “ Aile İletişiminin Engelleri”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 6/ 129-133,
193.140.216.63/19916YASEMİN%20KOÇAK.pdf – adresinden Ağustos 2008’ de alınmıştır.
- Kolay, Y. (2004), “Okul-Aile-Çevre İşbirliğinin Eğitim Sistemindeki Yeri ve Önemi”, *Milli Eğitim Dergisi*, S.164.
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/164/kolay.htm> adresinden Temmuz 2007 ‘de alınmıştır.
- Kuzu, N. (2006), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarının Aile Katılım Çalışmalarının Anne Davranışları Üzerindeki Ve Annelerin Okulöncesi Eğitime Yönelik Görüşlerine İlişkin Etkisinin İncelenmesi”, *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Laloumi-Vidalı, E. (1997), “Professional Views on Parents Involvement at the Partnership Level in Preschool Education”, *International Journal of Early Childhood*, 29 (1), 19-25.

- Lewis, E. A. (2002), "Contestation or Collaboration? A Comparative Study of Home-School Relations", *Anthropology & Education Quarterly*, v33 n1 p60-89, Mar 2002.
- Lopez, M. E., Weiss, H., Caspe, M. (2006), "Family Involvement in Early Childhood Education" *Harvard Family Research Project*. Number 1, Spring 2006.
- McBride, B.A., Obuchowski, M., Rane, . T. (1996), "Father/Male Involvement in Prekindergarten At-Risk Programs", *Research Guiding Practice, Workshop presented at the Family Resource Coalition Biennial Conference*, Chicago, IL, May.
- McWayne, C., Hampton, V., Fantuzzo, J., Cohen, H. L., Sekino, Y. (2004), "A Multivariate Examination Of Parent Involvement And The Social And Academic Competencies Of Urban Kindergarten Children", *Psychology in the Schools*, 41(3), 363-377.
- Metin, N. ve diğ.(1993), "Ana Babaların Anaokulundan Beklentileri", *9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: YA-PA Yayınları 96-105.
- Oktay, A. , Gürkan, T. , Zembat , R. , Unutkan, Ö. P. (2003), *Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?*, İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Oktay, A. (1999), *Yaşamın Sihirli Yılları*, İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Ömeroğlu, E. , Yazıcı, Z. , Dere, H. (2003), "Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar", *Aile Katılımı ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa.
- Ömeroğlu, E., Kandır, A., Ersoy, Ö. (2004), *Yıllık Plam Örnekleri ve Aile Katılımı Çalışmaları*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ömeroğlu, E. , Yaşar, M. (2005), "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı", *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 62.
- Poyraz, H. (2001), *Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Poyraz, H. , Dere, H. (2003), *Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Anı Yayıncılık
- Sandberg, A.(2005), *White Paper on Early Childhood Education*, <http://www.education.ie/servlet/blobservelet/01Main.html#1.1> adresinden Haziran 2008'de alınmıştır.
- Seçkin, N., Koç, G. (1997), "Okulöncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliği". *Yaşadıkça Eğitim*, (51). 5-10.

- Senemoğlu, N. (2004), *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*, Ankara : Gazi Kitabevi .
- Sucuka, N. , Kimmert, E. (2003), “Aile Destek Programlarının Okul-Aile İşbirliğindeki Önemi”, *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*, İstanbul: Morpa.
- Swap, S. M. (1993), *Developing Home-School Partnerships*, New York: Teachers College Pres.
- Swick, K. J., Gloria, B., Irma, V. S. (1994), “Multicultural Learning through Family Involvement”, *Dimensions* 22(4, Summer): 17-21. EJ 488 475.
- Şahin, F. , Ünver, N. (2005), “Okulöncesi Eğitim Programlarına Aile Katılımı,” *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Sayı, 1.
- T.C Milli Eğitim Bakanlığı (1996), *XV. Milli Eğitim Şurası Okul Öncesi Eğitim Komisyon Raporu*, İstanbul: M.E.B Yayınları.
- T.C Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2002/27), Ankara: Sayı : B.08.0.ÖRG.0.20.02.02-426.04.
- T.C Milli Eğitim Bakanlığı (2006), 36-72 Aylık Çocuklar İçin Okulöncesi Eğitim Programı
- Temel, F. (2003), *Erken Çocukluk Eğitimi Politikaları*, Yaygınlaşma, Yönetişim Ve Yapılar Toplantısı Raporu 5- 6 Aralık 2003, Ankara.
- Yaşar, C., M. (2001), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı” , *Gazi Üniversitesi Anaokulu\Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı*, İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Yavuzer, H. (2000), *Çocuk Eğitimi El Kitabı (10. Basım)*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2002), *Çocuğunuzun İlk Altı Yılı (14. Basım)*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2004), *Okul Çağı Çocuğu (10. Basım)*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. , Şimşek, H.(2004), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (4.Basım)*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. , Şimşek, H. (2006), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Basım)*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zembat, R , Haktanır, G. (2005), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Ebeveynlerin Eğitime Katılımları “, *Okulöncesi Eğitimde Denetim Rehber Kitabı*, İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Warner, L. , Judith, S. (2005), *Educating Young Children*, USA: Allyn and Bacon.

EK 1: Yıllık Planda Yer Alan Aile Katılımı Etkinlikleri Kontrol Listesi

AİLE KATILIM ETKİNLİKLERİ	I.DÖNEM						II. DÖNEM					
	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran		
1.AİLE EĞİTİM ETKİNLİKLERİ												
Konferanslar												
Eğitim Toplantıları												
Eğitim Panoları												
Bireysel Görüşmeler												
2. AİLE İLETİŞİM ETKİNLİKLERİ												
Telefon Görüşmeleri												
Kitapçıklar-etkinlik örnekleri												
Teyp Kayıtları												
Fotoğraflar												
Duyuru Panoları												
Haber Mektupları												
Yazışmalar												
Toplu Dosyalar												
Toplantılar												
Okul Ziyaretleri												
Geliş-gidiş saatlerinde Görüşmeler												
3. Ebeveynlerin Eğitim Etkinliklerine Katılımı												
4. Ev Ziyaretleri												
5. Evde Yapılacak Etkinlikler												
6. Yönetim Ve Karar Verme Sürecine Katılım												

EK 2: AİLE KATILIM ETKİNLİKLERİ ANKET FORMU

1- Adınız soyadınız :

2- Okulunuzun adı :

3- Meslek yılınız :

4- Eğitim durumunuz :

5- Kadro durumunuz : Kadrolu ( ) Usta öğretici ( )

AİLE KATILIM ETKİNLİKLERİ	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
1. Çeşitli konularda aile eğitim etkinlikleri düzenlerim.				
2. Çocuğun bir sorunu olduğunda bireysel görüşmeler yaparım.				
3. Sınıf ve okuldaki eğitim panolarını resimlerle ve şiirlerle ilgi çekici hale getiririm.				
4. Toplantılarda aile katılımını sağlamak için fırsatlar veririm.				
5. Çocuğun olumlu bir gelişme gözlemlendiğinde bireysel görüşme yaparım.				
6. Eğitim panolarını belirli aralıklarla güncellerim.				
7. Konferanslar için uzman kişileri çağırırım.				
8. Ailelerle yapılan görüşmelerden ya da çocukların problemlerine göre aile eğitim etkinliklerini planlarım				
9. Konferansları okul müdürümüz sunar.				
10. Aile ile iletişim için telefon görüşmeleri yaparım.				
11. Aile eğitim etkinlikleri düzenlemeden önce ailelere yazılı bir form göndererek ilgi ve ihtiyaçlarını belirlerim.				
12. Ailelerin dikkatlerini panoya çekmeye çalışırım.				
13. Eğitim toplantılarında çeşitli teknolojik aletleri kullanarak görsel bir sunum yaparım.				
14. Kendim konferanslar düzenlerim.				
15. Her çocuğun ebeveyni ile düzenli ve planlı olarak bireysel görüşmeler yaparım.				
16. Eğitim panolarının okunup okunmadığını gözlemlerim.				
17. Toplantı konusu ile ilgili uyarıcı panolar hazırlarım				
18. Eğitim panolarını ailelerin rahatlıkla görebileceği yerlere hazırlarım.				
19. Duyuru panosunu çocuklarını almaya gelen velilerin görebileceği yere koyarım.				
20. Çocuklarla ilgili yazışmalar yaparım.				
21. Çocukların çeşitli durumlarda seslerini kaydederim.				
22. Çocukların gelişimlerini ve etkinliklerini çekmek için fotoğraf makinesi kullanırım.				
23. Çocukların yaptıkları etkinlikleri ailelere göndererek bilgilendiririm.				
24. Ebeveynlerin okula geliş-gidişlerinde iletişim kurarım.				
25. Okulun politikalarının ve programın anne babalara tanıtımı ve ailelerin birbirini tanımaları için toplantı düzenlerim.				

26. Çocukta olumsuz bir gelişme gözleendiğinde bireysel görüşme yaparım.				
27. Sınıfta her zaman kayıt almaya hazır bir teyp bulundururum.				
28. Ailelere çocukları ile ilgili önemli olayları yazıp gönderirim.				
29. Her çocuk için sınıfta bir gelişim dosyası bulundururum.				
30. Ailelerle benim uygun olduğum süre içinde görüşürüm.				
31. Anne babalar için uygun zamanlarda okul ziyaretleri planlarım.				
32. Çeşitli konularda haber mektupları kullanırım .				
33. Ev ziyaretlerine tüm çocuklarla beraber giderim.				
34. Ailelerin okulöncesi eğitimin yönetim süreçlerinde görev almalarını sağlarım.				
35. Özel ilgi ve yeteneği olan ebeveynlerden sınıf içi etkinliklerde yardım alırım.				
36. Ebeveynlerin evde veya okulda eğitim materyalleri hazırlamaları için onlara yardımcı olurum.				
37. Ailelerin okulla ilgili planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine katılmalarına imkân veririm				
38. Ev ziyaretlerinde ailelerin sorularını cevaplamaya çalışırım.				
39. Ebeveynlerin ilgi alanlarına veya mesleklerine göre çeşitli etkinliklere katılmalarına izin veririm.				
40. Çocukların tümüne ev ziyaretleri düzenlerim.				
41. Ev programlarının düzenli ve sürekli olmasına dikkat ederim.				
42. Ebeveynlerin etkinliklere katılımını belirlemek için katılım formu hazırlarım.				
43. Ebeveynlerin gezilerde ve özel toplantılarda yer almalarını sağlarım.				
44. Ev ziyaretlerinde ebeveynlere çocukları ile ilgili bilgi veririm.				
45. Ebeveynleri günlük sınıf etkinliklerine davet ederim.				
46. Ev ziyaretlerinde evde ebeveynlere çocukları için uygun öğrenme yaşantılarını nasıl sağlayabilecekleri ile ilgili bilgi veririm.				
47. Çocuğun bireysel olarak desteklenmesi için evde yapılabilecek bireysel etkinlikler ya da ev programları hazırlarım.				
48. Okulda veli temsilcilerinin de yer aldığı yönetim heyetleri kurulmasını isterim				
49. Yılda en az iki kez ev ziyareti düzenlerim.				
50. Ebeveynlerden sınıf materyallerinin tamiri, temizliği ve bakımı gibi konularda velilerden yardım alırım.				

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

1. Bazı aile katılım etkinliklerini tercih etmeme nedenleriniz nelerdir?
2. Aile katılım etkinlikleri ile ilgili nasıl bir ön hazırlık yapıyorsunuz?
3. Planladığınız aile katılımı etkinliklerine ailelerin katılımını nasıl buluyorsunuz?
Neden ?Katılımlarını artırmak için neler yapıyorsunuz?
4. Ailelerin daha çok hangi durumlarda eğitim programına katılmasına izin veriyorsunuz? Neden?
5. Velilerin sizinle olan iletişimini yeterli buluyor musunuz? Neden?
6. Konferanslar düzenliyor musunuz, hangi konulara yer veriyorsunuz? Neden?
7. Eğitim toplantılarında ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz?
8. Eğitim panolarında ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz?
9. Günlük yazışmalarda daha çok hangi konular yer almaktadır?
10. Velilerle bireysel görüşmelerde ne tür zorluklar yaşıyorsunuz?
11. Yönetiminin aile katılımını sağlama çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?
12. Günlük etkinliklerle ilgili velileri nasıl bilgilendiriyorsunuz?
13. Aile katılım etkinliklerinin geliştirilebilmesi için önerileriniz nelerdir?

EK 3 : AİLE KATILIM ANKETİ

Sevgili veliler,

Sizlere göndermiş olduğumuz bu anket formu “Aile Katılımı Engellerini” belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmadan elde edilecek veriler bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Lütfen sorulara anaokuluna devam eden çocuğunuzu dikkate alarak sizin için uygun olan seçeneğe (X) koyunuz. Lütfen anketi doldurduktan sonra sınıf öğretmenine ulaştırınız. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Burcu Sultan

Abbak

- 1- Anketi dolduran : Anne ( ) Baba ( )
- 2- Yaşınız :
- 3- Eğitim durumunuz :
- 4- Mesleğiniz :
- 5- Medeni durumunuz : Evli ( ) Boşanmış ( )
- 6- Kaç çocuğunuz var ?
- 7- Anasınıfına devam eden çocuğunuz kaç yaşında ?
- 8- Anasınıfına devam eden çocuğunuz kaçınıcı çocuk ?

VELİ KATILIMI ANKETİ

1. Öğretmen çocuğumun yaptığı güzel şeyleri anlatır.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
2. Çocuğumun okulunda kendimi rahat hissediyorum.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
3. Çocuğumun okuluna gitmek benim için önemlidir.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
4. Çocuğumun öğretmeni ile benim aramda iyi bir ilişki vardır.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
5. Okul çocuğumun ihtiyacı olan tüm beceri ve alışkanlıkları kazanmasına yardımcı oluyor.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
6. Öğretmen-veli görüşme saatinde iş yerimde oluyorum.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
7. İhtiyacım olduğu zaman öğretmenler ve yöneticilerle görüşüyorum.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
8. Günlük hayatımda sorunlar yaşadığım için çocuğumun eğitimi ile ilgilenemiyorum.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç

9. Öğretmen çocuğum hakkındaki düşüncelerime önem veriyor.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
10. İşlerim yüzünden okula gidemiyorum.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
11. Çocuğumun eğitimi ile ilgili olarak benden sürekli maddi destek (para) istenmesi beni kızdırıyor.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
12. Okul ve öğretmenler benden yapamayacağım isteklerde bulunuyorlar.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
13. Öğretmen ve yöneticiler çocuğumu önemsiyor(sevmiyor)	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
14. Okulun ve öğretmenin bazı isteklerini gereksiz buluyorum.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
15. Öğretmen ailemin değerlerine ve inançlarına saygı gösteriyor.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
16. Çocuğumun okulunda kendimi dışlanmış hissediyorum.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
17. Okulla ve öğretmenle sürekli görüşmeme gerek yok çünkü çocuğumun çok küçük olduğunu düşünüyorum.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
18. Okulöncesi eğitim sistemine güveniyorum.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
19. Okulun isteklerini yerine getirdiğimde öğretmen ve müdür yaptıklarını beğeniyor.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
20. Okulun ve öğretmenin isteklerini yapmak benim için çok masraflı oluyor.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
21. İşten sonra çok yorgun oluyorum ve bu yüzden okula zaman ayıramıyorum.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
22. Öğretmenin anlattığı bazı şeyleri anlamakta zorlanıyorum	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
23. Öğretmenlere ve yöneticilere güveniyorum.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
24. Okula gitmek istiyorum ama diğer çocuğumun bakımı sorun oluyor.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
25. Öğretmenlerin tavırlarını beğeniyorum bana iyi davranıyorlar.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
26. Öğretmenler çocuklara eşit davranıyorlar.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
27. Öğretmen beni okula hep aynı istekler için çağırıyor.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
28. İnsanlarla özellikle öğretmen ve yöneticilerle görüşürken utaniyorum ve konuşamıyorum.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
29. Öğretmen ve yöneticiler beni sadece ihtiyaçları oldukları zaman çağırıyorlar.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
30. Öğretmen çocuğumla ilgili sürekli şikâyet ediyor.	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç

VELİ GÖRÜŞME FORMU

1. Çocuğunuzun okuluna sık sık gidiyormusunuz? Neden?
2. Öğretmenler sizden ne tür isteklerde bulunuyorlar?
3. Öğretmenler sizin için ne tür etkinlikler hazırlıyorlar?
4. Çocuğunuzun öğretmeni sizi evinizde ziyaret etmesini ister misiniz? Neden ?
5. Öğretmen evde çocuğunuzla yapabileceğiniz hangi etkinliklerden bahsediliyor?
6. Çocuğunuzun öğretmeni ile nasıl görüşüyorsunuz?
7. Çocuğunuzun öğretmenin size gönderdiği çeşitli notlarda daha çok hangi konular yer alıyor?
8. Öğretmen veya okulla ilgili bir sorun yaşadığınızda ne yapıyorsunuz?
9. Okul veya öğretmen sizi hangi durumlarda arıyor?
10. Çocuğunuzun okulu-öğretmeni ve eğitimi ile ilgili olarak sizce başka neler yapılmalıdır?

EK.4 İZİN BELGESİ

T.C.
ADANA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

SAYI :B.08.4.MEM.4.01.00.05.040/60676
KONU: Tez

03.12.2007

VALİLİK MAKAMINA
ADANA

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Müdürlüğünün 22.11.2007 tarih ve 4210 sayılı yazılarında;

Fakültelerinin, İlköğretim, Anabilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi Burcu Sultan ABBAK'ın danışmanı Yrd. Doç. Dr. Ebru DERETARLA GÜL yönetiminde uygulamak istediği "Okulöncesi Eğitim Programlarında Aile Katılımının Öğretmen ve Aile Boyutunda İncelenmesi" konulu Tez çalışması için izin isteminde bulunmaktadır.

Söz konusu Tez çalışmasının ilimize bağlı Seyhan ve Yüreğir İlçelerinde ekli listede bulunan İlköğretim Müdürlüklerinde Eğitim-Öğretim aksatılmadan 01/12/2007-01/06/2008 tarihleri arası uygulamaları, Müdürlüğümüze uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Atilla GÜLSAR
Müdür

OLUR
07/12/2007

Reşat ÖZDEMİR
Vali a.
Vali Yardımcısı

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Burcu Sultan ABBAK
Doğum Yeri ve Yılı : Kadirli, 1980
Medeni Durumu : Bekar
e-posta : burcuabbak@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

2006-2008 : Yüksek Lisans, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı.
2002-2006 : Lisans, Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi İlköğretim Bölümü Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı.
1995-1999 : Lise, Şehit Öğretmen Orhan Gök Lisesi (YDL)
1992-1995 : Ortaokul Kadirli Merkez Orta okulu
1987-1992 : İlkokul, Rasimunal İlkokulu.

İŞ DENEYİMİ

2007- : Günışığı Anaokulu, Eğitim Koordinatörü ,ADANA
2006-2007 : Gülin Yurdaer Anaokulu, Eğitim Koordinatörü, ADANA